

KONDA

23 HAZİRAN 2019

SANDIK ANALİZİ

VE SEÇMEN PROFİLLERİ

Haziran'19

İÇİNDEKİLER

1. YÖNETİCİ ÖZETİ.....	3
2. 23 HAZİRAN İBB BAŞKANLIĞI SEÇİMİ SANDIK ANALİZİ	6
2.1. Genel Sonuç	6
2.2. İlçeler Sonuç	6
2.3. İlçelerde Değişim.....	8
2.4. İlçelerin Sosyoekonomik Durumları ve Oy Dağılımı.....	9
2.5. İlçe Siyasi Coğrafyasında Kümelenmeler	13
2.6. Oy Kaymaları.....	16
2.7. Oy Geçişleri Analizi	18
2.8. İstanbul Mahalleleri Bazında Analiz.....	24
3. 23 HAZİRAN SEÇMEN PROFİLLERİ.....	38
3.1. Siyasi Tercihlere Göre İstanbul'da Tercihlerde Değişim	39
3.2. Demografik kümelere göre İstanbul'da tercihlerde değişim.....	42
3.3. Medya ve Sosyal Medya Tercihlerinden Aday Tercihi	58
3.4. Seçmen Profillerinde Ortaya Çıkan Temel Bulgular	61
4. DEĞERLENDİRME.....	62
5. ARAŞTIRMANIN KÜNYESİ.....	67
5.1. Araştırmanın Genel Tanımı	67
5.2. Örneklem.....	67
6. TERİMLER SÖZLÜĞÜ.....	68
6.1. Terimlerin Kaynağı Olan Soru ve Veriler	69

1. YÖNETİCİ ÖZETİ

Yinelenen İstanbul Belediye Başkanlığı Seçimleri'nin ardından kamuoyuna açtığımız bu rapor iki temel bölümden oluşmaktadır. İlk olarak 23 Haziran sandık sonuçlarının mahalle ve ilçe bazında 31 Mart 2019 Yerel Seçimleri ve 24 Haziran 2018 Genel Seçimleri'nin sonuçlarıyla karşılaştırıldığı "sandık analizi" bölümü yer almaktadır. Gerçek sonuçlar dışında ayrıca İstanbul'u temsilen gerçekleştirilmiş 3 farklı saha çalışmasının sonuçlarına dayanan "siyasi profiller" bölümünde ise aday tercihlerinin farklı toplumsal kümelerde nasıl değişim geçirdiğini tespit edebileceksiniz.

Barometre serisinin 99.su olan Haziran'19 Barometresi raporuna temel olan saha çalışmamız 15-16 Haziran tarihlerinde sadece İstanbul ilinde yapıldı. Araştırma kapsamında İstanbul seçmen nüfusunu temsilen 157 mahallede 3498 kişiyle hanelerinde yüz yüze görüşülmüştür.

İstanbul'da Büyükşehir Belediye Başkanlığı seçimine Cumhuriyet İttifakı'nın olağanüstü itirazda bulunup Yüksek Seçim Kurulu'nun seçimin tekrar edilmesi yönünde karar vermesi Türkiye'de siyasi gündemin en önemli konusu haline gelince, Haziran'19 Barometresi için tekrardan bir istisna yaparak saha çalışmamızı yine sadece İstanbul'da gerçekleştirdik. Bu çalışmaya dayanan seçim tahminimizi de önce abonelerimizle, ardından da kamuoyu ile paylaştık. Bu tahminimiz de Ekrem İmamoğlu'nun yüzde 54, Binali Yıldırım'ın yüzde 45 oranında oy alacağını öngörmüştük. Gayriresmi sonuçlara göre İmamoğlu yüzde 54, Yıldırım yüzde 45 oranında oy aldı ve ölçümümüz isabetli çıktı.

Sandık Analizi

İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi'nin "Mahallem İstanbul projesi" çerçevesinde hesapladığı ve açıkladığı İstanbul'da mahalle ve ilçe bazında 2017 yılına ait gelir dağılımıyla ilgili analiz sonuçları¹ esas alınarak E. İmamoğlu ve B. Yıldırım'ın oy oranlarını kıyasladığımızda;

- ✓ Geliri en düşük ve geliri en yüksek ilçelerde E. İmamoğlu oy oranı ile muhalif blok oy oranları arasında özel bir farklılaşma gözlenmemekle beraber gelir sıralamasında ortalarda olan ilçelerde E. İmamoğlu oyu muhalif blok oyuna kıyasla biraz daha yükselmiştir.
- ✓ Buna karşılık B. Yıldırım oy oranı iktidar blokunun 24 Haziran oylarına kıyasla tümünde gerilerken gelir sıralamasının ortalarında olan ilçelerde görece biraz daha fazla oranda gerilemiştir.

Ek olarak, İstanbul ilçelerinin seçimlerdeki oy dağılım örüntülerine göre kümeleme analizi yapıldığında beş farklı siyasi davranış örüntüsü olan küme oluşmaktadır. Seçmen hareketlerini temelde algılamak için bu beş kümenin anlatıldığı "İlçe Siyasi Coğrafyasında Kümelenmeler" bölümü önemli ipuçları içeriyor.

¹ <https://www.mahalleistanbul.com/MahalleMSEGE/>

31 Mart İBB Başkanlık oylarıyla kıyasladığımızda İmamoğlu oyunun 5,4 puan arttığı, Yıldırım oyunun ise yalnızca 2,1 puan azaldığı görülüyor. İmamoğlu oyunun artışının tek bir kaynağının olmadığı, tüm kümelerden oy artışı sağladığı söylenebilir.

Aynı kıyaslamayı 24 Haziran 2018 Cumhurbaşkanlığı oy dağılımıyla kıyasladığımızda İmamoğlu oyunun 8,7 puan arttığı, bunun da 6,3 puanlık kısmının Demirtaş ya da HDP oylarından kaynaklandığı anlaşılıyor. Yıldırım oyundaki Erdoğan oyuna kıyasla görülen 6,1 puanlık düşüşün 3,7 puanlık kısmı seçime katılmayan iktidar bloku seçmenlerinin oluşturduğu varsayılrsa da yine 2 puan mertebesindeki oyun da İmamoğlu'na yöneldiği görülüyor.

Bu iki kıyaslamadan şunu söylemek mümkün, 23 Haziran'da İstanbul seçimi yenilenirken 1 ile 2 puanlık iktidar bloku seçmenin muhalefet blokuna geçtiği anlaşılıyor. Öte yandan ekonomik ve siyasi çalkantının bu denli derinleştiği bir dönemde bile bloklar arası geçişin yalnızca 1-2 puan mertebesinde oluşu yaşanan kutuplaşmanın da hala ne denli güçlü olduğunu gösteriyor.

İstanbul Mahalleleri Bazında Analiz

Mahalleler üzerinden bakıldığında katılım oranının düşük olduğu mahallelerin ya çeper ilçelerde ya da kentin merkezinde, Fatih'te olduğunu görüyoruz.

Bir önceki seçime göre ise katılımın en çok arttığı mahalleler Beşiktaş, Kadıköy, Bakırköy'ün sahil mahalleleri olurken, çeper ilçelerdeki mahallelerde katılım 31 Mart'a göre düşmüş görünüyor.

İmamoğlu her iki seçimde de aynı bölgelerde yüksek oy oranlarına sahipken, 23 Haziran'da yüzde 50'nin üzerinde oy aldığı mahalle sayısının oldukça arttığı ilk farkedilen bulgu oluyor.

Yıldırım neredeyse her mahallede oy kaybetmiş görünüyor. Genel olarak Eyüpsultan, Arnavutköy, Çekmeköy, Sultanbeyli, Ümraniye gibi kent merkezinden sonra ikinci halka olarak tarif edebileceğimiz ilçelerde oy oranını korurken, en dış ilçeler ile merkez mahallelerde oy kaybını daha yüksek oranda yaşamış.

İlçeler bazında ortalama gelir seviyesini dikkate alarak yaptığımız analizde gelirin en yüksek olduğu ilk 10 ilçede İmamoğlu'nun oyu yüzde 71,1 ile yüzde 49,3 oranı arasında ve tümünde Yıldırım oyundan fazla. Buna karşılık ortalama hanehalkı toplam gelir seviyesinin en düşük olduğu son sıradaki 10 ilçede ise çekişmeli bir durum var. Hane geliri sıralamasında ortalarda olan ilçelerde ise oluşan oy farklarının E.İmamoğlu lehine olduğu anlaşılıyor.

Siyasi Profiller

31 Mart Yerel seçimleri ve sonrasında yinelenen İstanbul seçimleri sürecinde yaptığımız İstanbul'a özel 3 farklı araştırmanın verilerini karşılaştırarak ortaya çıkarttığımız, adayların seçmen profilleri ve farklı profillerde aday tercihi analizimizin tümüne bir arada baktığımızda önümüze şu bulgular çıkıyor:

- Binali Yıldırım'ın oyu 31 Mart öncesi ve 23 Haziran sürecinde aynı sabit noktada kalmış gözüküyor. Bu durumu kararsızların oranının her aşamada azaldığını düşünerek yorumlamak gerekiyor. Herhangi bir şekilde kararsızlar azalırken oyunun sabit kalması, bu oyun azaldığı anlamına geliyor. Bu durum neredeyse tüm toplumsal kümelerde karşımıza çıkıyor. Yıldırım'ın bu süreçte oyunu arttırdığı çok nadir toplumsal küme bulunuyor.
- Buna karşın İmamoğlu'nun oyu hem 31 Mart öncesinde hem de sonrasında İstanbul'da yaşayanların tüm bileşenlerinde artmış görülüyor. İmamoğlu özellikle gençlerde, öğrencilerde, işsiz kesimde ve en önemlisi Kürtler arasında görünür bir artış ortaya koyuyor.
- Binali Yıldırım'ın oyu demografik kümelerde Barometre verilerindeki Ak Parti oyuyla paralellik gösteriyor. Eğitim seviyesi, gelir seviyesi arttıkça azalıyor. Yaş ve dindarlık arttıkça artıyor.
- Ak Parti seçmenleri arasında aday konusunda kararsız olanların oranı üç araştırmada az da olsa kademe kademe artıyor. Dolayısıyla Yıldırım'ı tercih etme oranları da 95'den 90'a düşüyor. Bu verilere dayanarak İmamoğlu'nun oy artışının yanısıra bir grup Ak Partili'nin de sandığa gitmemiş olduğunu iddia edebiliriz.
- HDP seçmenleri Mart ayından itibaren net bir şekilde İmamoğlu'nu destekliyor. Bulguların tümüne bir arada baktığımızda HDPlilerin İstanbul seçimlerinde kritik bir rol oynamış olduğunu söyleyebiliriz.
- MHP seçmenlerinin önemli bir kısmı son aşamada Yıldırım'dan vazgeçmiş gözüküyor. Ancak hepsinin birden İmamoğlu'nu tercih ettiklerini söylemek güç.

2. 23 HAZİRAN İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI SEÇİMİ SANDIK ANALİZİ

2.1. Genel Sonuç

Tekrarlanan İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı seçimlerindeki oy dağılımı sonucunda 31 Mart sonuçlarıyla kayda değer oranda bir farklılaşma oluşarak Ekrem İmamoğlu seçildi.

	23 Haziran Seçim Sonucu			15-16 Haziran KONDA Barometresi ²
Seçmen	10.570.222	100,0		
Kullanılan oy	8.925.056		100,0	
Geçerli oy	8.746.458			
Katılmayan	1.701.558	15,6		
Geçersiz oy	172.112	1,7		
B.Yıldırım	3.935.444	37,2	45,0	45,0
E.İmamoğlu	4.741.870	44,9	54,2	54,0
Diğer	76.569	0,7	0,9	1,0

Seçime katılım yüzde 83,9 oranında gerçekleşti. Ekrem İmamoğlu geçerli oyların yüzde 54,2'sini, Binali Yıldırım yüzde 45'ini aldılar ve İmamoğlu İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı seçildi.

23 Haziran akşamı oluşan oy dağılımına seçime katılmayanlar ve geçersiz oylar da dahil toplam seçmeni 100 kabul ederek bakıldığında seçmenlerin yüzde 44,9'u İmamoğlu'na, yüzde 37,2'si Yıldırım'a, yüzde 0,7'si diğer adaylara oy verirken, yüzde 15,6'sı seçime katılmadı, yüzde 1,7 oranındaki oy ise geçersiz sayıldı. Bundan sonraki analizlerde, aksi belirtilmedikçe, katılmayanların oranı, sandığa gitmeyen ve geçersiz oy verenlerin toplam oranının göstermektedir.

2.2. İlçeler Sonuç

E.İmamoğlu'nun en yüksek oy oranına ulaşarak yüzde 50'den fazla oya ulaştığı ilçelere bakıldığında sırasıyla Beşiktaş (%71,1), Kadıköy (%67,8), Bakırköy (%66,3), Şişli (%59,7), Adalar (%58,5), Maltepe (%52,4), Silivri (%51,1), Beylikdüzü (%51,1) ve Çatalca (%50,6) öne çıkıyor.

Buna karşılık Yıldırım'ın en yüksek oy oranına ulaştığı ilçeler ise sırasıyla Sultanbeyli (%53,5), Esenler (%50,1), Arnavutköy (%48,4), Sultangazi (%48,1), Bağcılar (%46), Pendik (%43,6), Ümraniye (%43,2), Gaziosmanpaşa (%42,7), Başakşehir (%42,7), Şile (%42,2), Kağıthane (%41,5).

² Abonelerimizle ve kamuoyu ile 19 Haziran günü paylaşılan KONDA açıklaması: <http://konda.com.tr/tr/duyuru/23-haziran-secimine-dair-kamuoyu-aciklamasi/>

	Secmen	Katılmayan	Geçersiz	İmamoğlu	Yıldırım	Diğer
ADALAR	100,0	16,1	1,4	58,5	23,6	0,3
ARNAVUTKÖY	100,0	17,4	2,2	31,1	48,4	0,9
ATAŞEHİR	100,0	14,5	1,4	50,4	33,1	0,6
AVCILAR	100,0	16,8	1,7	50,6	30,5	0,5
BAĞCILAR	100,0	16,8	1,8	34,6	46,0	0,8
BAHÇELİEVLER	100,0	16,4	1,7	42,4	38,7	0,7
BAKIRKÖY	100,0	15,2	1,2	66,3	16,9	0,5
BAŞAKŞEHİR	100,0	15,0	1,8	39,6	42,7	1,0
BAYRAMPAŞA	100,0	14,4	1,7	42,5	40,7	0,7
BEŞİKTAŞ	100,0	14,1	1,0	71,1	13,4	0,5
BEYKOZ	100,0	15,3	1,6	41,3	40,9	0,8
BEYLİKDÜZÜ	100,0	15,7	1,5	51,1	31,2	0,6
BEYOĞLU	100,0	19,5	1,6	40,6	37,6	0,7
BÜYÜKÇEKMECE	100,0	16,6	1,6	48,1	33,3	0,4
ÇATALCA	100,0	13,0	2,0	50,6	33,9	0,5
ÇEKMEKÖY	100,0	13,6	1,7	42,9	41,1	0,6
ESENLER	100,0	16,1	1,8	31,1	50,1	0,8
ESENYURT	100,0	19,7	1,8	44,9	33,0	0,6
EYÜPSULTAN	100,0	14,2	1,6	45,4	38,1	0,7
FATİH	100,0	18,5	1,6	39,3	39,2	1,4
GAZİOSMANPAŞA	100,0	17,5	1,8	37,4	42,7	0,7
GÜNGÖREN	100,0	16,6	1,6	39,9	41,1	0,8
KADIKÖY	100,0	16,1	0,9	67,8	14,6	0,6
KAĞITHANE	100,0	16,3	1,6	39,9	41,5	0,7
KARTAL	100,0	14,3	1,5	49,3	34,3	0,7
KÜÇÜKÇEKMECE	100,0	16,4	1,8	48,7	32,5	0,7
MALTEPE	100,0	15,6	1,4	52,4	30,0	0,6
PENDİK	100,0	15,9	1,7	37,9	43,6	0,9
SANCAKTEPE	100,0	15,1	1,8	42,9	39,6	0,7
SARIYER	100,0	17,6	1,3	49,3	31,1	0,7
SİLİVRİ	100,0	15,5	1,9	51,1	31,0	0,5
SULTANBEYLİ	100,0	16,7	2,1	26,7	53,5	1,0
SULTANGAZİ	100,0	14,7	1,9	34,5	48,1	0,8
ŞİLE	100,0	12,7	1,8	42,5	42,2	0,8
ŞİŞLİ	100,0	17,2	1,3	59,7	21,1	0,6
TUZLA	100,0	15,1	1,6	44,3	38,3	0,7
ÜMRANIYE	100,0	14,6	1,6	39,8	43,2	0,7
ÜSKÜDAR	100,0	14,9	1,4	45,3	37,5	0,8
ZEYTİNBURNU	100,0	17,9	1,8	41,8	37,8	0,6
İSTANBUL	100,0	15,9	1,6	45,5	36,3	0,7

2.3. İlçelerde Değişim

	Katılmayan	Geçersiz	İmamoğlu	Yıldırım	Diğer
ADALAR	-2,0	-1,5	10,5	-3,8	-3,1
ARNAVUTKÖY	2,1	-2,1	3,5	-1,6	-1,9
ATAŞEHİR	0,0	-1,2	5,2	-3,0	-1,1
AVCILAR	-0,3	-1,0	5,9	-3,8	-0,8
BAĞCILAR	0,1	-1,5	4,5	-1,4	-1,7
BAHÇELİEVLER	-0,9	-1,3	5,1	-1,5	-1,4
BAKIRKÖY	-1,9	-0,6	7,2	-3,5	-1,2
BAŞAKŞEHİR	-0,7	-1,3	4,5	-1,0	-1,5
BAYRAMPAŞA	-0,3	-0,8	5,7	-2,9	-1,6
BEŞİKTAŞ	-4,4	-0,5	7,8	-1,9	-0,9
BEYKOZ	1,5	-1,4	4,6	-3,1	-1,6
BEYLİKDÜZÜ	0,8	-0,9	3,5	-2,6	-0,8
BEYOĞLU	0,3	-1,5	4,8	-2,0	-1,6
BÜYÜKÇEKMECE	1,4	-1,2	5,1	-4,5	-0,8
ÇATALCA	1,7	-1,9	6,7	-5,7	-0,8
ÇEKMEKÖY	0,5	-2,2	5,9	-1,0	-3,2
ESENLER	0,7	-1,4	4,3	-1,7	-1,8
ESENYURT	1,7	-1,6	3,5	-2,7	-0,9
EYÜPSULTAN	-0,9	-1,1	5,6	-2,2	-1,4
FATİH	-1,4	-1,2	5,5	-2,0	-1,0
GAZİOSMANPAŞA	0,3	-1,5	5,0	-1,9	-2,0
GÜNGÖREN	-0,7	-1,3	5,4	-2,0	-1,4
KADIKÖY	-0,1	-0,6	4,0	-2,3	-0,9
KAĞITHANE	-1,3	-1,4	6,1	-1,6	-1,8
KARTAL	-0,2	-1,2	5,6	-3,0	-1,1
KÜÇÜKÇEKMECE	0,1	-1,2	5,7	-3,3	-1,3
MALTEPE	-0,2	-1,5	5,6	-2,7	-1,2
PENDİK	-0,1	-1,3	4,4	-1,7	-1,4
SANCAKTEPE	0,8	-2,1	3,9	-1,5	-1,0
SARIYER	2,1	-1,1	3,8	-3,9	-0,9
SİLİVRİ	6,1	-2,4	4,7	-6,5	-2,0
SULTANBEYLİ	1,6	-2,2	2,6	-0,2	-1,8
SULTANGAZİ	-0,2	-1,6	3,3	0,0	-1,5
ŞİLE	2,3	-1,6	7,0	-6,6	-1,0
ŞİŞLİ	-1,8	-1,9	8,2	-1,6	-2,9
TUZLA	0,3	-1,3	4,9	-2,6	-1,2
ÜMRANİYE	-1,2	-1,3	5,1	-1,2	-1,5
ÜSKÜDAR	-0,4	-1,0	5,5	-2,6	-1,5
ZEYTİNBURNU	0,0	-1,3	5,4	-2,6	-1,5
İSTANBUL	0,1	-1,4	5,3	-2,6	-1,5

31 Mart ile 23 Haziran arasında İmamoğlu'nun oylarının en fazla arttığı ilçeler Adalar (10,5 puan), Şişli (8,2 puan), Beşiktaş (7,8 puan), Bakırköy (7,2 puan), Şile (7 puan), Çatalca (6,7 puan), Kağıthane (6,1 puan), Avcılar (5,9 puan), Çekmeköy (5,9 puan), Küçükçekmece (5,7 puan) şeklinde sıralanıyor. Oy artışının en yüksek olduğu ilk beş ilçenin geleneksel olarak CHP'nin

güçlü olduğu ilçeler olması, 31 Mart'ta kazanma umudu olmadığı için ya da kırgın olduğu için sandığa gitmeyen CHP seçmenin şimdi sandığa gitmesi olarak anlaşılabilir. Öte yandan bu ilçelerdeki tüm muhalefet blokunun konsolide olmasının yanısıra iktidar blokundan da 2 ile 3 puan arasında eklenmeler olduğu tablodan anlaşılıyor.

Buna karşılık Yıldırım'ın en yüksek oranda oy kaybettiği ilçelere baktığımızda Şile (6,6 puan), Silivri (6,5 puan), Çatalca (5,7 puan), Büyükçekmece (4,5 puan), Sarıyer (3,9 puan), Adalar (3,8 puan), Avcılar (3,8 puan), Bakırköy (3,5 puan), Küçükçekmece (3,3 puan), Beykoz (3,1 puan) öne çıkıyor.

2.4. İlçelerin Sosyoekonomik Durumları ve Oy Dağılımı

İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi'nin "Mahallem İstanbul projesi" çerçevesinde hesapladığı ve açıkladığı İstanbul'da mahalle ve ilçe bazında 2017 yılına ait gelir dağılımıyla ilgili analiz sonuçları³ esas alınarak İmamoğlu ve Yıldırım'ın oy oranlarını kıyasladığımızda bazı ilginç noktalar öne çıkmaktadır.

İlçeler bazında ortalama gelir seviyesinin en yüksek olduğu ilk 10 ilçede İmamoğlu'nun oyu yüzde 71,1 ile yüzde 49,3 oranı arasında ve tümünde Yıldırım oyundan fazla. Buna karşılık ortalama hanehalkı toplam gelir seviyesinin en düşük olduğu son sıradaki 10 ilçede ise çekişmeli bir durum var. Bu en düşük gelir seviyesindeki ilçelerde İmamoğlu oyu yüzde 37,4 ile yüzde 49,7 arasında değişirken, Yıldırım oyu yüzde 42,7 ile yüzde 32,5 arasında değişiyor.

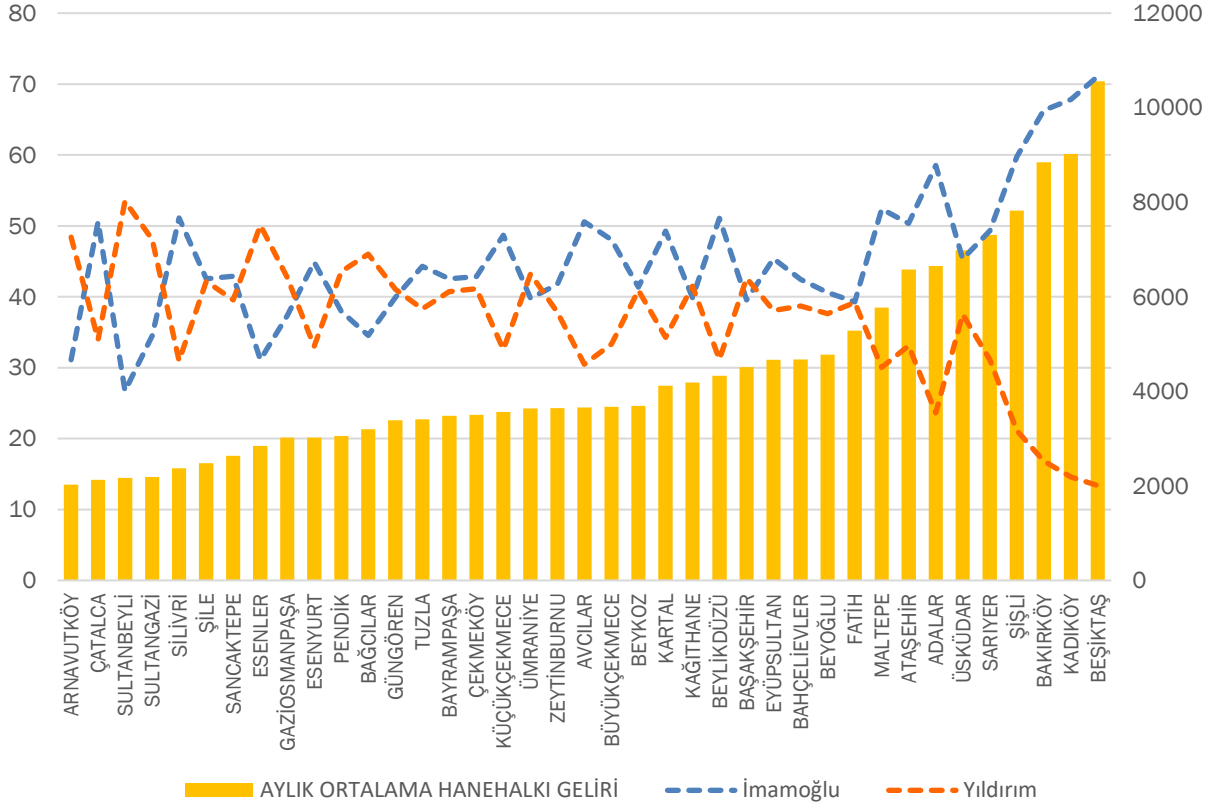
Ortalama toplam hane geliri sıralamasında ortalarda olan ilçelerde ise oluşan oy farklarının E.İmamoğlu lehine olduğu aşağıdaki grafikte anlaşılıyor.

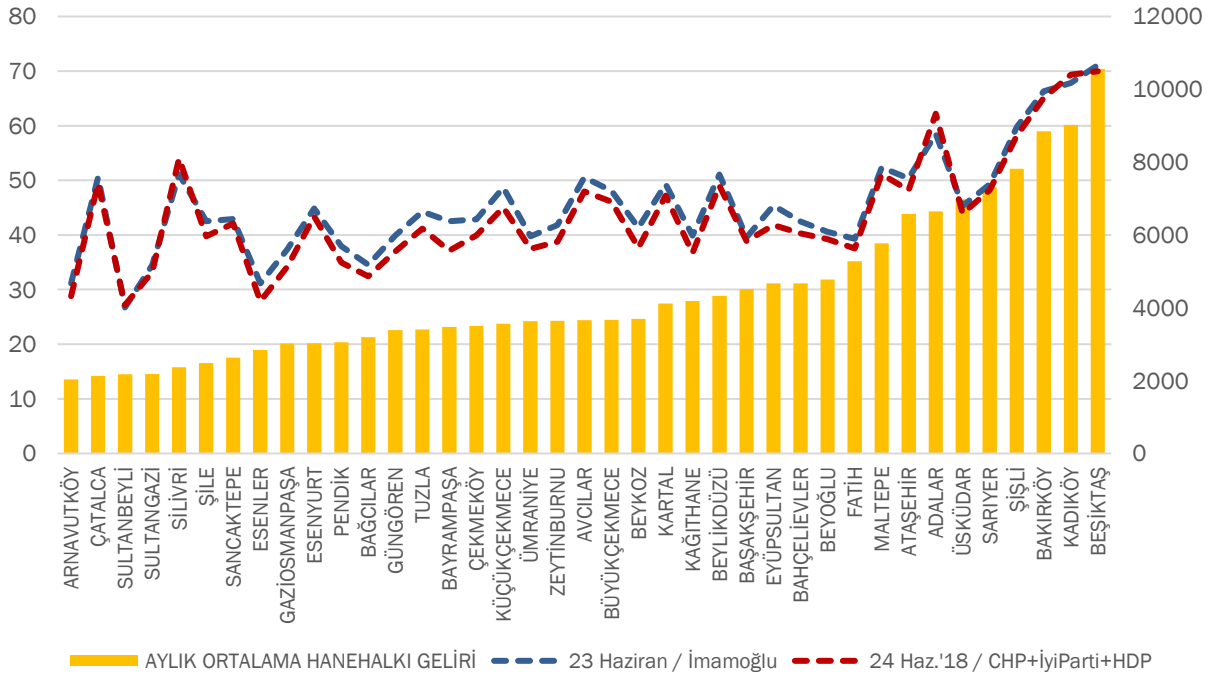
³ <http://www.mahalleistanbul.com/MahalleMSEGE/>

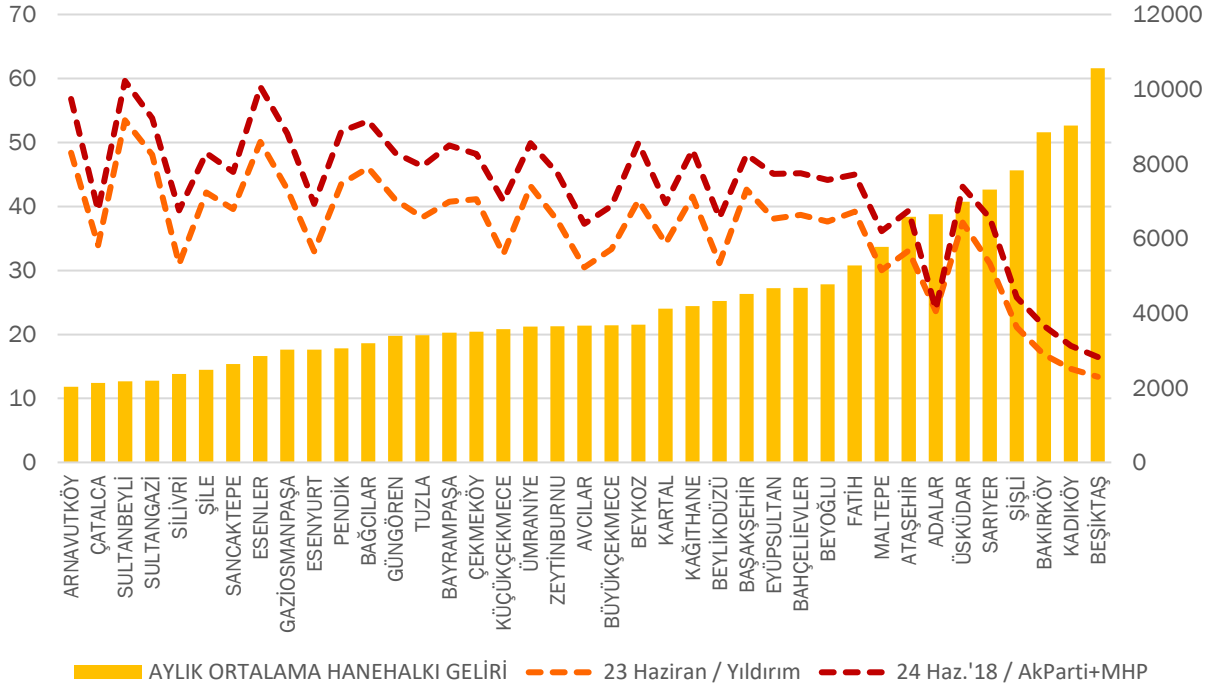
İstanbul ilçeleri ortalama hane geliri ve 23 Haziran oy oranları

İstanbul ilçeleri ortalama hane geliri, 23 Haziran E.İmamoğlu, 24 Haziran'18 muhalif blok oy oranları

İstanbul ilçeleri ortalama hane geliri, 23 Haziran B.Yıldırım, 24 Haziran'18 iktidar bloku oy oranları

Öte yandan 24 Haziran 2018 Genel Milletvekiliği seçim sonuçları üzerinden ve iktidar bloku (Ak Parti+MHP) – muhalif blok (CHP+İyi Parti+HDP) oy oranları beraberce analiz edildiğinde ve yukarıdaki iki grafikte görüldüğü gibi görselleştirildiğinde ilginç bir nokta dikkati çekmektedir:

- ✓ Geliri en düşük ve geliri en yüksek ilçelerde İmamoğlu oy oranı ile muhalif blok oy oranları arasında özel bir farklılaşma gözlenmemekle beraber gelir sıralamasında ortalarda olan ilçelerde İmamoğlu oyu muhalif blok oyuna kıyasla biraz daha yükselmiştir.
- ✓ Buna karşılık Yıldırım'ın oy oranı iktidar blokunun 24 Haziran oylarına kıyasla tümünde gerilerken, gelir sıralamasının ortalarında olan ilçelerde görece biraz daha fazla gerilemiştir.
- ✓ Gözlenen bu ilişkinin yaşanmakta olan ekonomik sarsıntıyla bağlantılı olduğu kadar parti tabanlarında ekonomik sınıfsal pozisyonlara göre de bir değişim potansiyeli ima ettiği söylenebilir. Görece orta gelir seviyesindeki ilçelerde iktidar bloku oy kaybetmektedir ve bunun nedeni güncel olduğu kadar da sınıfsal pozisyon değişiklikleri olabilir. Bu nedenle 23 Haziran sonuçlarını üreten dinamikleri yalnızca kampanyalar ve söylemler üzerinden analiz etmek yetmeyebilir. Fakat bu tespitin özel bir araştırmayla da analizi ve teyidi gerektiğini de not etmeliyiz.

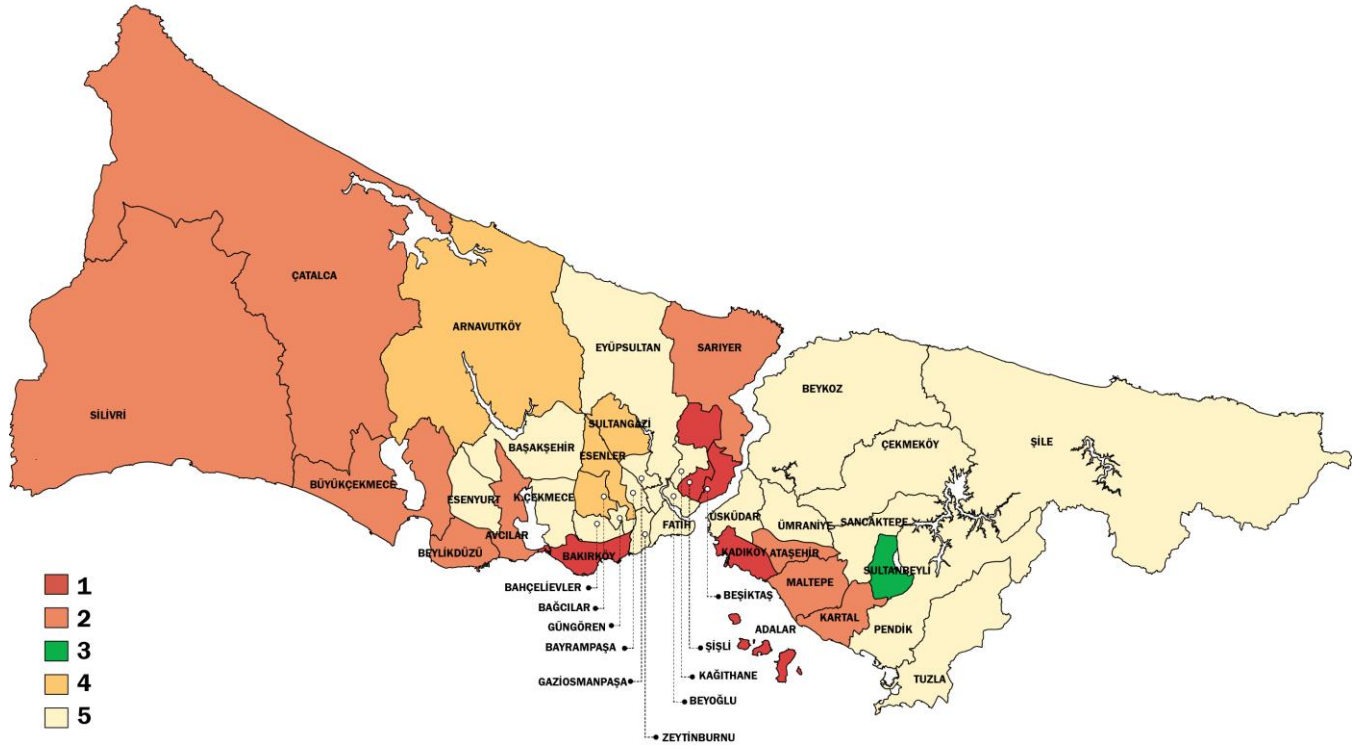

	Aylık ortalama hanehalkı geliri 2017 (TL)	İmamoğlu	Yıldırım
BEŐIKTAŐ	10560	71,1	13,4
KADIKÖY	9025	67,8	14,6
BAKIRKÖY	8845	66,3	16,9
ŐIŐLİ	7822	59,7	21,1
SARIYER	7308	49,3	31,1
ÜSKÜDAR	6987	45,3	37,5
ADALAR	6652	58,5	23,6
ATAŞEHİR	6577	50,4	33,1
MALTEPE	5772	52,4	30,0
FATİH	5281	39,3	39,2
BEYOĞLU	4773	40,6	37,6
BAHÇELİEVLER	4674	42,4	38,7
EYÜPSULTAN	4670	45,4	38,1
BAŞAKŞEHİR	4513	39,6	42,7
BEYLİKDÜZÜ	4327	51,1	31,2
KAĞITHANE	4188	39,9	41,5
KARTAL	4120	49,3	34,3
BEYKOZ	3693	41,3	40,9
BÜYÜKÇEKMECE	3671	48,1	33,3
AVCILAR	3662	50,6	30,5
ZEYTİNBURNU	3644	41,8	37,8
ÜMRANİYE	3637	39,8	43,2
KÜÇÜKÇEKMECE	3567	48,7	32,5
ÇEKMEKÖY	3503	42,9	41,1
BAYRAMPAŞA	3480	42,5	40,7
TUZLA	3407	44,3	38,3
GÜNGÖREN	3388	39,9	41,1
BAĞCILAR	3197	34,6	46,0
PENDİK	3055	37,9	43,6
ESENYURT	3024	44,9	33,0
GAZİOSMANPAŞA	3019	37,4	42,7
ESENLER	2847	31,1	50,1
SANCAKTEPE	2633	42,9	39,6
ŞİLE	2482	42,5	42,2
SİLİVRİ	2372	51,1	31,0
SULTANGAZİ	2187	34,5	48,1
SULTANBEYLİ	2172	26,7	53,5
ÇATALCA	2128	50,6	33,9
ARNAVUTKÖY	2030	31,1	48,4

2.5. İlçe Siyasi Coğrafyasında Kümelermeler

İstanbul ilçelerinin seçimlerdeki oy dağılım örüntülerine göre kümeleme analizi yapıldığında farklı siyasi davranış örüntüsü olan beş küme oluşmaktadır. Analizde 2014 Yerel Seçimlerindeki Büyükşehir Belediye Başkanlığı oy dağılımı, 2015 Cumhurbaşkanlığı Seçimi, 2017 Başkanlık Sistemi Referandumu, 2018 Cumhurbaşkanlığı Seçimi, 31 Mart 2019 Yerel Seçim Büyükşehir Belediye Başkanlığı oy dağılımı esas alınmıştır. Bu seçim ve referandumların analize esas alınmasının nedeni anılan seçimler ve referandumda muhalefet ve iktidar bloklaşmasının net olmuş olduğu kanaati ve bugünkü duruma daha iyi ışık tutacağı varsayımı olmuştur.

İstanbul İlçeleri Kümeleme Analizi

	Kümeler	Seçmen Sayısı	Aylık ortalama hanehalkı geliri	İmamoğlu	Yıldırım	Özellikleri
ADALAR	Küme 1	888.903 (%8,4)	6652	58,5	23,6	✓ CHP domine ediyor ✓ Ekonomik bakımdan güçlü ✓ Yerleşiklik güçlü
BAKIRKÖY			8845	66,3	16,9	
BEŞİKTAŞ			10560	71,1	13,4	
KADIKÖY			9025	67,8	14,6	
ŞİŞLİ			7822	59,7	21,1	
ATAŞEHİR	Küme 2	2.137.572 (%20,2)	6577	50,4	33,1	✓ İktidar bloku güçlü olsa da muhalefet bloku da var ✓ Ekonomik bakımdan güçlenmekte olan merkezler ✓ İmar hareketinin ve yeni göçün de yoğun yerler
AVCILAR			3662	50,6	30,5	
BEYLİKDÜZÜ			4327	51,1	31,2	
BÜYÜKÇEKMECE			3671	48,1	33,3	
ÇATALCA			2128	50,6	33,9	
KARTAL			4120	49,3	34,3	
MALTEPE			5772	52,4	30,0	
SARIYER			7308	49,3	31,1	
SİLİVRİ			2372	51,1	31,0	
SULTANBEYLİ	Küme 3	213.941 (%2)	2172	26,7	53,5	✓ Ak Parti ve HDP rekabeti belirleyici ✓ Ekonomik bakımdan en zayıf yerlerden
ARNAVUTKÖY	Küme 4	1.336.252 (%12,7)	2030	31,1	48,4	✓ Ak Parti domine ediyor ✓ Son on yılın oluşan ve güçlenen ilçeleri
BAĞCILAR			3197	34,6	46,0	
ESENLER			2847	31,1	50,1	
SULTANGAZİ			2187	34,5	48,1	
BAHÇELİEVLER	Küme 5	5.983.018 (%56,7)	4674	42,4	38,7	✓ Muhalefet ve İktidar blokları tam rekabet içinde ✓ Yerleşikliğin görece güçlü olduğu eski ve geleneksel İstanbul ilçeleri içeriyor ✓ Kentsel dönüşümün yoğun olduğu yerleri içeriyor
BAŞAKŞEHİR			4513	39,6	42,7	
BAYRAMPAŞA			3480	42,5	40,7	
BEYKOZ			3693	41,3	40,9	
BEYOĞLU			4773	40,6	37,6	
ÇEKMEKÖY			3503	42,9	41,1	
ESENYURT			3024	44,9	33,0	
EYÜPSULTAN			4670	45,4	38,1	
FATİH			5281	39,3	39,2	
GAZİOSMANPAŞA			3019	37,4	42,7	
GÜNGÖREN			3388	39,9	41,1	
KAĞITHANE			4188	39,9	41,5	
KÜÇÜKÇEKMECE			3567	48,7	32,5	
PENDİK			3055	37,9	43,6	
SANCAKTEPE			2633	42,9	39,6	
ŞİLE			2482	42,5	42,2	
TUZLA			3407	44,3	38,3	
ÜMRANIYE			3637	39,8	43,2	
ÜSKÜDAR			6987	45,3	37,5	
ZEYTİNBURNU	3644	41,8	37,8			

Oluşan kümeleri açıklamak için koyduğumuz ekonomik ve sosyolojik notların verilerden daha ziyade sübjektif tanımlama çabasının notları olduğunu söylemeliyiz. Fakat siyasi analizlerimiz kümelere dair siyasi verilere dayanıyor.

Nitekim aşağıdaki tabloda görüldüğü gibi 1. kümedeki ilçeler toplamında 23 Haziran'da İmamoğlu'nun oyu yüzde 65 iken, 2017 Başkanlık sistemi referandumunda yüzde 68 "hayır" oyu, 2018 Cumhurbaşkanlığı seçiminde yüzde 58 Muharrem İnce oyu çıkmış. 2. kümedeki ilçelerde 23 Haziran'da İmamoğlu'nun oyu yüzde 50 iken, 2017 Başkanlık sistemi referandumunda yüzde 52 oranında "hayır" oyu, 2018 Cumhurbaşkanlığı seçiminde yüzde 40 Muharrem İnce, yüzde 38 oranında Erdoğan oyu çıkmış.

3. kümeyi tek başına oluşturan Sultanbeyli'de İmamoğlu oyu yüzde 27, Yıldırım'ın oyu yüzde 53 oranındayken, 2018 Cumhurbaşkanlığında Demirtaş'a yüzde 13, 24 Haziran 2018 Genel Seçimlerinde HDP'ye yüzde 16 oranında oy çıkmış.

4. kümedeki ilçelerde 23 Haziran'da İmamoğlu oyu yüzde 33, Yıldırım oyu yüzde 48 oranındayken, 2017 Başkanlık sistemi referandumunda yüzde 56 "evet", yüzde 31 "hayır" oyu ve 2018 Cumhurbaşkanlığı seçiminde yüzde 55 oranında Erdoğan oyu çıkmış.

Kümelere	23 Haziran'19		2017 Referandum		2018 Cumhurbaşkanlığı			
	İmamoğlu	Yıldırım	Evet	Hayır	İnce	Akşener	Erdoğan	Demirtaş
1	65	18	20	68	58	4	21	4
2	50	32	36	52	40	5	38	4
3	27	53	62	26	10	2	60	13
4	33	48	56	31	17	3	55	10
5	42	40	45	42	29	4	46	6

5. kümedeki ilçelerde ise tam siyasi rekabet görülüyor. 23 Haziran'da İmamoğlu yüzde 42, Yıldırım yüzde 40, referandumda "evet" yüzde 45, "hayır" yüzde 42 oranında oy almış.

Bu beş farklı kümeyi oluşturan İstanbul ilçelerindeki 23 Haziran sonuçlarını yine 5 küme üzerinden analiz eden tablo ise aşağıda. Ak Parti'nin domine ettiği 3. ve 4. kümede hem katılımın hem de geçersiz oyların görece yüksek olması dikkati çekiyor.

23 Haziran 2019 İBB Başkanlık Seçimi						
Kümelere	Seçmen	Katılmayan	Geçersiz oy	B.Yıldırım	E.İmamoğlu	Diğer
1	100,0	15,8	1,1	16,5	66,1	0,5
2	100,0	15,6	1,5	31,9	50,4	0,6
3	100,0	16,7	2,1	53,5	26,7	1,0
4	100,0	16,2	1,9	47,8	33,3	0,8
5	100,0	16,3	1,7	39,1	42,2	0,8
İstanbul	100,0	15,6	1,7	37,2	44,9	0,7

2.6. Oy Kaymaları

2.6.1. 23 Haziran sonuçlarının 31 Mart sonuçlarıyla kıyası

23 Haziran seçimlerinin sonuçlarına oy kaymaları üzerinden 31 Mart sonuçlarıyla kıyasladığımızda muhalefet bloku adayı İmamoğlu'nun oyunda kayda değer değişim olduğu görülüyor.

Oy dağılımları	Katılmayan	Geçersiz Oy	İktidar bloku	Muhalefet bloku	HDP	Diğer	Toplam Seçmen
31 Mart Yerel Meclis ⁴	16,2	3,0	38,6	33,9	3,2	5,0	100,0
31 Mart İBB Başkanlık	16,1	3,0	39,4	39,5		2,1	100,0
23 Haziran İBB Başkanlık	15,6	1,7	37,2	44,9		0,7	100,0
23 Haziran sonuçları ile oluşan farklar	Katılmayan	Geçersiz Oy	İktidar bloku	Muhalefet bloku	HDP	Diğer	Toplam
31 Mart Yerel Meclis	-0,6	-1,3	-1,3	10,9	-3,2	-4,4	0
31 Mart İBB Başkanlık	-0,5	-1,3	-2,1	5,4	0,0	-1,5	0

31 Mart İBB Başkanlık oylarıyla kıyasladığımızda İmamoğlu oyunun 5,4 puan arttığı, Yıldırım oyunun ise yalnızca 2,1 puan azaldığı görülüyor. İmamoğlu'nun oy artışının en büyük kaynağının 31 Mart'ta gerek iktidar blokuna gerek diğer adaylara oy veren tüm kesimlerden geldiği söylenebilir. Geçersiz oylardaki azalmayla beraber seçimlere katılımındaki artış da İmamoğlu'nun oyundaki artışın kaynaklarından.

Öte yandan 23 Haziran'daki oylarını 31 Mart İlçe Belediye Meclis oylarıyla kıyasladığımızda İmamoğlu oyu 10,9 puan artarken Yıldırım oyu 1,3 puan gerilemiş. İmamoğlu oyundaki artışın ilk önemli kaynağının 3,2 puanlık HDP oyu ve benzer şekilde diğer partilere oy veren kesimin 4,4 puanlık oyu olduğu anlaşılıyor.

Bu sayısal analizlerden şunu söylemek mümkün: 31 Mart'taki iktidar bloku oylarından İmamoğlu'na 1-2 puanlık bir kayış sözkonusu. Ama sandık sonuçlarına dair buraya kadar olan analizimizden bu kayışın Ak Parti ve MHP seçmenleri arasında nasıl ayrıştığını söylemek henüz mümkün değil.

⁴ 31 Mart Yerel Seçimleri ardından yayınladığımız sandık analizindeki sayılar ile bu sayılar arasındaki binde 2 seviyesindeki farkların nedeni, önceki analizimizin Anadolu Ajansı'nın medyaya servis ettiği yüzde 99 oranında açılmış sandıkların geçici sonuçları ile kesin sonuçlar arasındaki farklardan kaynaklanmaktadır.

2.6.2. 23 Haziran sonuçlarının 24 Haziran 2018 genel seçim sonuçlarıyla kıyası

Tam da bir önceki cümleden devam edersek İmamoğlu'na kayan 1-2 puanlık seçmenin ne kadarının stratejik oy ya da ne kadarının gerçekten bloklararası geçiş olduğuna dair soruya cevap bulabilmek için 23 Haziran sonuçlarını 24 Haziran 2018 Genel Seçimindeki sonuçlarla kıyaslamak yararlı olabilir.

Oy dağılımları	Katılmayan	Geçersiz Oy	İktidar bloku	Muhalefet bloku	HDP	Diğer	Toplam Seçmen
2018 Genel Seçim	11,6	1,4	44,3	30,0	11,0	1,7	100,0
2018 Cumhurbaşkanlığı	11,9	1,4	43,4	36,1	6,3	1,0	100,0
23 Haziran İBB Başkanlık	15,6	1,7	37,2	44,9		0,7	100,0
23 Haziran sonuçları ile oluşan farklar	Katılmayan	Geçersiz Oy	İktidar bloku	Muhalefet bloku	HDP	Diğer	Toplam
2018 Genel Milletvekili	4,0	0,3	-7,1	14,9	-11,0	-1,1	0
2018 Cumhurbaşkanlığı	3,7	0,3	-6,1	8,7	-6,3	-0,3	0

Yukarıdaki tabloda da görüldüğü gibi Genel Milletvekili Seçimi sonuçlarıyla 23 Haziran'ı kıyasladığımızda İmamoğlu'nun muhalefet blokunun oyunu 14,9 puan arttırdığı görülüyor. Bu artışın birincil kaynağı 11 puanlık HDP oyu ve 1,1 puanlık diğer partiler oyları olduğu tablodan anlaşılıyor. Buna karşılık Yıldırım'ın oyundaki 7,1 puanlık eksilmenin 4 puanlık kısmının seçime katılmayanlardan kaynaklandığını söylemek mümkün.

Aynı kıyaslamayı 24 Haziran 2018 Cumhurbaşkanlığı oy dağılımıyla yaptığımızda İmamoğlu oyunun 8,7 puan arttığı, bunun da 6,3 puanlık kısmının Demirtaş ya da HDP oylarından kaynaklandığı anlaşılıyor. Yıldırım oyundaki Erdoğan oyuna kıyasla görülen 6,1 puanlık düşüşün 3,7 puanlık kısmı seçime katılmayan iktidar bloku seçmenlerinin oluşturduğu varsayılrsa da yine 2 puan mertebesindeki oyun da İmamoğlu'na yöneldiği görülüyor.

Bu iki kıyaslamadan şunu söylemek mümkün: 23 Haziran'da İstanbul seçimi yenilenirken 1 ila 2 puanlık iktidar bloku seçmeninin muhalefet blokuna geçtiği anlaşılıyor. Öte yandan ekonomik ve siyasi çalkantının bu denli derinleştiği bir dönemde bile bloklar arası geçişin yalnızca 1-2 puan mertebesinde oluşu yaşanan kutuplaşmanın da hâlâ ne denli güçlü olduğunu gösteriyor.

Elbette bu hesaplama ve tespitler toplam İstanbul oy dağılımlarından yapıldığı için biraz toptancı biraz kestirmeci yorum içeriyor olabilir. O nedenle analizin mahalle ve hatta sandık bazına indirgenmesi gerekiyor.

2.7. Oy Geçişleri Analizi

Çilek Ağacı - <http://cilekagaci.com/>

2.7.1. Özet

Bu çalışmada 24 Haziran 2018 Genel Seçimleri ile 31 Mart ve 23 Haziran 2019 Yerel Seçimleri'ne ait sonuçların sayısal analizini sunuyoruz. Çalışmamızda mahalle düzeyinde İstanbul seçim sonuçlarını kullandık. Raporun odak noktasını (i) İstanbul'daki oy geçişleri ve (ii) parti tabanlarının seçim katılımı oluşturuyor. Çalışmadaki bulguların güvenilirliğini mahalle düzeyinde serpmeye karşılaştırmalarla güçlendirdik.

Ana bulgular:

- İmamoglu, Mart seçimlerinde CHP, İyi Parti ve HDP'ye oy veren seçmenlerin çoğunluğunun desteğini almıştı. Haziran'daki seçimlerde bu destek güçlenerek devam etti.
- Mart Seçimleri'nde Binali Yıldırım'a oy veren seçmenlerin anlamlı bir kısmı tekrarlanan Haziran seçimlerinde Ekrem İmamoglu'na oy verdi.
- 2019 Mart seçimlerinde MHP'li seçmenlerin ancak yarısından azı Binali Yıldırım'a oy verdi. Haziran ayında bu destek daha da zayıfladı ve MHP seçmenlerinin sadece üçte biri Binali Yıldırım'a oy verdi. MHP seçmenlerinin çoğunluğu ikinci seçimde Ekrem İmamoglu lehine oy kullandı.
- AK Parti'ye oy veren seçmenlerin azımsanmayacak bir kısmı (oy geçişi modelimize göre %3,5'u) Haziran'da İmamoglu'na oy verdi.
- Mart seçimlerine göre Haziran'da artan geçerli oyların çoğu İmamoglu lehine kullanıldı ve bu seçmenlerin çoğunluğunu 2018 Genel Seçimleri'nde HDP ve İyi Parti'ye oy veren seçmenler oluşturdu.
- Mart seçimlerinde ağırlıklı olarak kendi adaylarını destekleyen Saadet Partisi seçmenleri Haziran seçimlerinde İmamoglu lehine oy kullandı.

Oy geçişi analizi için Çilek Ağacı'nın [geçmiş seçimlerde kullandığı yöntemleri](#) uyguladık. Çalışmamızda kullandığımız veriyi ve kodu GitHub sitemizde bulabilirsiniz.

2.7.2. Partiler ve Adaylar Arası Oy Değişimleri

Partiler ve Adaylar Arası Oy Değişimleri 24 Haziran 2018 – 31 Mart ve 23 Haziran 2019

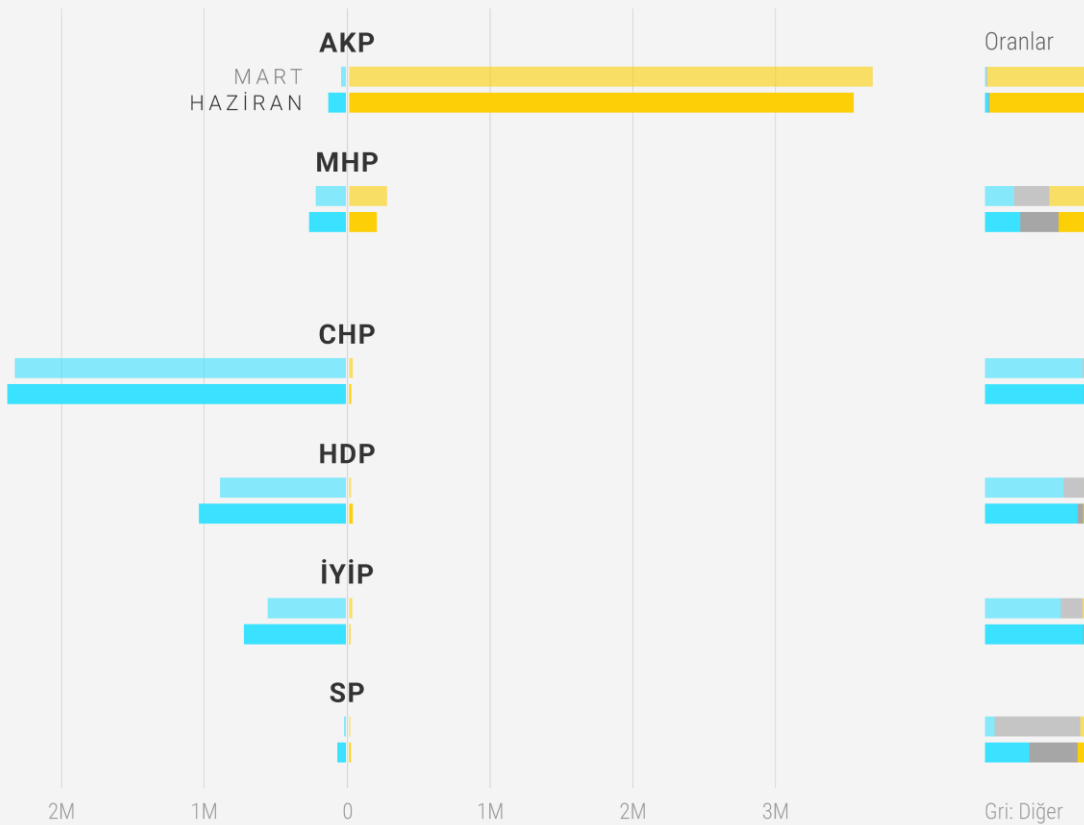
2018 Türkiye Genel Seçimleri'yle Mart 2019 ve Haziran 2019 İstanbul Yerel Seçimleri arasındaki oy geçişleri karşılaştırılıyor. 2018 parti tercihine göre Mart ve Haziran seçimlerinde iki adaya giden mutlak oy sayılarına ek olarak, parti içi dağılımlar sağ tarafta oransal olarak gösteriliyor.

Ekrem İmamoğlu

Binali Yıldırım

çilek ağacı ©2019 cilekagaci.com

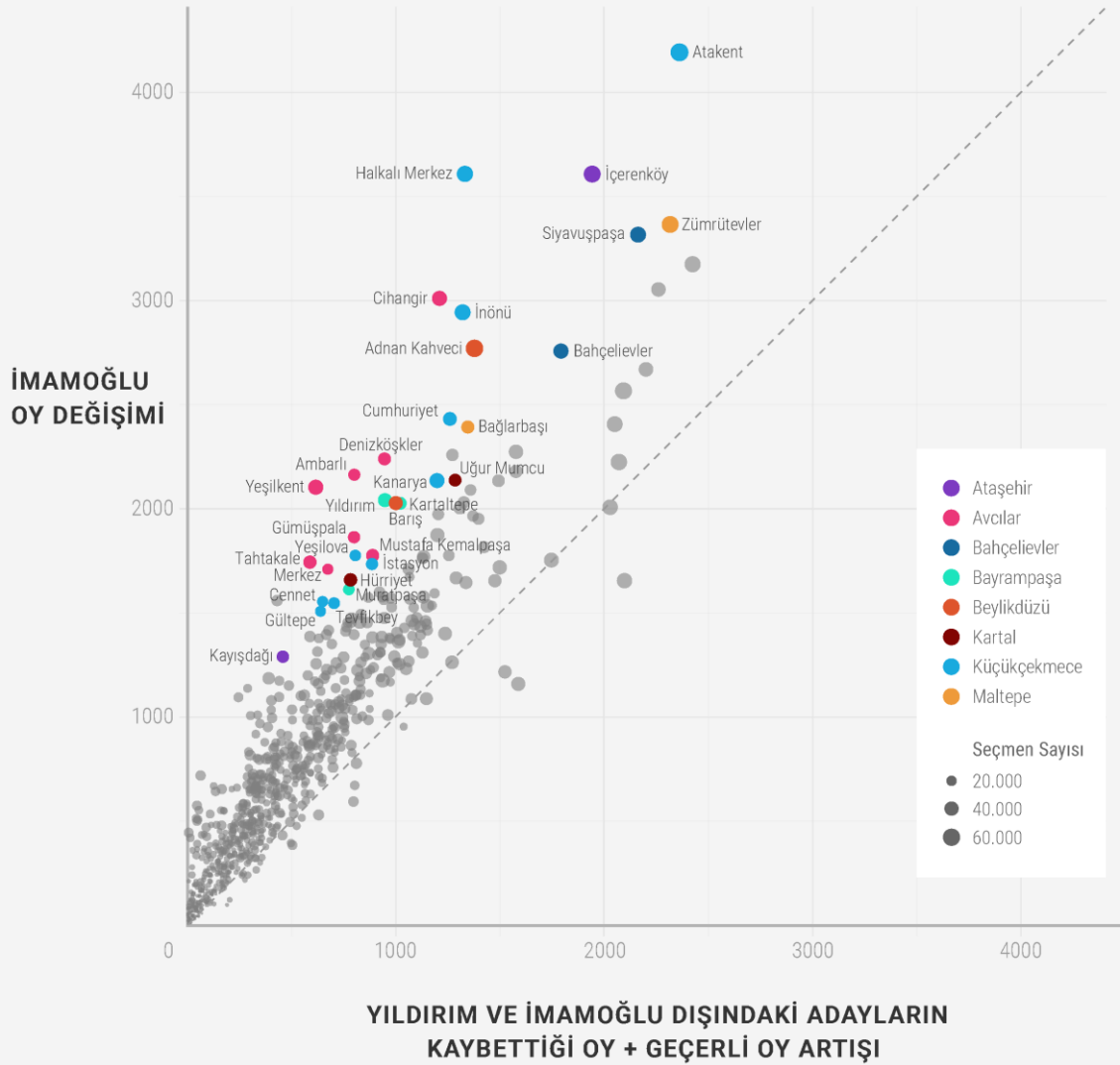

Her iki yerel seçimde de Binali Yıldırım'ın aldığı oyların büyük çoğunluğu 2018 Genel Seçimleri'nde AK Parti lehine oy kullanan seçmenden geldi. 2019 Mart Yerel Seçimleri'nde Yıldırım, 2018'te MHP'ye oy veren seçmenin ancak yarısından azının desteğini alabildi. Bu destek Haziran'daki İstanbul seçimlerinde daha da zayıfladı. 2018 yılında CHP, HDP ve İyi Parti'ye oy veren seçmenlerin çoğunluğu Mart 2019 Yerel Seçimleri'nde Ekrem İmamoğlu'nu destekledi. Bu destek bahsi geçen üç parti için Haziran'da güçlenerek seçmenlerin neredeyse tamamına ulaştı. Saadet Partisi seçmenleri Mart 2019 Yerel Seçimleri'nde kendi adaylarını desteklerken aynı seçmenlerin yarıya yakını Haziran'daki seçimlerde İmamoğlu lehine oy kullandı. İmamoğlu ikinci seçimde AK Parti seçmenlerinin yüzde 3,5 gibi bir kısmını da ikna etmeyi başardı.

2.7.3. Ekrem İmamoğlu'nun Mahalle Seviyesinde Oy Değişimi

Ekrem İmamoğlu'nun Mahalle Seviyesinde Oy Değişimi 31 Mart – 23 Haziran 2019

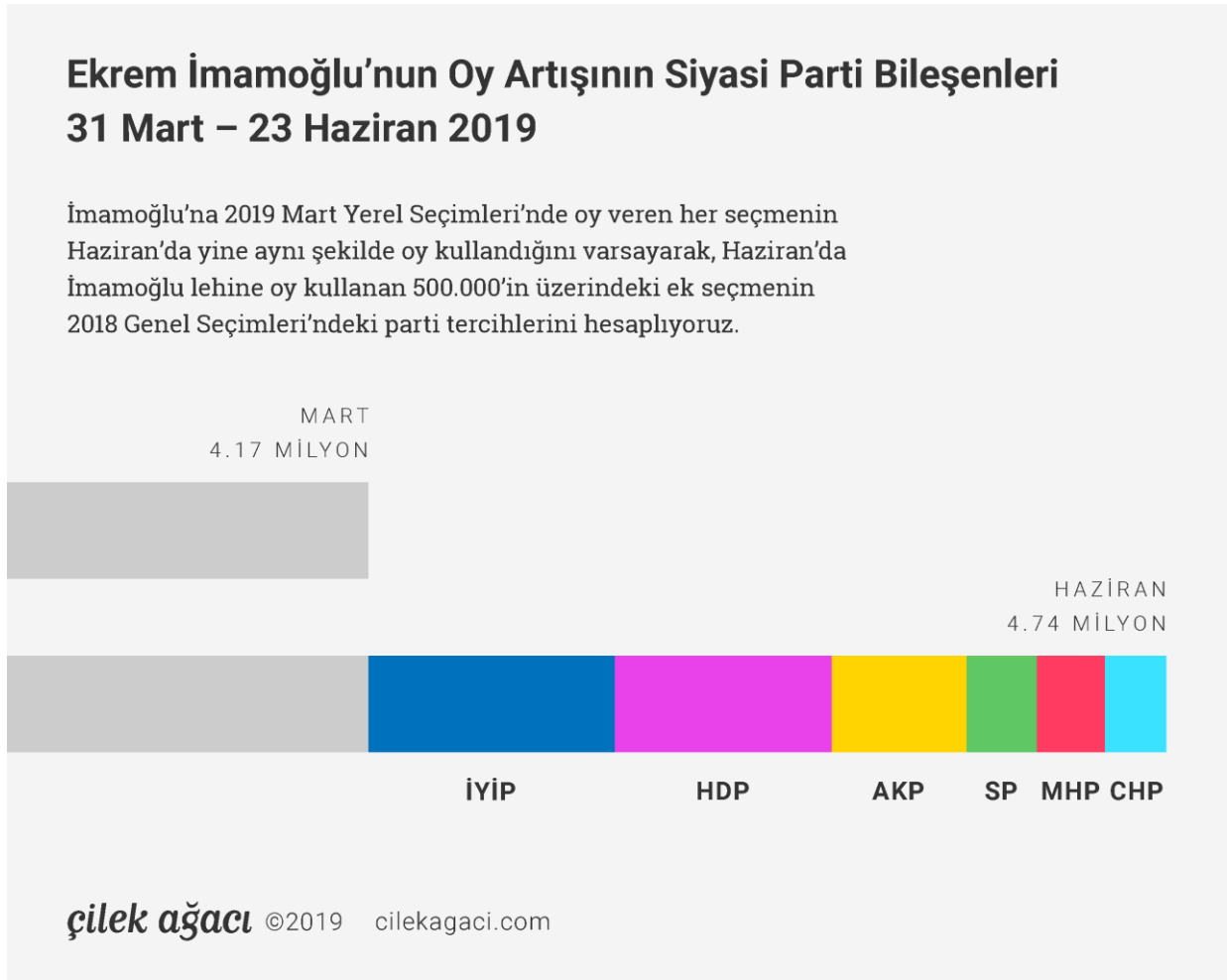
Her daire bir mahalleyi temsil ediyor. Dikey eksen İmamoğlu lehine kullanılan oylardaki Mart'tan Haziran'a gerçekleşen net değişimi gösteriyor. Yatay eksen ise Yıldırım ve İmamoğlu dışındaki adayların kaybettiği oylar ile geçerli oy sayısındaki artışın toplamını gösteriyor. Kesikli çizginin yukarısında kalan mahalleler, Mart'ta Yıldırım'a oy veren anlamlı bir seçmen kitlesinin Haziran'da İmamoğlu'na oy verdiğine işaret ediyor.

İstanbul Mart seçimlerinde oy kullanmayan fakat Haziran'da sandığa giden tüm seçmenlerin Ekrem İmamoğlu'na oy verdiğini ve Binali Yıldırım dışındaki adayların kaybettiği tüm oyların da yine Ekrem İmamoğlu lehine kullanıldığını varsaysak bile, İmamoğlu'nun oylarındaki artışı Yıldırım'dan oy geçişi olmadan açıklamak mümkün değil, çünkü mahalleleri temsil eden noktaların hemen hepsi kesikli x=y çizgisinin yukarısında yer alıyor. Bu, oy geçişleri analizimizdeki bulguları destekleyen bir gözlem.

2.7.4. Ekrem İmamoğlu'nun Oy Artışının Siyasi Parti Bileşenleri

2018 Genel Seçimleri ile 2019 Mart ve 2019 Haziran Yerel Seçimleri arasındaki oy geçişlerinin tahminleri ışığında, Mart'tan Haziran'a Ekrem İmamoğlu lehine artan desteğin hangi parti seçmenlerinden kaynaklandığını hesapladık.⁵ 2018 Genel Seçimleri'ndeki parti tercihlerine göre, İmamoğlu'nun yenilenen seçim başarısındaki en büyük pay Haziran seçimlerinde daha iyi mobilize olan ve sandığa gitme oranı artan İyi Parti ve HDP seçmenine ait. Yenilenen seçimde İmamoğlu, AK Parti seçmeninden de azımsanmayacak bir destek aldı. Son olarak,

⁵ Bu hesabı yapabilmek için Mart seçimlerinde Ekrem İmamoğlu'na oy veren seçmenlerin Haziran seçimlerinde de aynı şekilde oy kullandığını varsaydık. Tahminlerimizin doğruluğu bu varsayımın doğruluğuna bağlı olarak değişecektir.

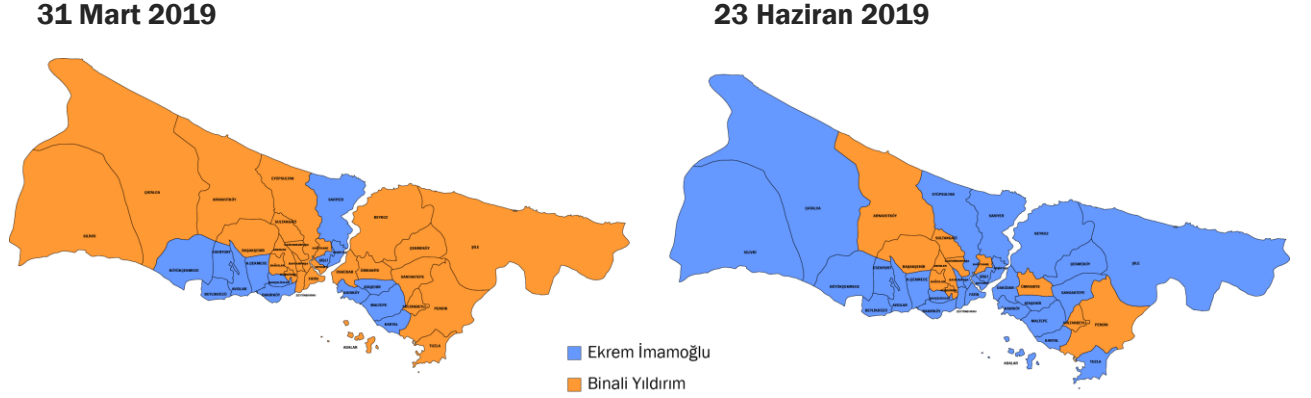
SP, MHP, ve CHP'li seçmeden gelen ek destek sonucu fark yüzde 10 puan seviyelerine taşındı.

Uzun zamandır neredeyse her seçimde yaptığımız analizlerde ilk defa polarize bloklar arasında bu kadar net bir seçmen geçişi gözlemledik. Görece kısa bir zaman içerisinde gerçekleşen bu seçmen geçişlerinin Türkiye siyasetinde olumlu bir değişime işaret edip etmediğini önümüzdeki günlerde göreceğiz.

2.8. İstanbul Mahalleleri Bazında Analiz

23 Haziran'da tekrarlanan İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı seçiminin hemen ardından kamuoyunda ilçeler bazında hangi ittifakların önde olduğunu gösteren haritalar paylaşılmaya başlandı. İki harita arasındaki büyük değişim, iki seçim arasındaki oy farkının birkaç ilçeden değil, il genelinde seçmenlerin tercihinin farklı yöne kayması sebebiyle gerçekleşmiş olabileceğinin ipucunu veriyordu.

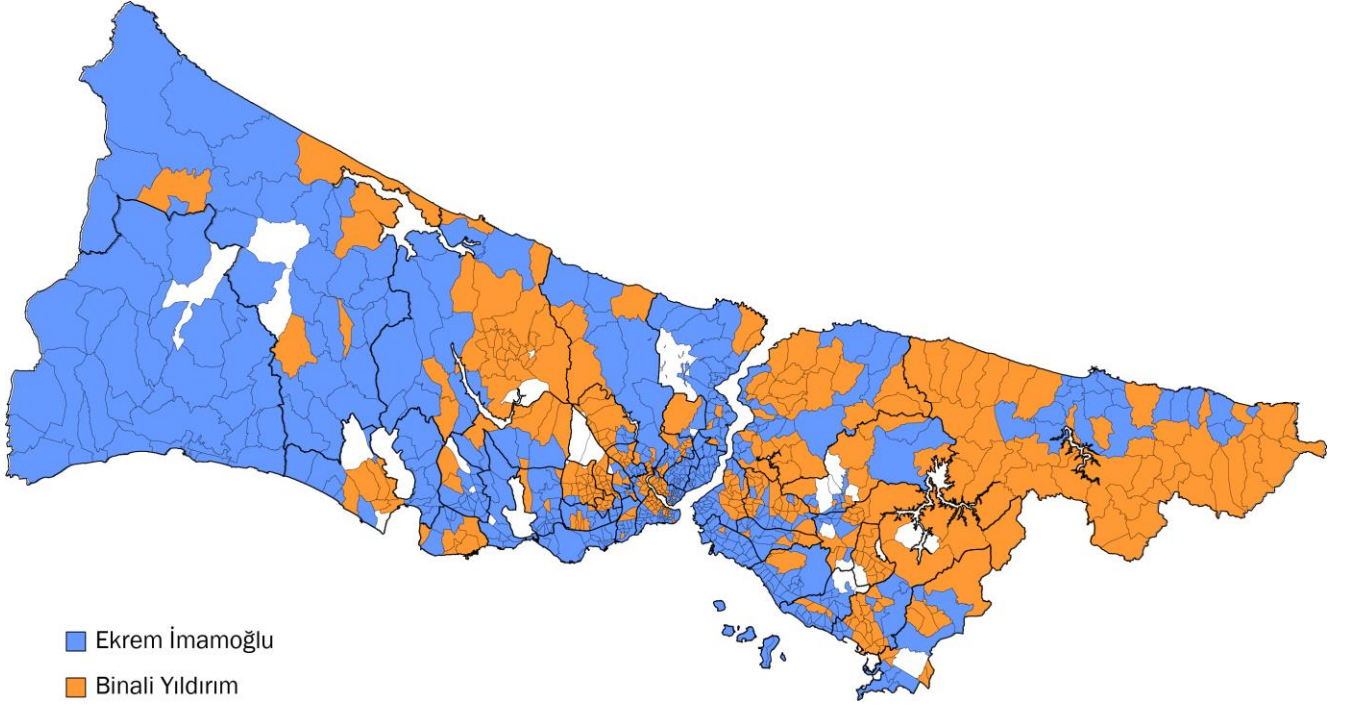

İlçe temelindeki analizlerimizden sonra iki seçim arasındaki değişimlere mahalle düzeyinde de göz atmak istedik. Oylar ilçelerde homojen şekilde dağılmadığından mümkün olan en küçük idari birimde oy dağılımı, katılım ve diğer haritaları mahalle bazında hazırladık, aynı zamanda daha önceki seçim analizlerimizde de sıklıkla kullandığımız *kartogramları* yine mahalle seçmen sayılarından yola çıkarak oluşturduk.

Aynı dağılıma mahalleler üzerinden baktığımızda ittifakların adayları olan İmamoğlu ve Yıldırım'ın seçimi kaybettikleri görünen ilçelerde bazı mahallelerde önde olduklarını görmekteyiz.

23 Haziran 2019 İBB seçimi
Mahallelerde en çok oyu alan aday

2.8.1. Belediye Meclisi Oyları Dağılımları

Mahallelerde Belediye Meclisi oylarının nasıl dağıldığını 31 Mart 2019 Yerel seçimleri verisi üzerinden inceledik.

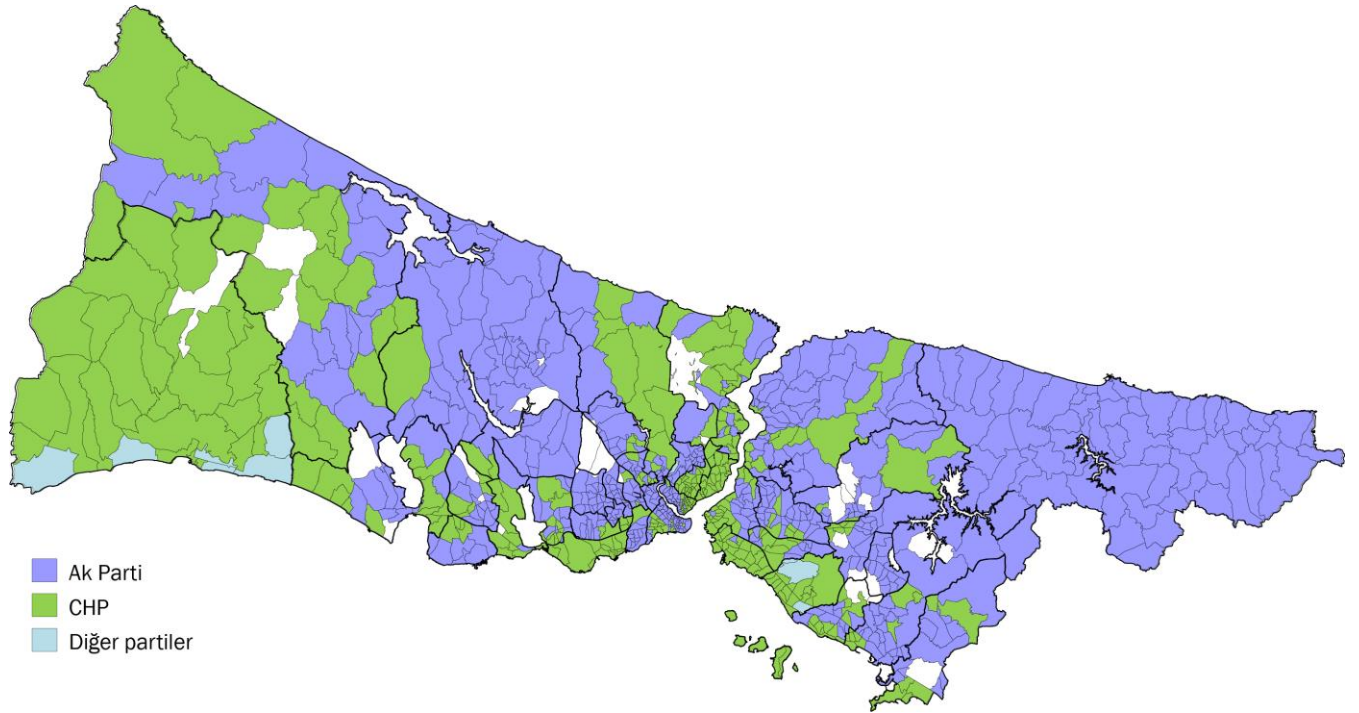
Büyükşehirlerde İl Genel Meclisi d'Hondt sistemiyle hesaplanıyor, 31 Mart seçimlerinden sonra, resmi olmayan hesaplamalara göre başkan ile birlikte mecliste yer alacak olan 312 üyenin 180'e yakını Cumhuriyet İttifakı'ndan ve 130 civarı da Millet İttifakı'ndan gelen üyeler olacak. Dolayısıyla Büyükşehir Belediye oylarında Millet İttifakı önde olsa dahi bu durum İl Genel Meclisi üye sayılarına yansımayacak.

Belediye Meclisi o dağılımlarında Ak Parti oyların yüzde 46'sını alırken, CHP yüzde 39'unu aldı. İttifakların diğer partileri olan MHP yüzde 2, İyi Parti ise yüzde 3 oranında oy aldı.

Bu oyların dağılımına ve partilerin hangi mahallelerde güçlü olduğu detayına girmeden, her mahallede ilk sıradaki partiyi gösteren haritayı paylaşıyoruz.

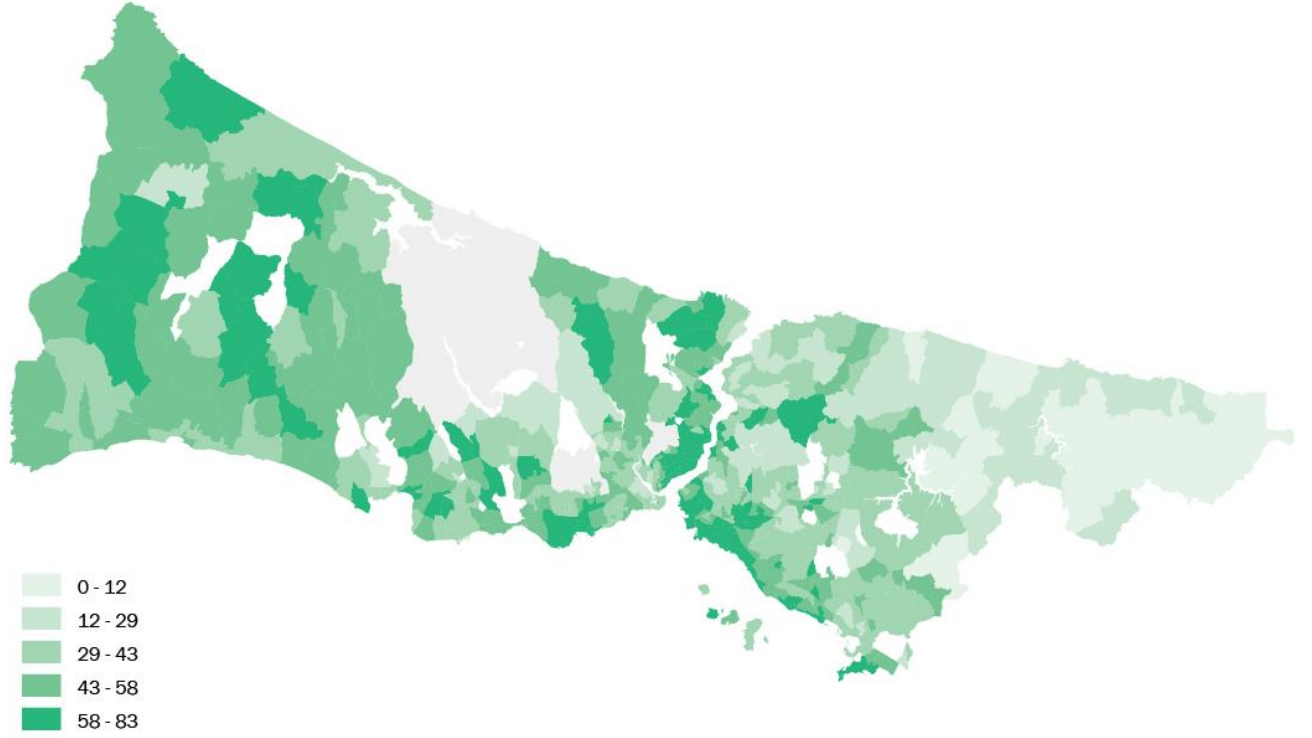
31 Mart 2019 Yerel Seçimleri

Belediye Meclisi oylarına göre mahallelerde en çok oyu alan partiler

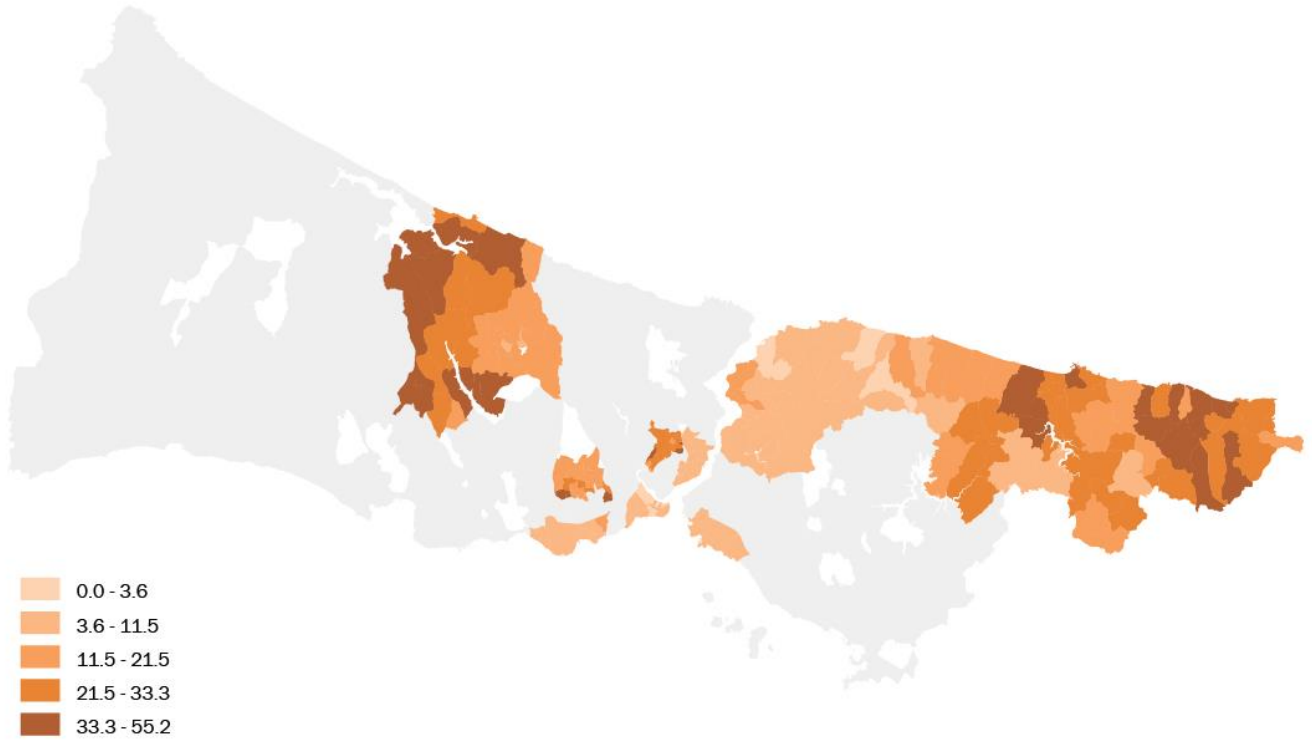
Partilerin kendi oy dağılımlarına genel tabloyu görmek için yan yana baktığımızda CHP'nin Silivri ve Çatalca gibi çeper iki ilçenin yanında İstanbul'un merkez ilçelerinde, Bakırköy ve devamındaki sahil hattında, Anadolu yakasının kıyı kesimlerinde ve Sarıyer'de güçlü olduğunu görüyoruz.

31 Mart 2019 Yerel Seçimleri - Belediye Meclisi oyları - CHP

Millet İttifakı'nın diğer ortağı İyi Parti, CHP'nin girmediği Kağıthane, Arnavutköy gibi ilçelerin yanında Şile ve Beykoz gibi Anadolu yakasının çeperindeki ilçelerde meclis oylarında varlık göstermiş.

31 Mart 2019 Yerel Seçimleri - Belediye Meclisi oyları - İyi Parti

Ak Parti Silivri, Beşiktaş ve Maltepe’de aday göstermezken, bu bölgelerde Cumhuriyet İttifakı’nın diğer bileşeni olan MHP’nin oylarını görmekteyiz. Ak Parti İstanbul genelinde yüksek oranda oy alırken, en güçlü olduğu bölgelerin kentin yeni ilçeleri olduğu da göze çarpmakta.

31 Mart 2019 Yerel Seçimleri - Belediye Meclisi oyları – Ak Parti

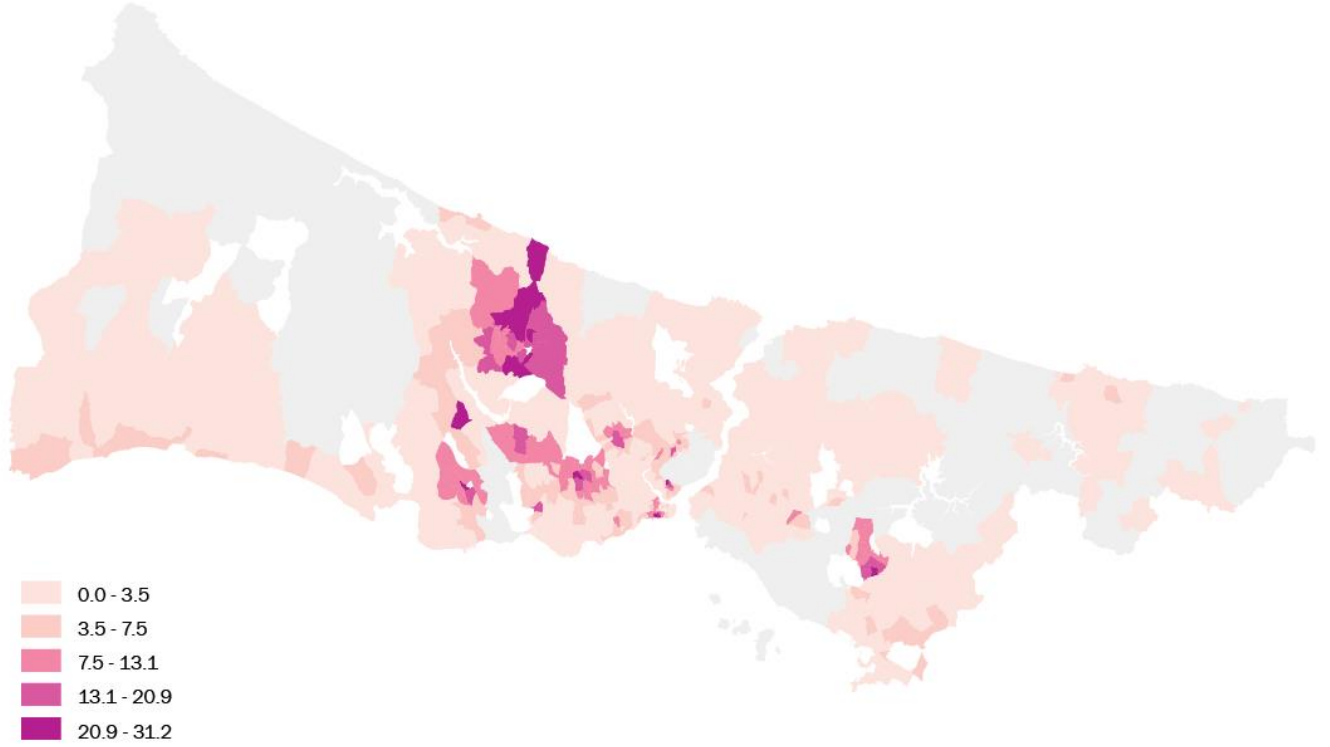
MHP ise Maltepe’nin E-5 üzeri mahallelerinde en yüksek oy oranına ulaşmış durumda.

31 Mart 2019 Yerel Seçimleri - Belediye Meclisi oyları – MHP

Son olarak HDP Meclis oy dağılımına bakıldığında, ilçe kümeleme analizimizde de benzersiz yapısı sebebiyle ayrı bir küme oluşturan Sultanbeyli'nin ve Arnavutköy'ün bazı mahallelerinin, HDP'nin en yüksek oranda oy aldığı bölgeler olduğunu görüyoruz.

31 Mart 2019 Yerel Seçimleri - Belediye Meclisi oyları – HDP

2.8.2. Katılım ve geçersiz oylar

31 Mart seçiminden sonra yaşanan süreçte geçersiz oylar çok tartışılmıştı. 23 Haziran seçimlerinin hemen arkasından elimize geçen resmi olmayan sonuçların içerisinde “kullanılan oy” bilgisi yer almamakta, sadece “geçerli oy” bilgisi bulunmaktadır. Bu sebeple doğrudan mahalle bazında geçersiz oyların karşılaştırmasını yapamamaktayız.

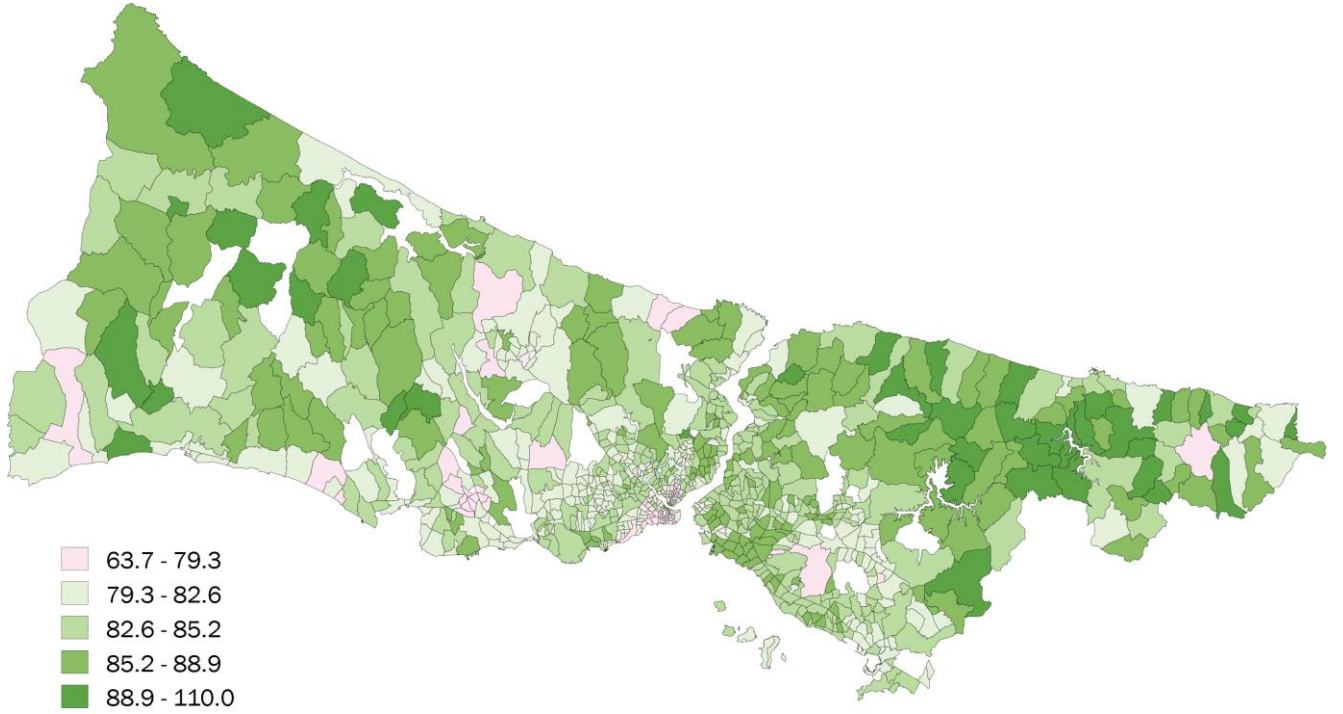
Katılımı ise geçerli oyları seçmen sayısına oranlayarak hesapladık, dolayısıyla gerçek katılımdan daha düşük bir oran bulduk.

Geçersiz oyların oranı İstanbul genelinde bir önceki seçime göre 1,5 puan azalmış görünüyor. Sadece tek oy pusulasının bulunması 23 Haziran seçimlerindeki geçersiz oranının düşüklüğünü açıklayabilir. 31 Mart'ta geçersiz oylar yüzde 3,6 iken 23 Haziran'da bu oran yüzde 2.

Katılımın çok artmamasına rağmen (yüzde 83,8'den yüzde 84,4'e) toplam oy sayısının oldukça yükselmiş olması da yine aradaki geçersiz oy değişiminden kaynaklanıyor.

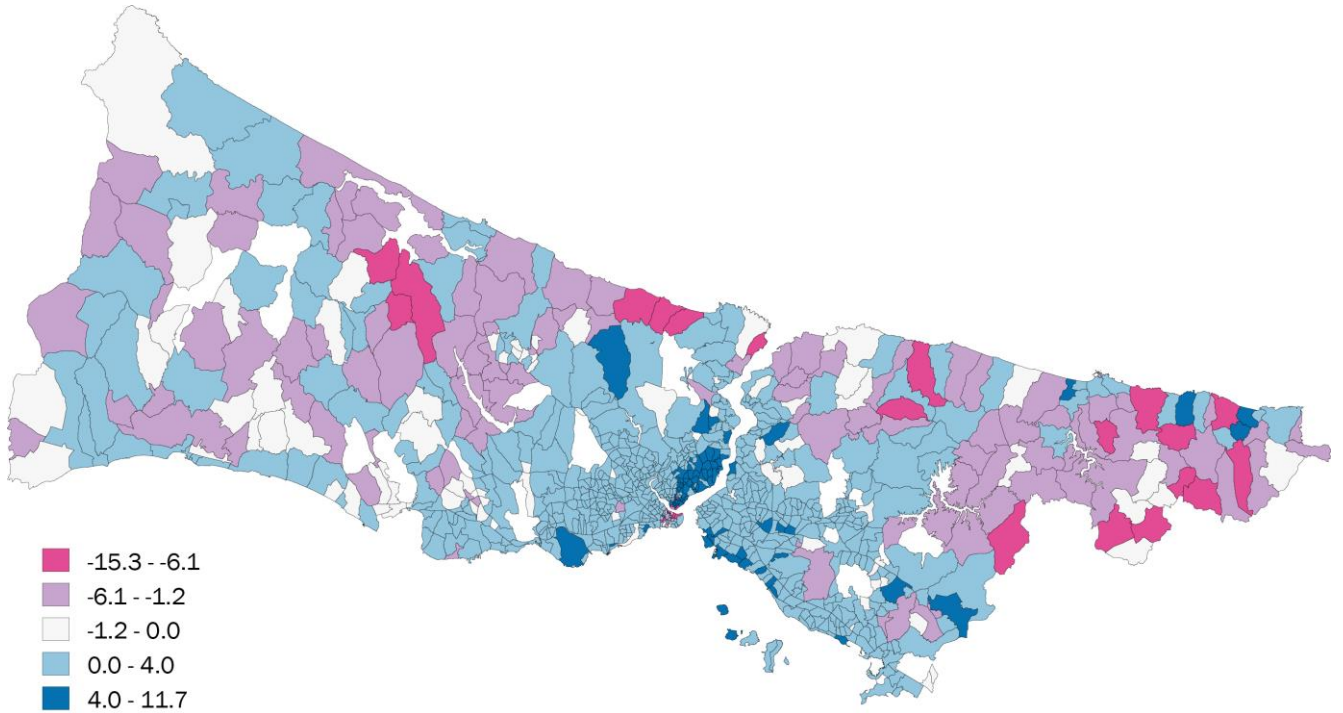

23 Haziran 2019 Yerel Seçimleri – Katılım Oranları

Mahalleler üzerinden bakıldığında katılım oranının düşük olduğu mahallelerin ya çeper ilçelerde ya da kentin merkezinde, Fatih'te olduğunu görüyoruz. Katılım oranları yüzde olarak bu haritaya yansıtıldığı için seçmen sayısının az olduğu mahallelerde (örneğin Fatih – Sarıdemir Mahallesi'nin kayıtlı seçmen sayısı 10) az kişinin sandığa gidip gitmemesi mahalle katılımında yüzde olarak büyük değişimler varmış gibi görünmesine neden olabilir.

31 Mart - 23 Haziran 2019 Yerel Seçimleri – Katılım Farkı

Daha önce belirttiğimiz gibi 23 Haziran seçiminin katılım yüzdesini geçerli oyların seçmen sayısına oranlanmasından hesapladık, aynı hesabı 31 Mart seçimleri için yapıp ikisinin arasındaki farka baktık. Bir önceki seçime göre katılımın en çok arttığı mahalleler Beşiktaş, Kadıköy, Bakırköy'ün sahil mahalleleri olurken, çeper ilçelerdeki mahallelerde katılım 31 Mart'a göre düşmüş görünüyor.

2.8.3. İBB Başkanlığı Oy Dağılımları

Ekrem İmamoğlu

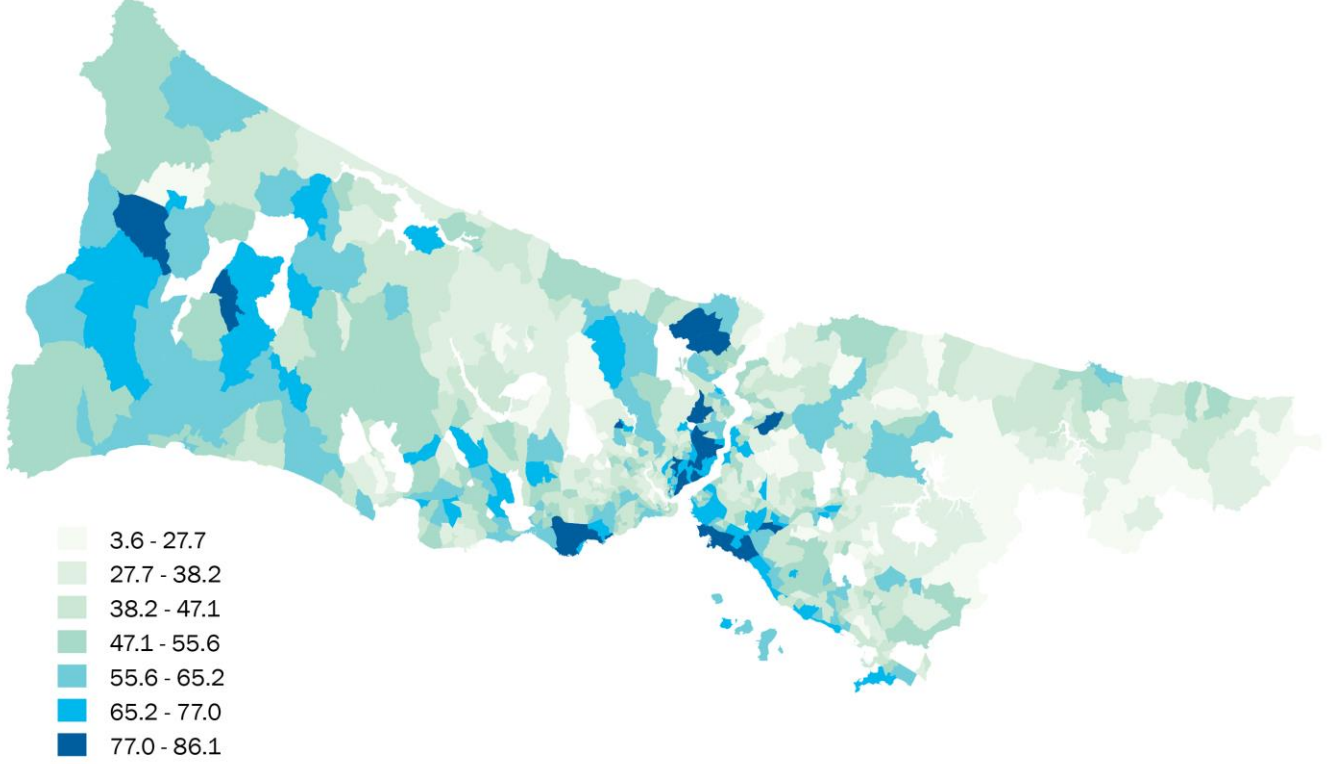
Bölümün başında her mahallede ilk sıradaki adayı gösteren mahalle haritasını paylaşmıştık. İki adayın da detaylı analizine bu bölümde vereceğiz.

Ekrem İmamoğlu'nun 31 Mart seçimlerinde mahallelerde aldığı oy oranlarına göre hazırlanan haritada kendisinin en başarılı olduğu bölgelerin Kadıköy, Beşiktaş, Bakırköy gibi İstanbul'un en eski makroformundan, yerleşim bulunan alanlarından beri var olan ilçeler olduğunu görüyoruz. Anadolu yakasının çeperlerinde ve tarihi yarımadadan kuzeye doğru, eski sanayi bölgeleri ile yeni gelişen ilçelere gidildikçe oy oranların görece olarak düşük olduğunu görüyoruz.

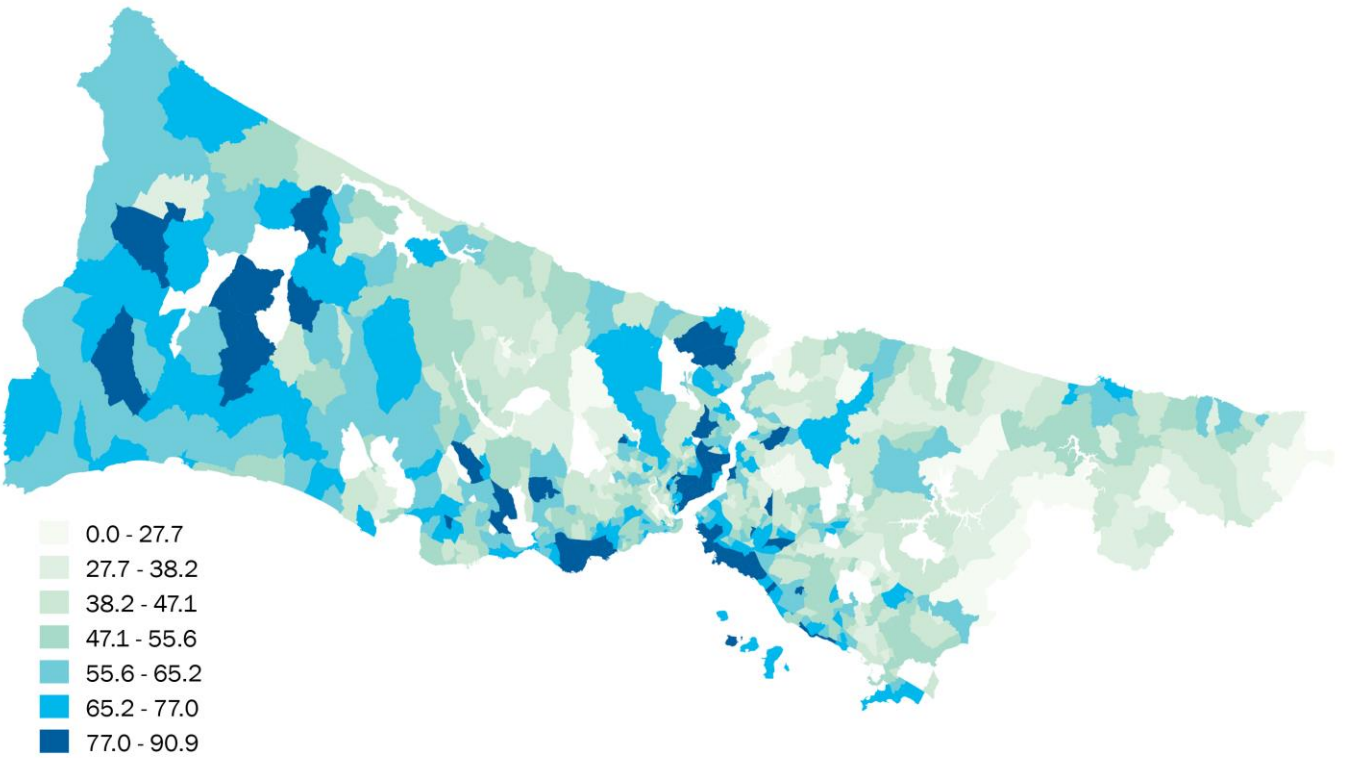
Her iki haritayı alt alta koymamızın sebebi ise iki seçim arasında, aynı kırılımlarla ve aynı renk skalasıyla oluşturulan haritaların arasındaki farkı vurgulamak. İmamoğlu her iki seçimde de aynı bölgelerde yüksek oy oranlarına sahipken, 23 Haziran'da yüzde 50'nin üzerinde oy aldığı mahalle sayısının oldukça arttığı ilk farkedilen bulgu oluyor. Yani oy dağılımında genel tablo değişmezken aldığı oy oranı 23 Haziran'da yükseliyor.

31 Mart 2019 Yerel Seçimleri – Ekrem İmamoğlu oylarının dağılımı

23 Haziran 2019 Yerel Seçimleri – Ekrem İmamoğlu oylarının dağılımı

Kartogram

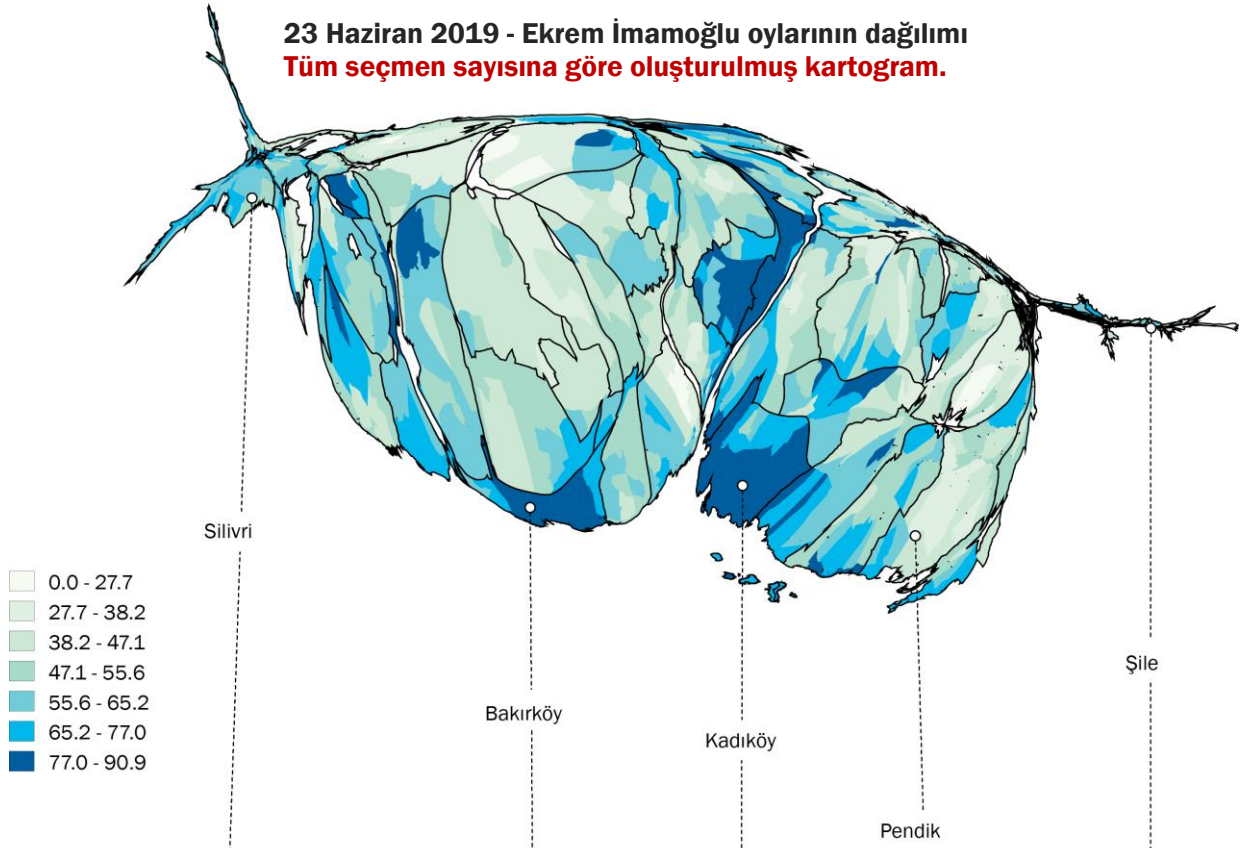
İstanbul'un tüm seçmenleri ve İmamoğlu'nun kendi seçmenlerinden yola çıkarak iki ayrı kartogram hazırladık. Mahallenin sınırlarını seçmen sayılarına göre yeniden şekillendiren bu yöntemde, merkezde olan ve yüzölçümü küçük ancak yoğun mahalleler idari sınırlarından kurtularak görünür olmakta, çeperdeki büyük yüzölçümlü ancak düşük nüfuslu mahalleler ise çok daha az yer kaplamakta.

Bu iki harita arasında ufak görünen farklılıkların sebebi ise İmamoğlu seçmenlerinin daha yoğun olduğu Kadıköy, Beşiktaş, Bakırköy gibi ilçelerdeki mahallelerin daha da büyümesi, İmamoğlu'nun daha az oy aldığı mahallelerin kapladıkları alanın ise küçülmesi.

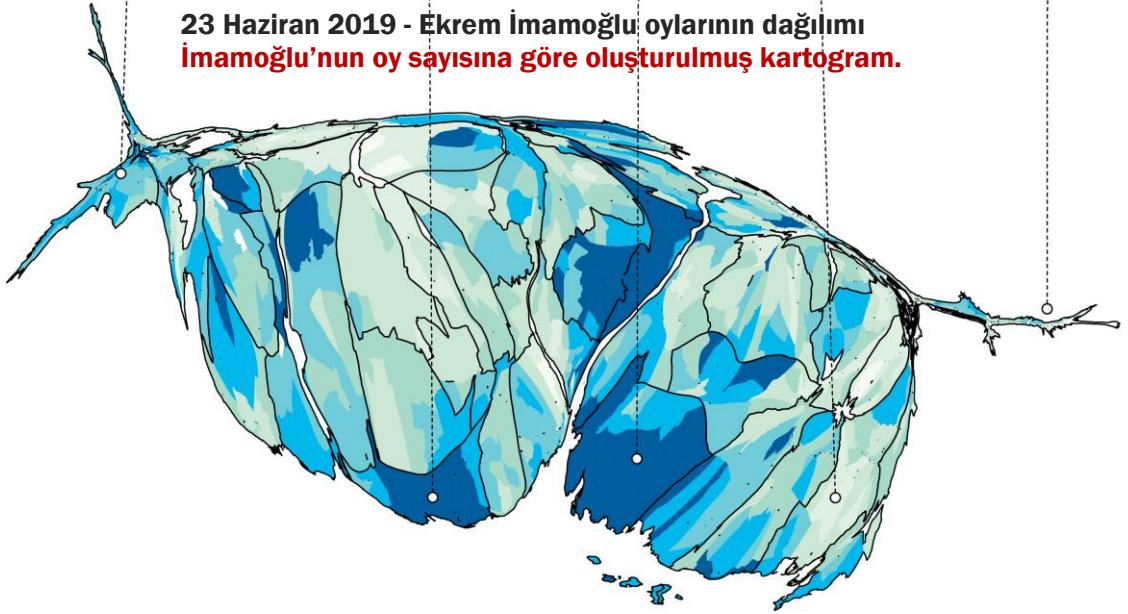
Binali Yıldırım için de benzer bir örneğini göreceğiniz kartogramların birbirlerinden çok da farklı olmamalarının sebebi ise her iki adayın da oylarını belirli bir bölgeden almıyor, belirli ilçe ve mahallelerde sıkışmıyor olmaları. Dolayısıyla aldıkları oylar tüm İstanbul seçmenleri ile benzer oranlarda dağılmakta.

23 Haziran 2019 - Ekrem İmamoğlu oylarının dağılımı
Tüm seçmen sayısına göre oluşturulmuş kartogram.

23 Haziran 2019 - Ekrem İmamoğlu oylarının dağılımı
İmamoğlu'nun oy sayısına göre oluşturulmuş kartogram.

Binali Yıldırım

Cumhur İttifakı'nın adayı Binali Yıldırım için aynı haritaları çizdiğimizde toplamda yaşanan oy kaybının iki seçim arasındaki karşılaştırmalı haritalarda da göze çarptığını söyleyebiliriz. Yüksek oranda oy aldığı merkez mahalleler Fatih, Eyüpsultan, Beyoğlu ve Kağıthane ilçelerinde bulunan Yıldırım, oylarının diğer büyük kısmını ise İstanbul'un yeni gelişme alanlarında bulunan mahallelerden almaktadır.

31 Mart 2019 Yerel Seçimleri – Binali Yıldırım oylarının dağılımı

23 Haziran 2019 Yerel Seçimleri – Binali Yıldırım oylarının dağılımı

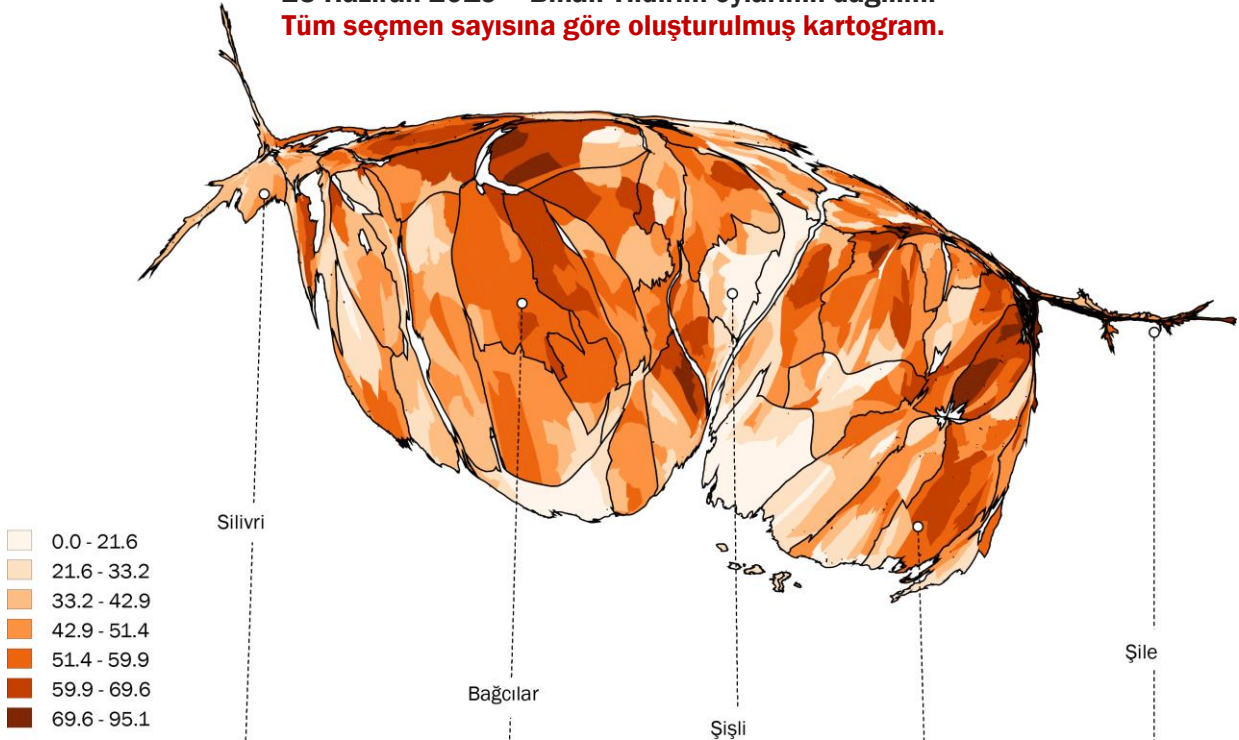

Kartogram

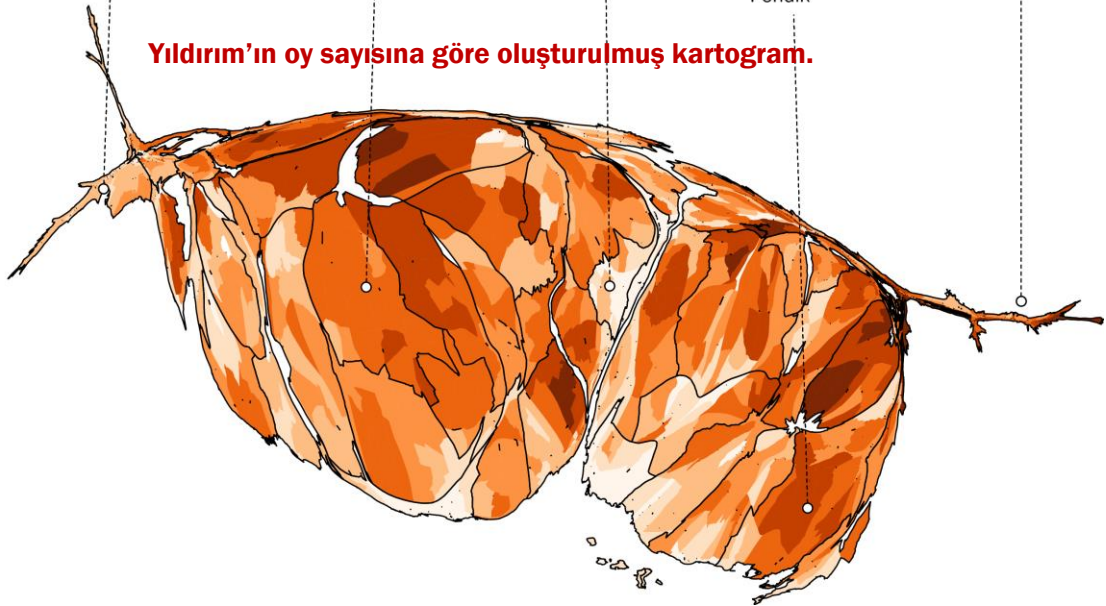
Kartogramları Yıldırım'ın seçmen sayıları üzerinden oluşturduğumuzda İmamoğlu seçmenlerinin kartogramından farklı olarak, merkezdeki Kadıköy, Beşiktaş gibi ilçelerin tüm seçmen kartogramından daha küçük olduğunu, Arnavutköy, Bağcılar, Çekmeköy, Sultangazi gibi Yıldırım'ın yüksek oy aldığı bölgelerin de daha büyük olduğunu görmekteyiz.

23 Haziran 2019 - Binali Yıldırım oylarının dağılımı

Tüm seçmen sayısına göre oluşturulmuş kartogram.

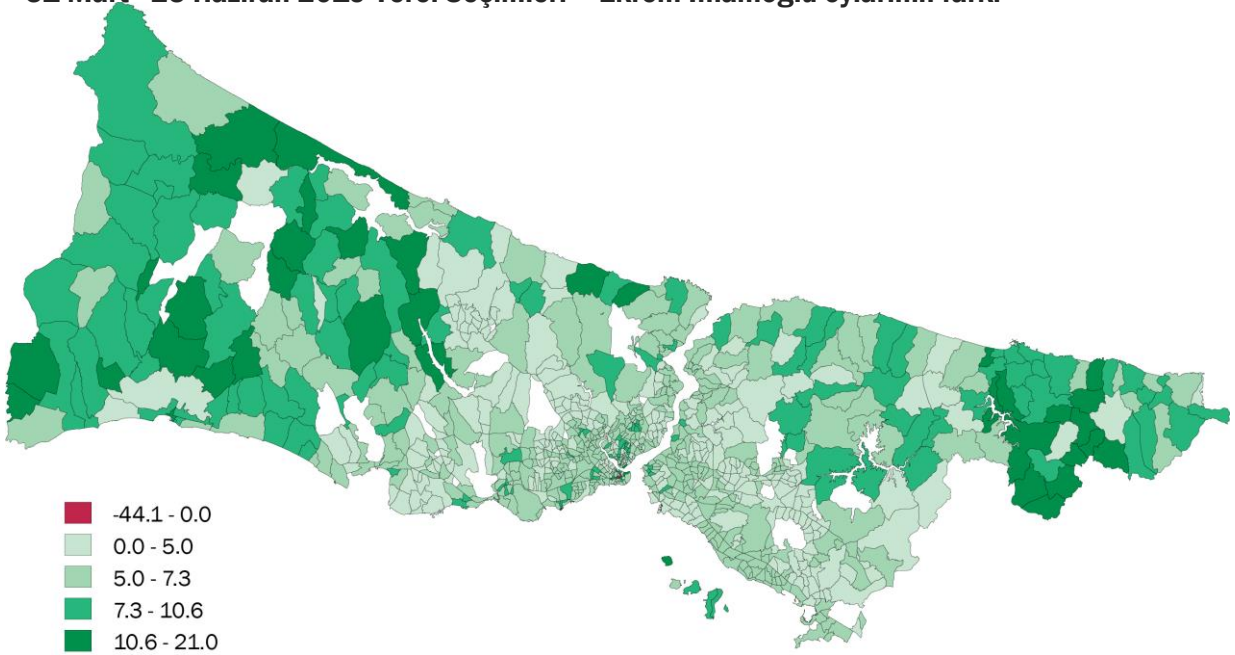
Yıldırım'ın oy sayısına göre oluşturulmuş kartogram.

Son olarak her iki adayın 31 Mart'tan 23 Haziran'a kendi oylarında yaşadıkları değişime bakmak gerekirse, birbirinden oldukça farklı iki tablo ile karşılaşılıyor.

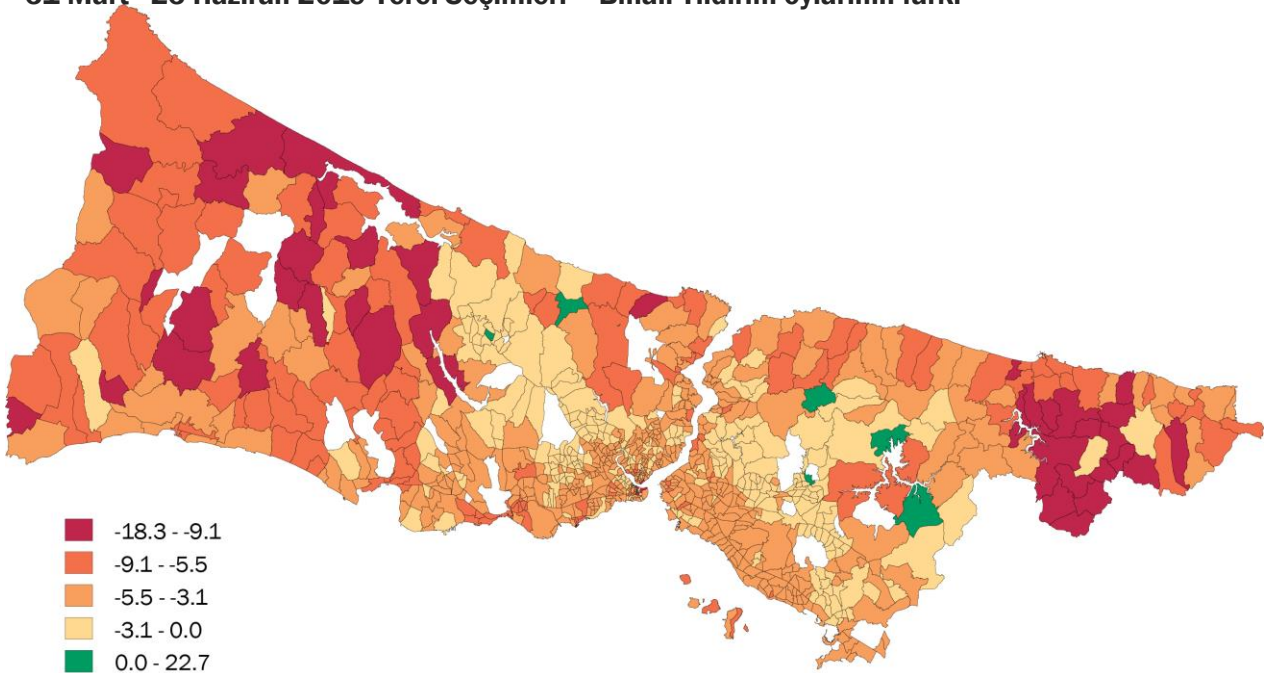
Yıldırım neredeyse her mahallede oy kaybetmiş görünürken, İmamoğlu ise neredeyse her mahallede oylarını arttırmış. İmamoğlu'nun merkez ilçelerde halihazırda yüksek seyreden oy oranı bir önceki seçime göre az yükselirken, çeperdeki ilçelerde oy artışı yüzde 20'leri bulmuş.

31 Mart - 23 Haziran 2019 Yerel Seçimleri – Ekrem İmamoğlu oylarının farkı

Yıldırım ise Eyüpsultan, Arnavutköy, Çekmeköy, Sultanbeyli, Ümraniye gibi kent merkezinden sonra ikinci halka olarak tarif edebileceğimiz ilçelerde oy oranını korurken, en dış ilçeler ile merkez mahallelerde oy kaybını daha yüksek oranda yaşamış.

31 Mart - 23 Haziran 2019 Yerel Seçimleri – Binali Yıldırım oylarının farkı

3. 23 HAZİRAN SEÇMEN PROFİLLERİ

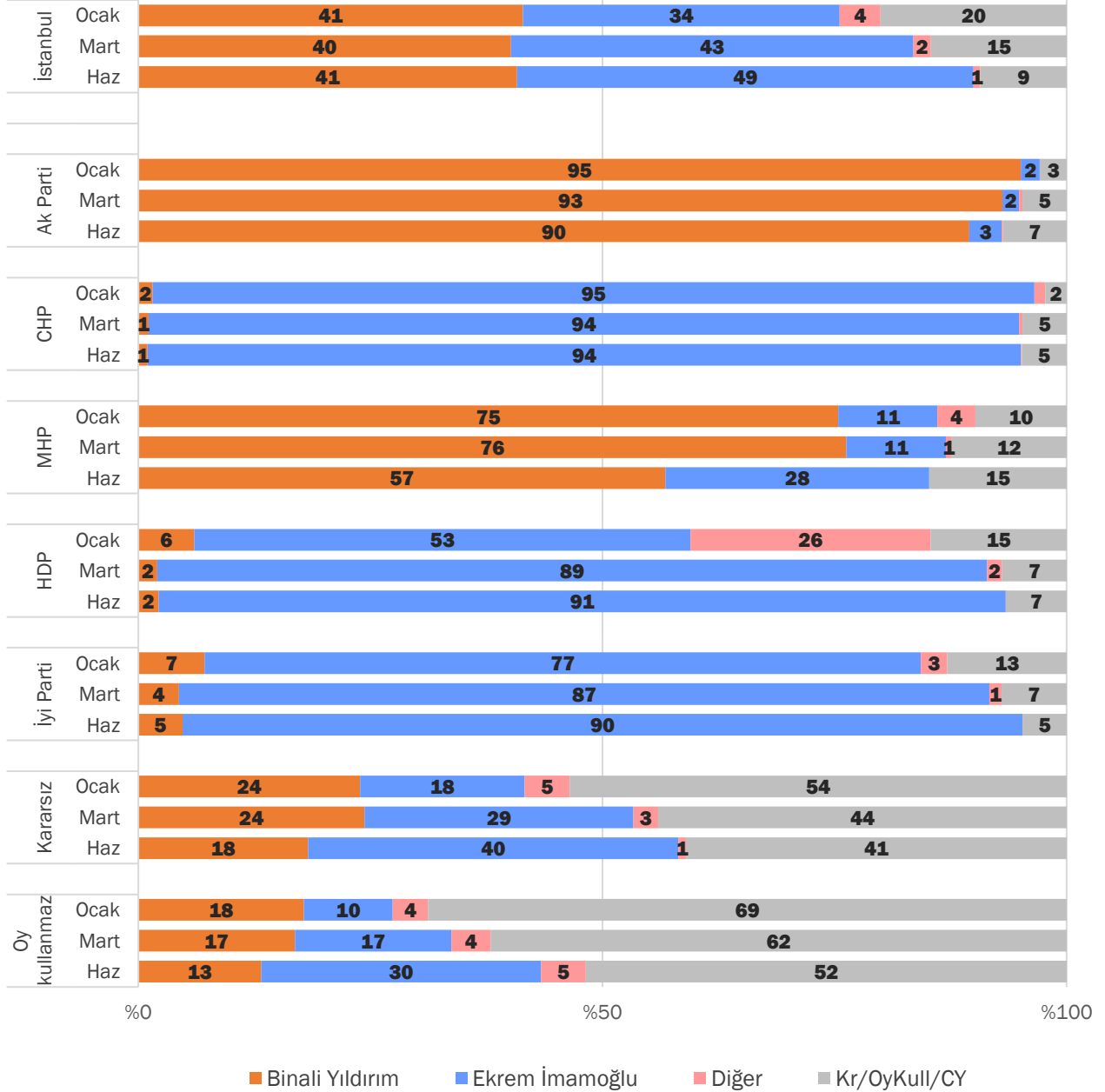
23 Haziran'da yinelenen İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı seçimlerinden bir hafta önce gerçekleştirdiğimiz İstanbul'a özel Barometre araştırmasının sandık sonuçlarıyla birebir örtüşen verilerine dayanarak bir seçmen profili ortaya koymaya çalıştık. Seçim süreci boyunca ve sonrasında Binali Yıldırım ve Ekrem İmamoğlu'nun hangi kesimlerden oy aldığı, hangi adayın hangi kümede oyunu arttırdığı veya kaybettiği tahminler üzerinden değerlendirildi. 23 Haziran öncesinde gerçekleştirdiğimiz 3 farklı araştırmanın verilerine bakarak farklı kümelerde adayların oyunun nasıl değiştiğini ve seçmen profillerinin geçen zaman içinde bir değişikliğe uğrayıp uğramadığını incelemeye çalıştık. Bu araştırmalar adayların henüz belli olduğu dönemde 19-20 Ocak'ta, 31 Mart seçimlerinden bir hafta önce 23-24 Mart'ta ve 23 Haziran seçiminden bir hafta önce 15-16 Haziran tarihlerinde gerçekleştirildi.

Seçmen profillerine dair bu incelemeyi ilk olarak genel siyasi tercihler üzerinden yapacağız. “Bugün bir GENEL Seçim olsa kime oyunuzu verirsiniz?” sorusuna dayanarak İBB Başkan adayı tercihleri ile parti tercihleri arasındaki ilişkiyi ortaya koymaya çalıştık.

3.1. Siyasi Tercihlere Göre İstanbul'da Tercihlerde Değişim

Siyasi tercihe göre İBB aday tercihi

En belirgin değişim MHP'lilerde

Üç farklı araştırmaya dayanan bu seyirden en dikkat çekilmesi gereken durum MHP seçmenleri ile ilgili. Zira 31 Mart öncesinde yapılan saha çalışmasıyla 23 Haziran öncesi yapılan çalışmayı karşılaştırdığımızda MHP'lilerden İmamoğlu'na giden oyların oranının yüzde 11'den yüzde 28'e çıktığını görüyoruz.

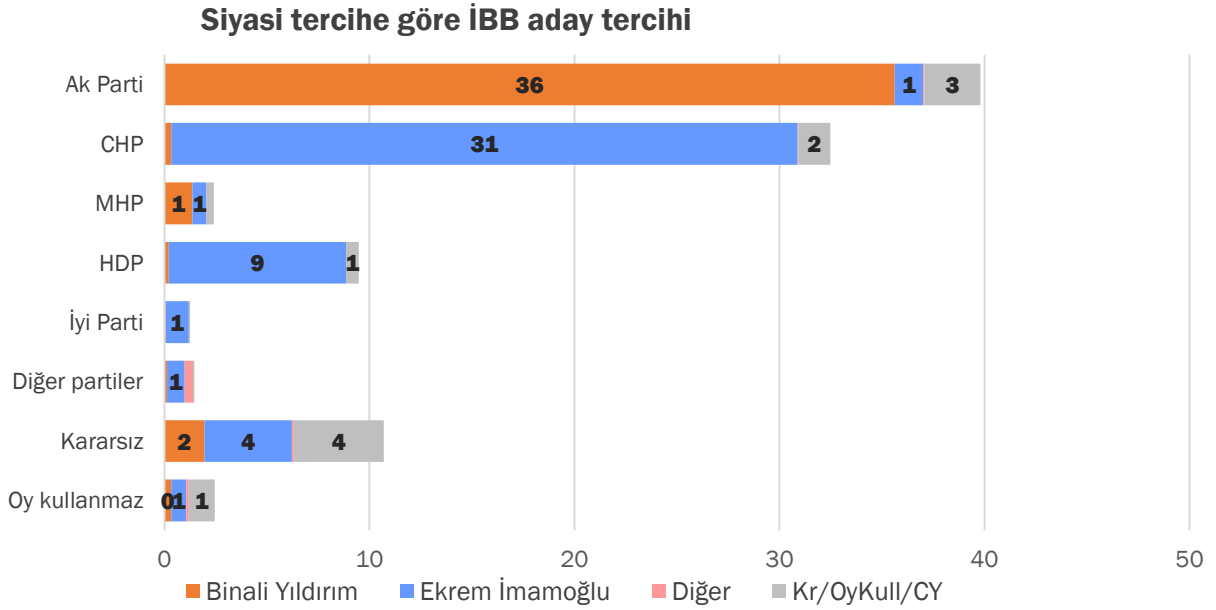
Ak Parti seçmeni içinde bile sandığa yaklaştıkça kararsız olduğunu belirtenlerin sayısının arttığını görüyoruz. Diğer tüm seçmen gruplarında ise İmamoğlu'nun oranı görünür biçimde artıyor.

Diğer yandan ise Yıldırım'ın oyu 3 ayı ölçümde de aynı seviyede kalıyor. Siyasi tercih olarak kararsız olduğunu veya oy kullanmaz olduğunu belirtenlerin içinde bile Millet İttifakı adayının dikkat çekici bir artışı görülüyor.

HDP seçmenlerinin ise Ocak ve Mart arasındaki tercih farkı çok çarpıcı bir tablo ortaya koyuyor. İmamoğlu'nu destekleme kararı ortaya çıkmadan önce sadece yüzde 53'ü İmamoğlu'nu desteklerken, bu oran bir sonraki araştırmada yüzde 90 mertebesine çıkmış durumda.

Aday tercihlerini parti seçmenlerinin büyüklüklerine göre aşağıda görülebileceği şekilde incelediğimizde ise HDP seçmeninin oyun kurucu özelliği belirgin bir şekilde ortaya çıkıyor.

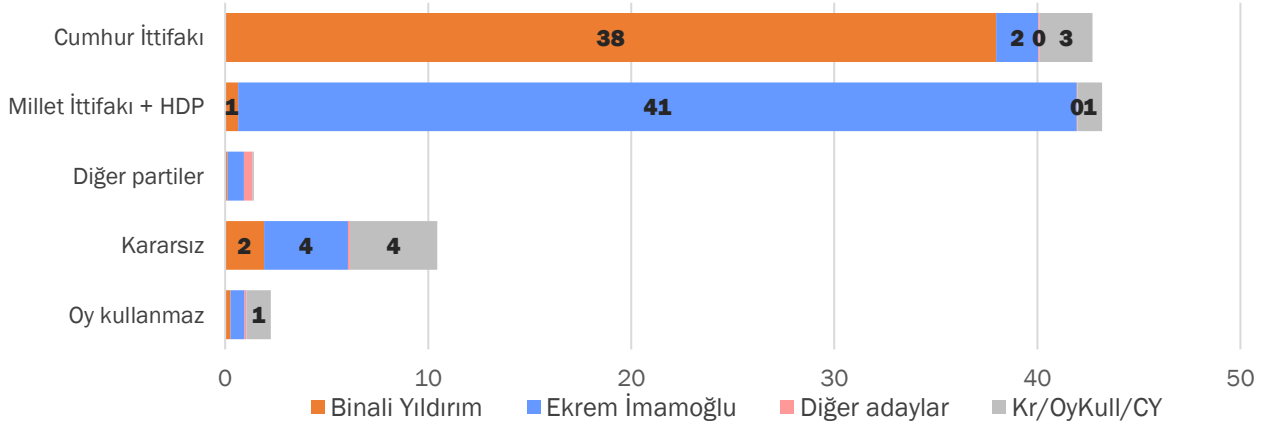
Genel siyasi tercihinde kararsız olduğunu belirtip İBB seçiminde oyunu İmamoğlu'na vereceğini söyleyenlerin büyüklüğü, aynı şekilde oyunu Yıldırım'a vereceğini söyleyenlerin 2 katı mertebesindedir.

En kritik aktör HDP idi

Aynı analizi bir de ittifaklar üzerinden yaptığımızda ise aşağıdaki gibi bir tablo ortaya çıkıyor. Millet İttifakı ve HDP'nin bir araya getirdiği kümeden kendi adaylarından hiç fire verilmezken, Cumhur İttifakı'nda Yıldırım'a oy vermeyenlerin hayli görünür olduğunu tespit ediyoruz.

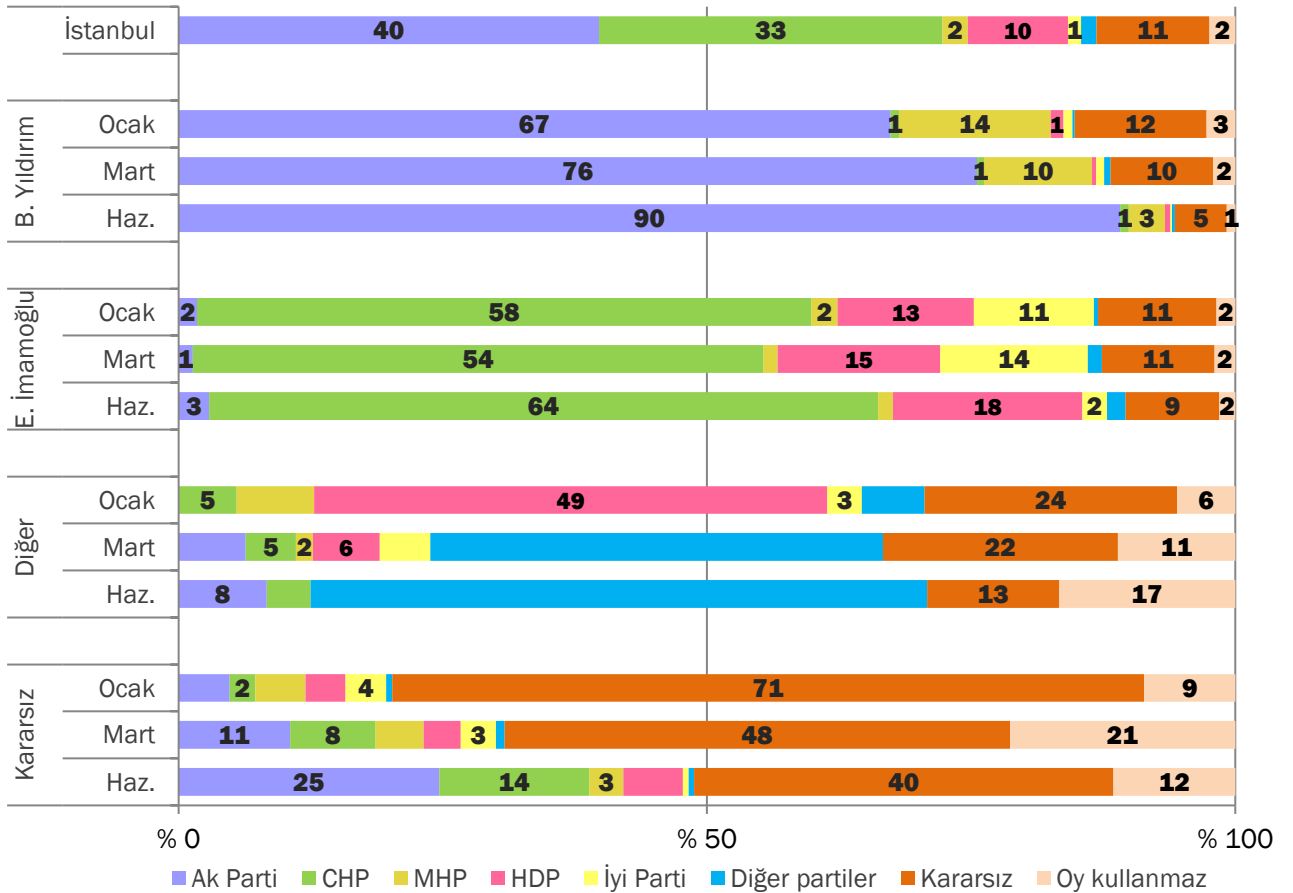

İttifak paylarına göre İBB aday tercihi (kesişim kümeleri)

Bir de siyasi tercihin aday tercihine göre nasıl değiştiğini aşağıdaki grafikteki şekilde incelediğimizde Yıldırım'ın zaman içinde kendi partisinin seçmenlerine sıkıştığını görebiliyoruz.

İBB aday tercihine göre siyasi tercih

Aday seçmenlerinin partilere dağılımını gösteren yukarıdaki grafikte İyi Parti ve MHP'nin İstanbul genelinde desteklenme oranları oldukça düşük görünüyor. Bu durumun kısmen tekrarlanan

seçim öncesinde seçmenlerin ittifakları konsolide etme ihtiyacından, kısmen de yerel seçimlere ortak adayla gidilmesinin kaynaklanmış olabileceğini düşünüyoruz.

Yıldırım'a oy verenler içinde Ak Partili, kararsızların içinde de Ak Partililerde artış

Yıldırım seçmenleriyle benzer bir durumu kararsız seçmenler üzerinden de görebiliyoruz. İBB Başkanlık adaylığı seçimine dair kararsız olduğunu söyleyenlerin içindeki Ak Parti oy oranı zaman içinde dörtte bire kadar çıkmış görülüyor. Diğer tüm seçmen gruplarının kararsızlığı azalırken, Ak Parti seçmenlerinin İBB Başkanlık seçimine dair kararsızlık hali devam etmiş gibi bir tablo ortaya çıkıyor.

Bu grafik aracılığıyla bir kez daha görüyoruz ki MHP seçmenlerinin kayda değer bir kısmı özellikle son aşamada Binali Yıldırım'ı desteklemekten vazgeçmiş bir profil ortaya koyuyor.

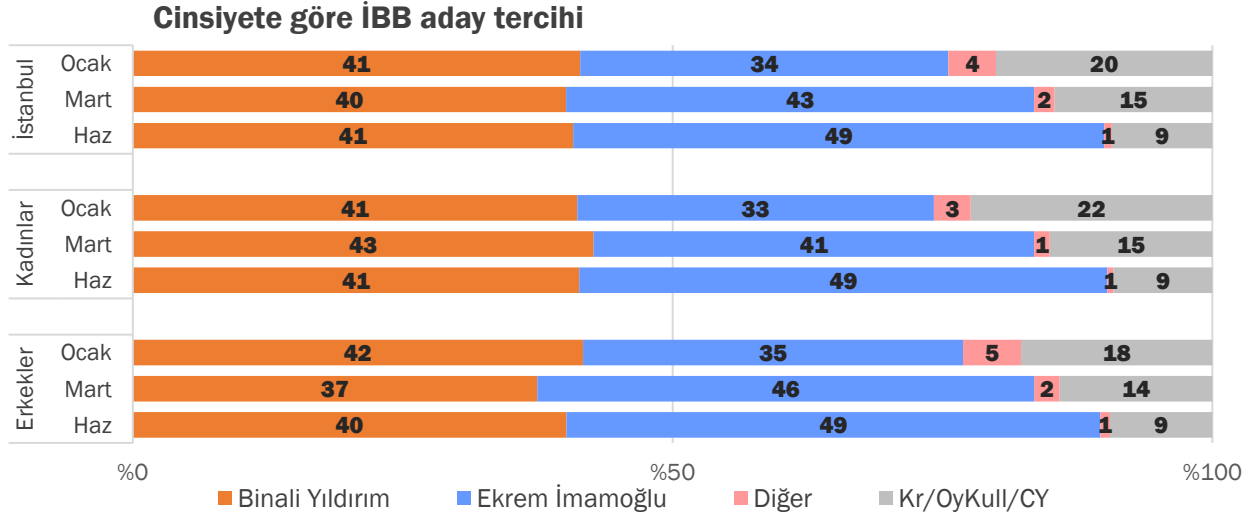
3.2. Demografik kümelerle göre İstanbul'da tercihlerde değişim

Genel siyasi tercihlere göre İstanbul Belediye Başkan aday tercihlerinin yanısıra bu seyrin farklı demografik kümelerde nasıl hareket ettiğini analiz ettik. Hem farklı kümelerde aday tercihinin nasıl değiştiğini inceledik, hem de aday seçmen profillerinin geçtiğimiz 6 ay içinde değişip değişmediğini anlamaya çalıştık.

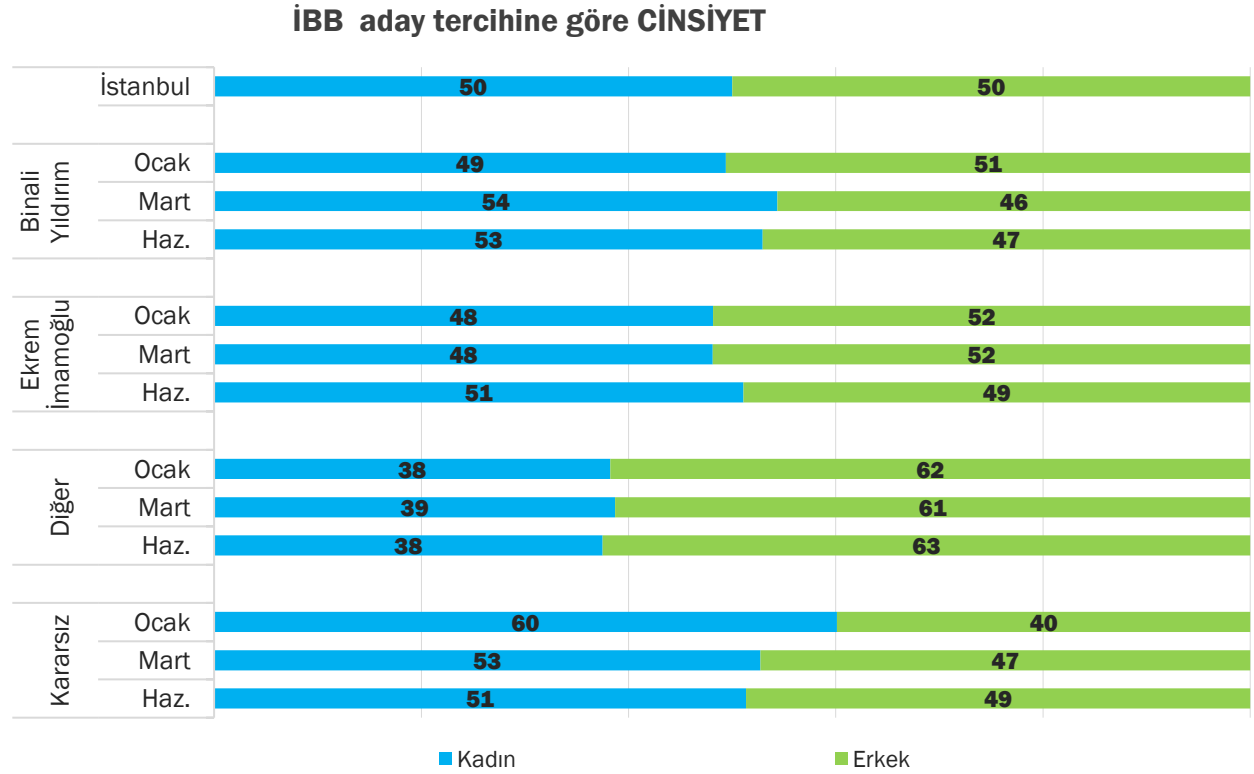
Farklı birçok kırılıma göre farklı gruplara baktığımızda genel olarak hakim olan bir durumu en başta belirtmek gerekiyor: Toplumsal kümelerin önemli bir kısmında üç farklı araştırma arasında Binali Yıldırım'ın oyunda herhangi bir farklılaşma olmadığını; ancak, İmamoğlu'nun oyunun artış gösterdiğini tespit ediyoruz. Diğer bir deyişle İmamoğlu oylarını sadece belli kümelerde arttırmadı, genele yaygın bir artış ortaya koydu.

3.2.1. Cinsiyet

İlk olarak incelediğimiz cinsiyet konusunda yukarıda bahsettiğimiz durumu görebiliyoruz. Yıldırım'ın oyu hem kadınlarda hem de erkeklerde Ocak ayındaki seviyesinde kalmış görülüyor. İmamoğlu ise oyunu hem kadınlarda hem de erkeklerde arttırmış.

Bu analizimizi tersten yaptığımızda, yani adaya destek veren seçmenlerin cinsiyet dağılımını incelediğimizde ise iki adayın seçmen profilinde önemli bir fark olmadığını söyleyebiliyoruz.

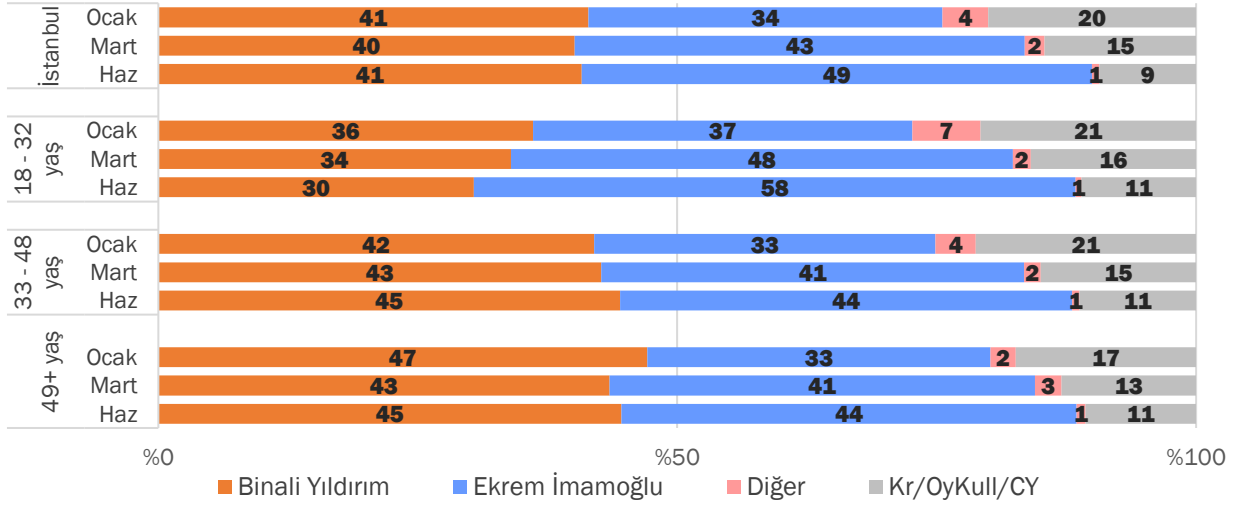

3.2.2. Yaş grupları

Gençlerde İmamoğlu etkisi

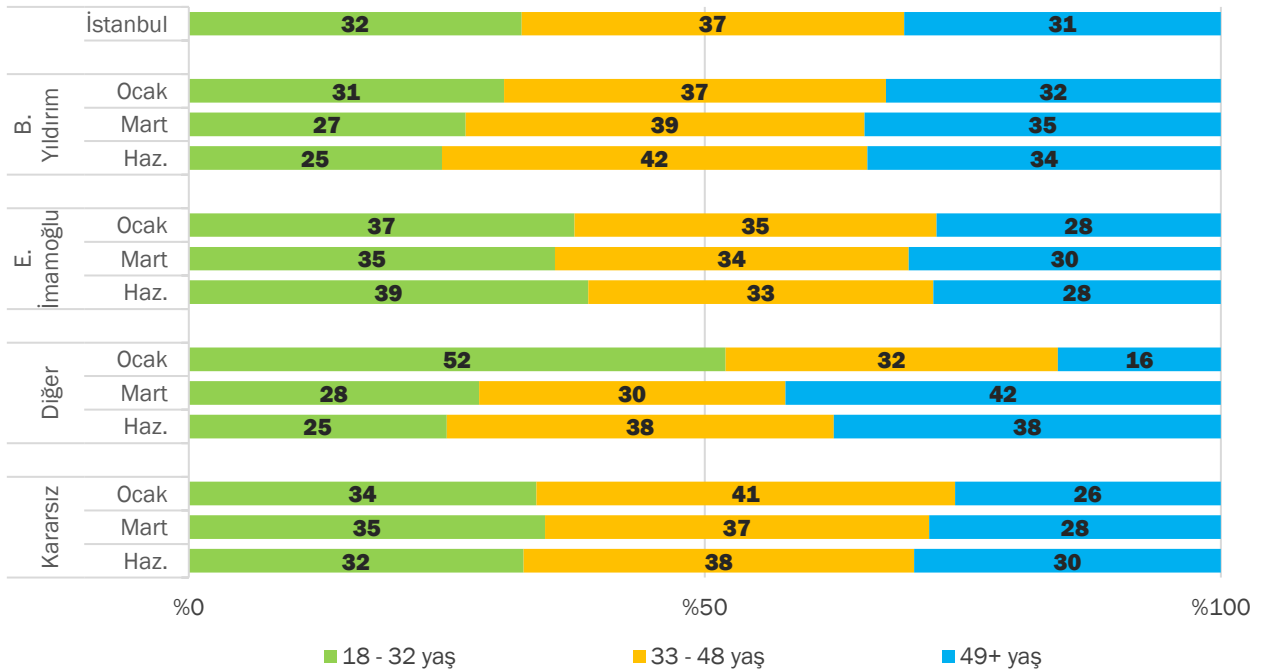
Üç farklı yaş grubunda aday tercihlerindeki değişimi incelediğimizde İmamoğlu'nun oyunu 3 grupta da arttırdığını görebiliyoruz. Özellikle gençler arasındaki oyu yüzde 37'den yüzde 58'e çıkarıyor. Diğer yandan Binali Yıldırım'ın sene başında tüm kümelerde eşit oranda tercih edilirken sadece 49 yaş ve üzeri grubunda aynı oranı koruyabildiğini tespit ediyoruz. Buna karşılık 18-32 yaş grubu gençler arasında oyu yüzde 36'dan yüzde 30'a inmiş.

Yaş gruplarına göre İBB aday tercihi

Yaş dağılımı ise aday seçmen gruplarında farklılaşıyor. İmamoğlu'nun seçmeni İstanbul geneline göre bir nebze daha genç gözüküyor. Binali Yıldırım ise yaşlıların olduğu kümeden daha çok oy alıyor.

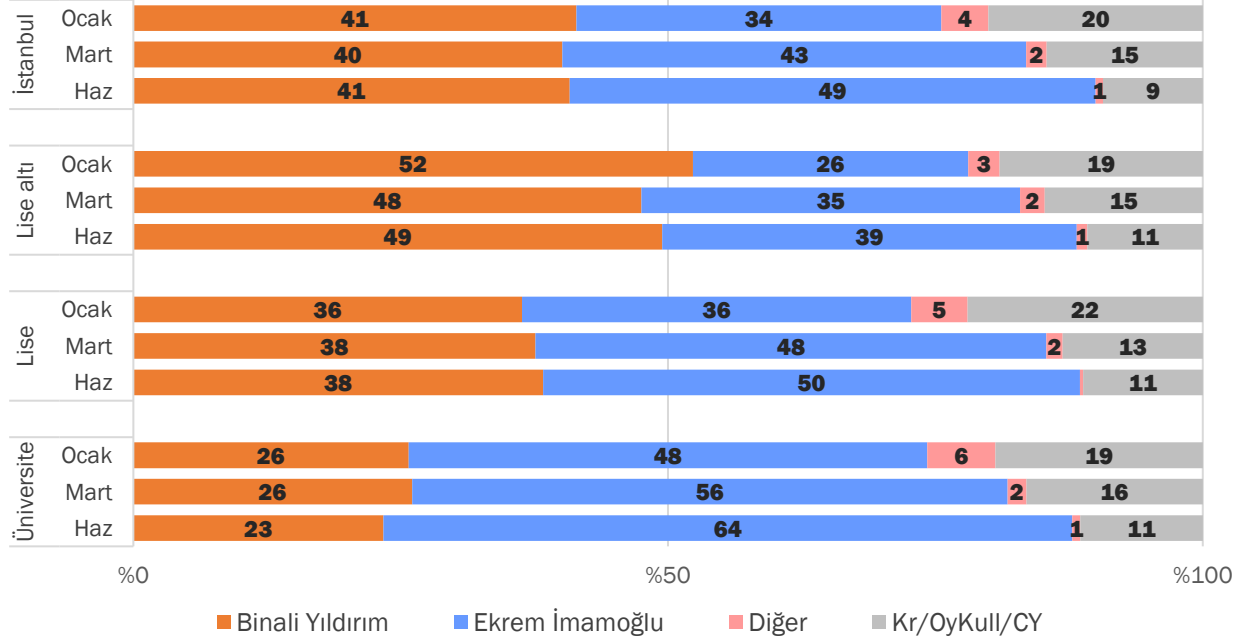
İBB aday tercihine göre Yaş dağılımı

3.2.3. Eğitim seviyesi

Kişilerin en son bitirdikleri okul seviyesine göre belirlenen bu kümelerdeki değişim Barometre araştırmalarından takip ettiğiniz genel siyasi tercih durumla paralellik gösteriyor.

Eğitim seviyesine göre İBB aday tercihi

İmamoğlu'nu tercih edenlerin oranı aynı CHP seçmenlerinde olduğu gibi yüksek eğitimlilerde genel olarak daha az eğitimlilere göre daha yüksek ve 6 ay içinde artıyor. İstanbul'un yetişkin nüfusunun yüzde 24'ünü teşkil eden üniversite mezunları içinde Ekrem İmamoğlu'na oy vereceğini söyleyenlerin oranı yüzde 48'den yüzde 64'e çıkmış gözüküyor.

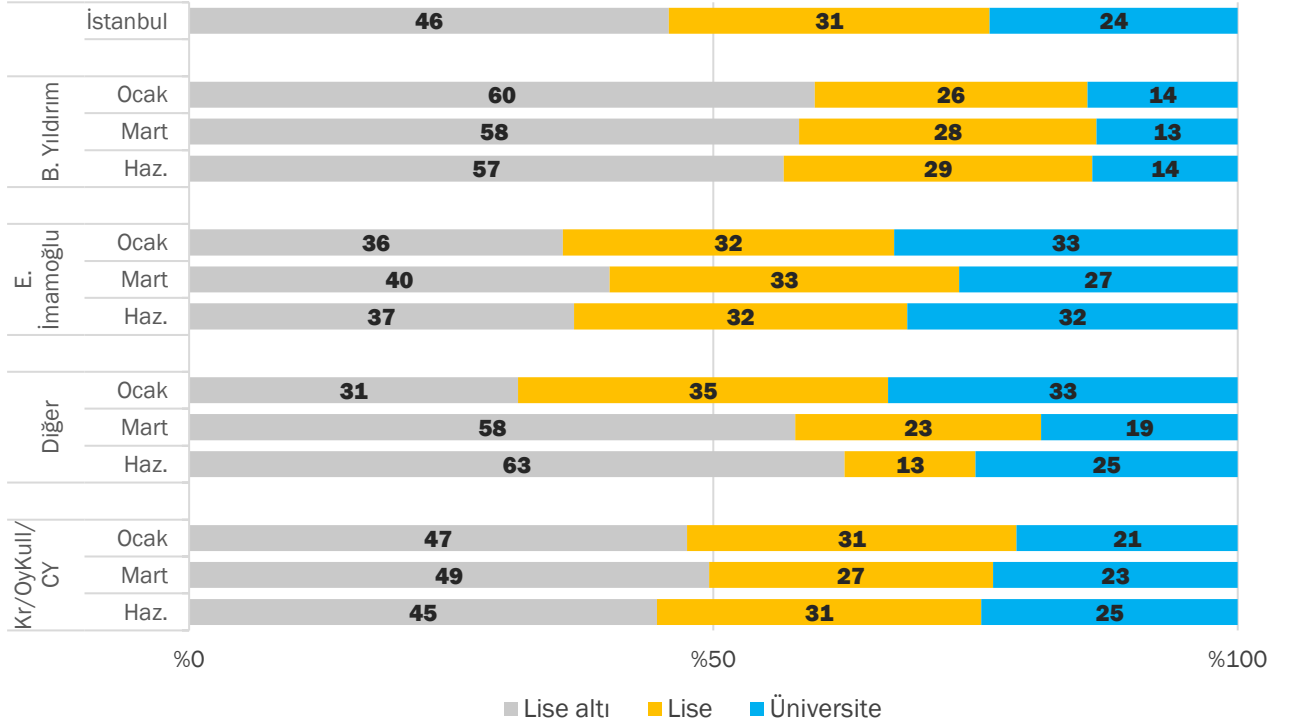
Yıldırım'ın oyu güçlü olduğu kümede azalmış

Yıldırım ise lise altı eğitimlilerden daha çok oy alıyor. Ancak, en başta belirttiğimiz durum Yıldırım'ın güçlü olduğu düşük eğitimlilerde de görülüyor; Yıldırım'ın oyu 6 aylık çerçevede tüm eğitim gruplarında aynı kalmış veya çok az değişmiş. Diğer yandan, sandığa yaklaştıkça azalan kararsız oranına karşın İmamoğlu'nun oyu her 3 kümede de artıyor.

Eğitim seviyesi açısından profilleri incelediğimizde İmamoğlu'nun genel İstanbul nüfusuna göre biraz daha eğitimli bir seçmeni olduğunu söyleyebiliyoruz. Diğer yandan İstanbul'un yüzde 46'sı lise altı eğitimliyken, Yıldırım'a oy vereceğini söyleyenlerin ise yüzde 60'nın bu grupta olduğunu söyleyebiliyoruz.

İBB adayı tercihine göre eğitim seviyesi

Kararsız seçmenin ise eğitim profili biraz daha Yıldırım seçmeni profiline benziyor. Bunun sebebinin de yukarıda da bahsettiğimiz gibi bu seçimde Yıldırım'ı destekleme ihtimali olan Ak Parti seçmenlerinin kararsızlıklarını sürdürmüş olmasına bağlayabiliriz.

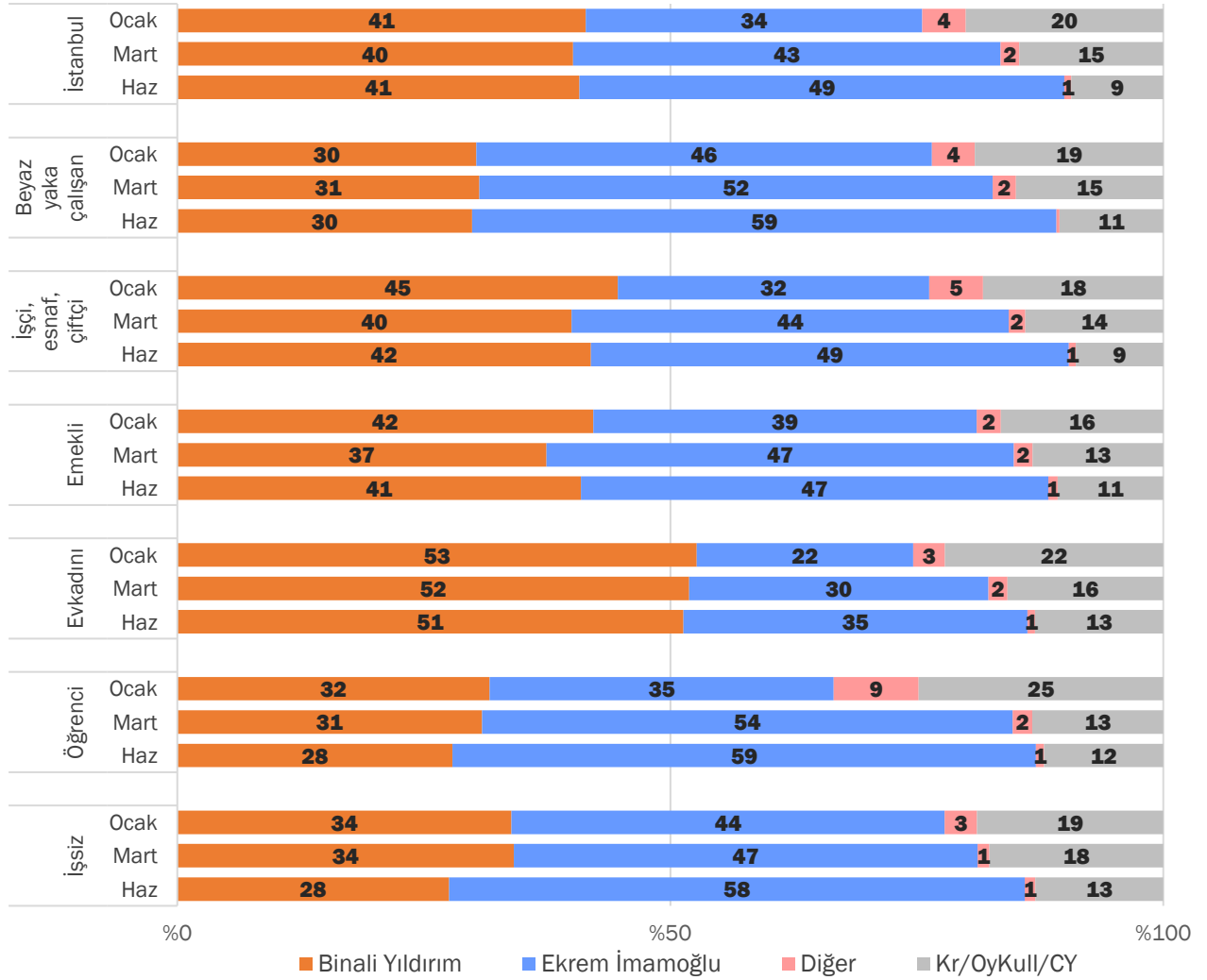

3.2.4. Çalışma durumu

Farklılaşmaların görüldüğü bir diğer parametre de kişilerin çalışma durumu olarak karşımıza çıkıyor. İlk olarak çalışma durumu kümelerinde de Yıldırım'ın oyunun her 3 araştırmada da sabit bir noktada kalıp İmamoğlu'nun oy arttırdığını gözlemliyoruz.

Yıldırım'ın da en fazla oy aldığı küme ev kadınları olarak görülüyor. Barometre araştırmalarından İstanbul nüfusunun dörtte birinden fazlasını teşkil eden ev kadınlarının diğer kümelere kıyasla daha fazla Ak Parti ve Erdoğan destekçisi olduklarını biliyoruz. Ancak 3 araştırmayı karşılaştırdığımızda her ne kadar ev kadınlarında Yıldırım'ın üstünlüğü olsa bile İmamoğlu'nun da oyunu yüzde 22'den yüzde 35'e çıkarttığını görüyoruz.

Çalışma durumuna göre İBB aday tercihi

İşçi ve emekliler kümelerinde 6 ay önce Yıldırım'ın İmamoğlu'na göre üstünlüğü olduğunu ancak ilk önce 31 Mart'a, sonra da 23 Haziran'a giderken bu kümelerde rakibinin arkasına düştüğünü de belirtmek gerekiyor. Zira bu iki grubu da Ak Parti'nin güçlü olduğu toplumsal kümeler olarak tarif edebiliriz.

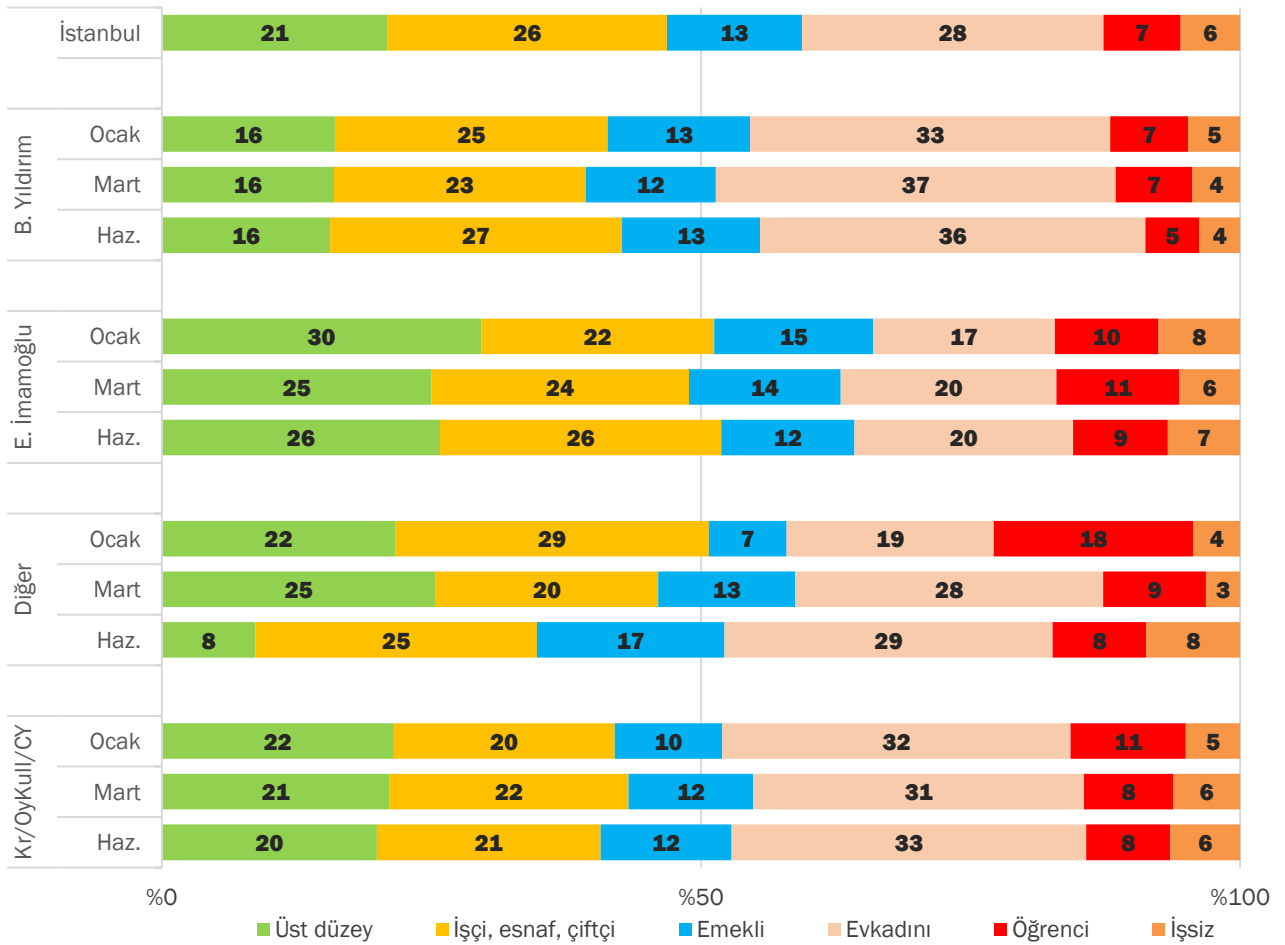

İmamoğlu öğrencilerde fark yaratmış

İmamoğlu'nun en fazla varlık gösterdiği küme ise devlet memurları, özel sektör çalışanları ve serbest meslek sahiplerinden oluşan beyaz yaka çalışanlar olarak görülüyor. Ancak, özellikle Mart ayından sonra, İmamoğlu, İstanbul nüfusunun yüzde 10'a yakın bir kısmını oluşturan öğrenciler arasında ciddi bir hâkimiyet göstermiş. Özellikle kararsız öğrenciler sandık yaklaşınca tercihlerinin İmamoğlu olduğunu belirtmişler.

İmamoğlu'nun son dönemde oyunu arttırdığı bir diğer küme de yetişkin nüfus içindeki oranları yüzde 6-8 arasında değişen işsizler. İşsizler arasında kararsız olanların da 31 Mart sonrasında İmamoğlu'nu tercih etmeye başladığını bulgularda görebiliyoruz.

İBB aday tercihine göre çalışma durumu

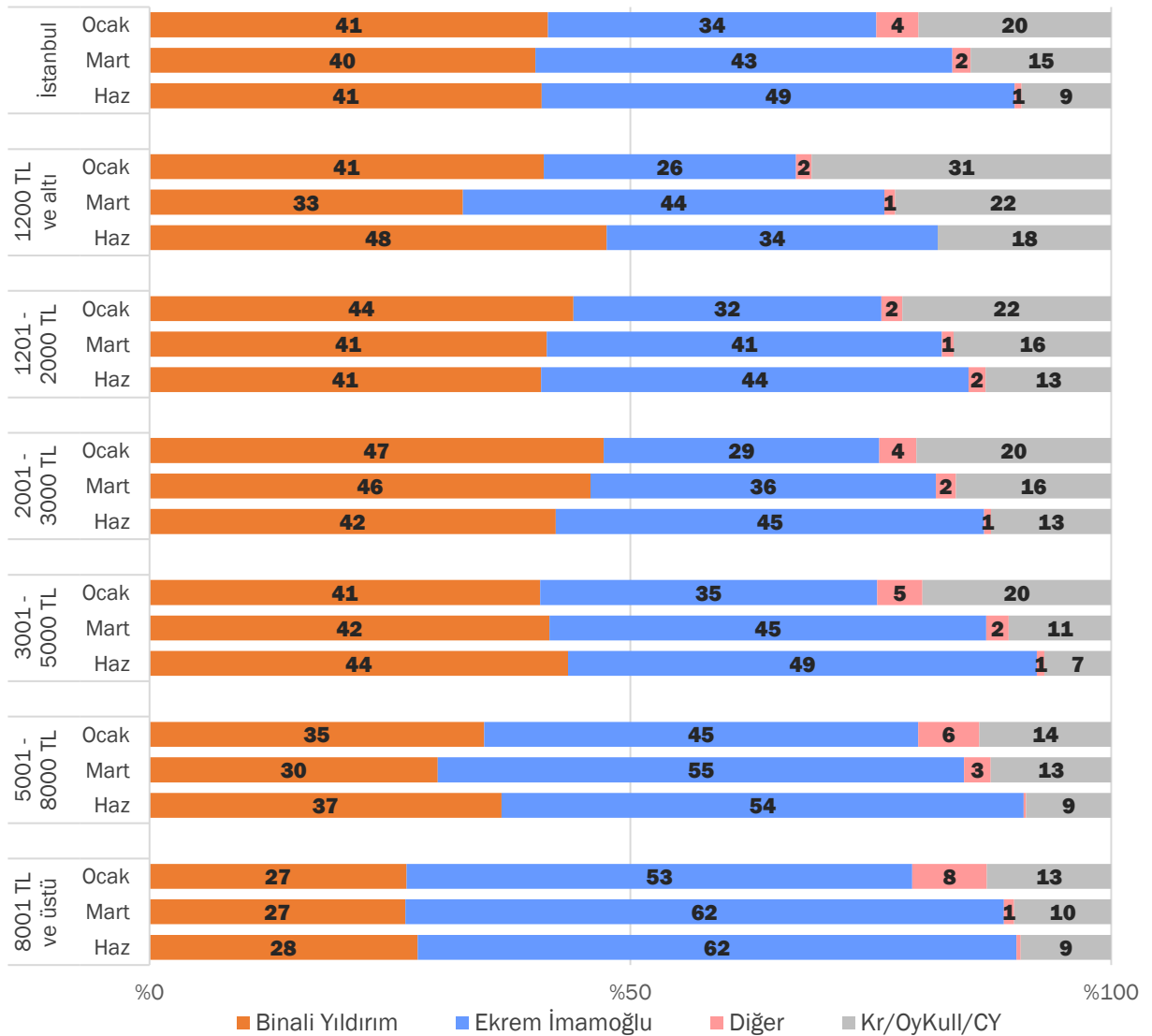
3.2.5. Gelir seviyesi

Çalışma durumunun yanısıra hane gelir gruplarına göre inceleme yaptığımızda eğitim ve iyi çalışma şartlarının yanısıra gelir seviyesi arttıkça da İmamoğlu'na oy verme eğiliminin arttığını görüyoruz. En üst 3 gelir grubuna baktığımızda sadece İmamoğlu'nu tercih edenlerin daha fazla olmakla kalmadığını, aynı zamanda bu kümeler içinde İmamoğlu'nun oyunu 6 aylık çerçevede arttırdığını da görüyoruz.

Gelir arttıkça İmamoğlu oyu yükseliyor; ancak, düşük gelirlielerde de İmamoğlu'nun oy artırıyor

Daha düşük gelir gruplarında Yıldırım'ın Ocak ayında gözükten hâkimiyeti sonraki iki araştırma verilerine göre azalmış gözüküyor. Sandık analizi bölümümüzde ilçelerin sosyo-ekonomik durumları üzerinden analiz de benzer bir bulguya işaret ediyor.

Hane gelirine göre İBB aday tercihi

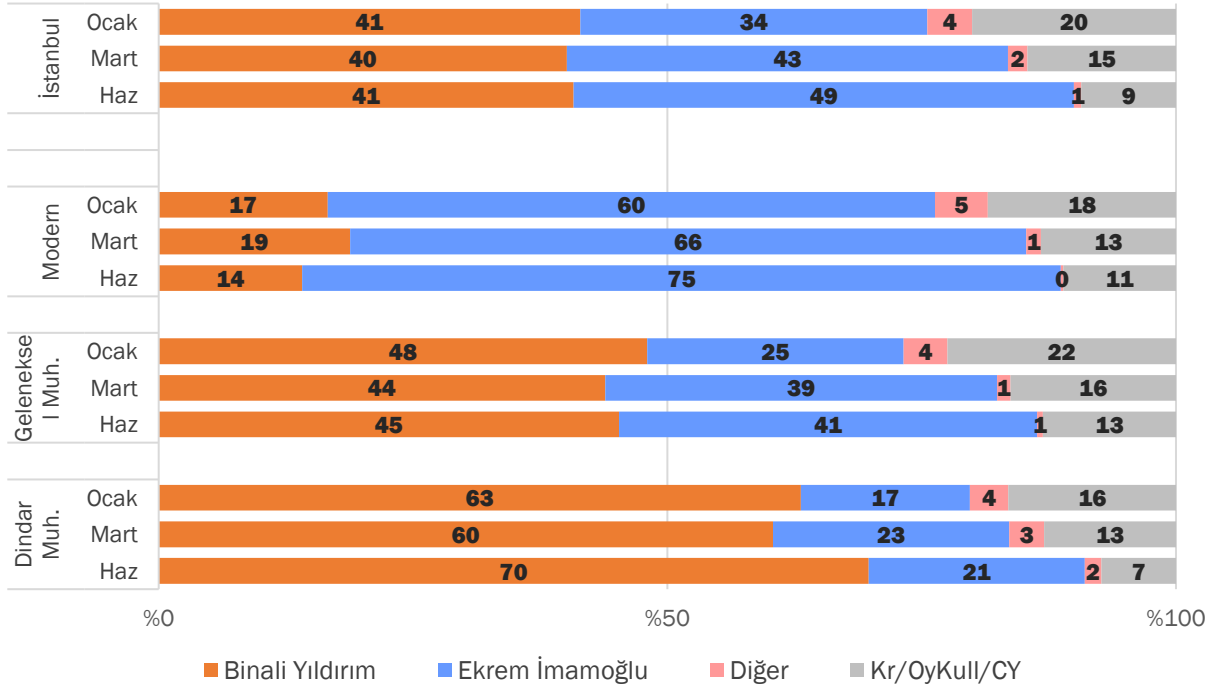

3.2.6. Hayat tarzı kümeleri

Eğitim, çalışma durumu veya gelir gibi temel demografik kırılımların yanısıra hayat tarzı, dindarlık veya etnik kimlik gibi kişilerin daha ziyade kimliklerini tarif eden parametrelere göre baktığımızda çok daha belirgin değişiklikler gözlemliyoruz.

İlk olarak kişilerin kendilerini tarif ettikleri hayat tarzı kümelerine baktığımızda Yıldırım'ın en güçlü olduğu Dindar Muhafazakârlarda oyunu son aşamada biraz arttırdığını söyleyebiliriz. Ancak, Ak Parti'nin, dolayısıyla Yıldırım'ın güçlü olduğu Dindar Muhafazakârlar arasında bile İmamoğlu'nun oylarını arttırdığını görmek mümkün.

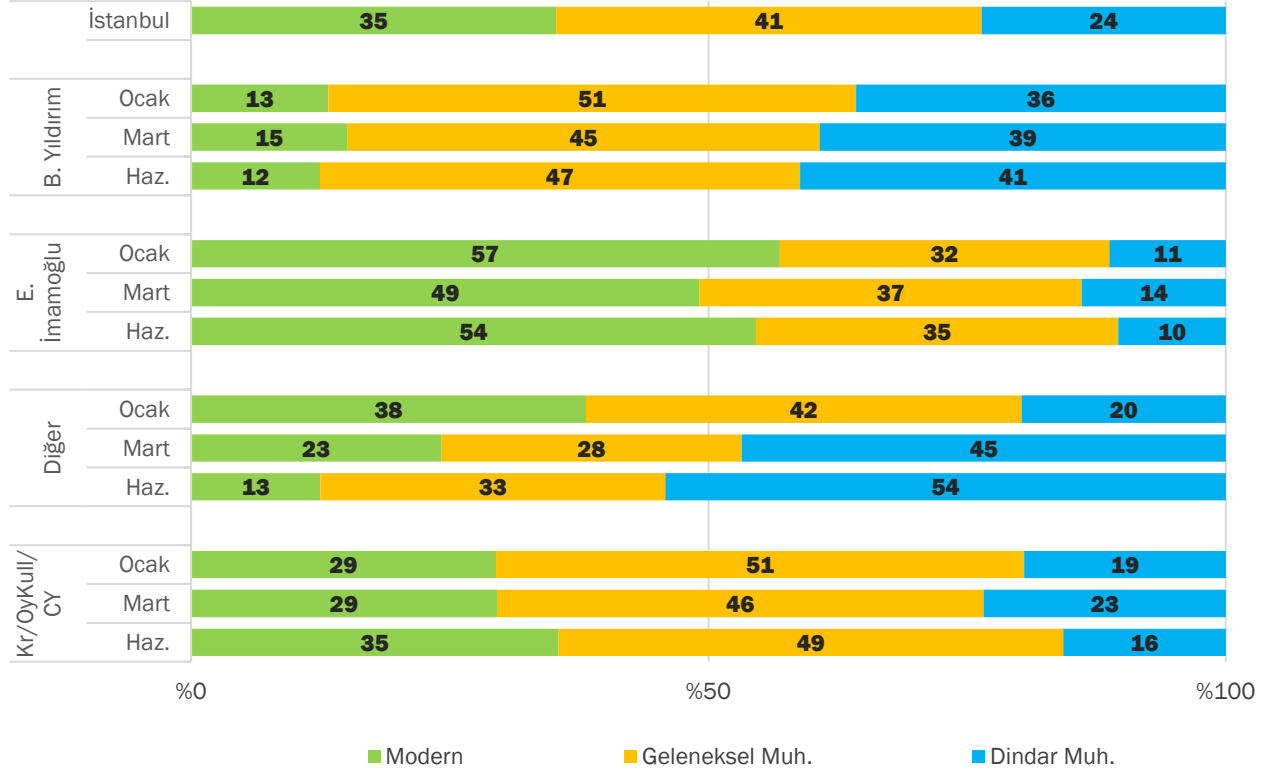
Hayat Tarzlarına göre İBB aday tercihi

Hayat tarzı ayrışması var; ancak, ortak alanlar da var

Aday seçmenlerinin hayat tarzı kümelerine dağılımına baktığımızda aslında iki seçmen grubunun nasıl ayrıştığını net bir şekilde görüyoruz. Yıldırım seçmenleri içinde kendini Dindar Muhafazakârlar olarak tanımlayanlar, İmamoğlu'nun seçmenleri içinde de kendine Modern olarak tanımlayanların oranı yüksek. Ancak, bu gözleme dayanarak iki adayın seçmen grubunun tamamen farklı hayat tarzlarına sahip olduğunu söylemek yanlış olacaktır. Zira Yıldırım seçmenleri içinde yüzde 10'un üstünde kendine Modern diyen, İmamoğlu seçmenlerinin içinde de yüzde 10 mertebesinde Dindar Muhafazakâr diyen bulunuyor.

İBB aday tercihine göre hayat tarzı grupları dağılımı

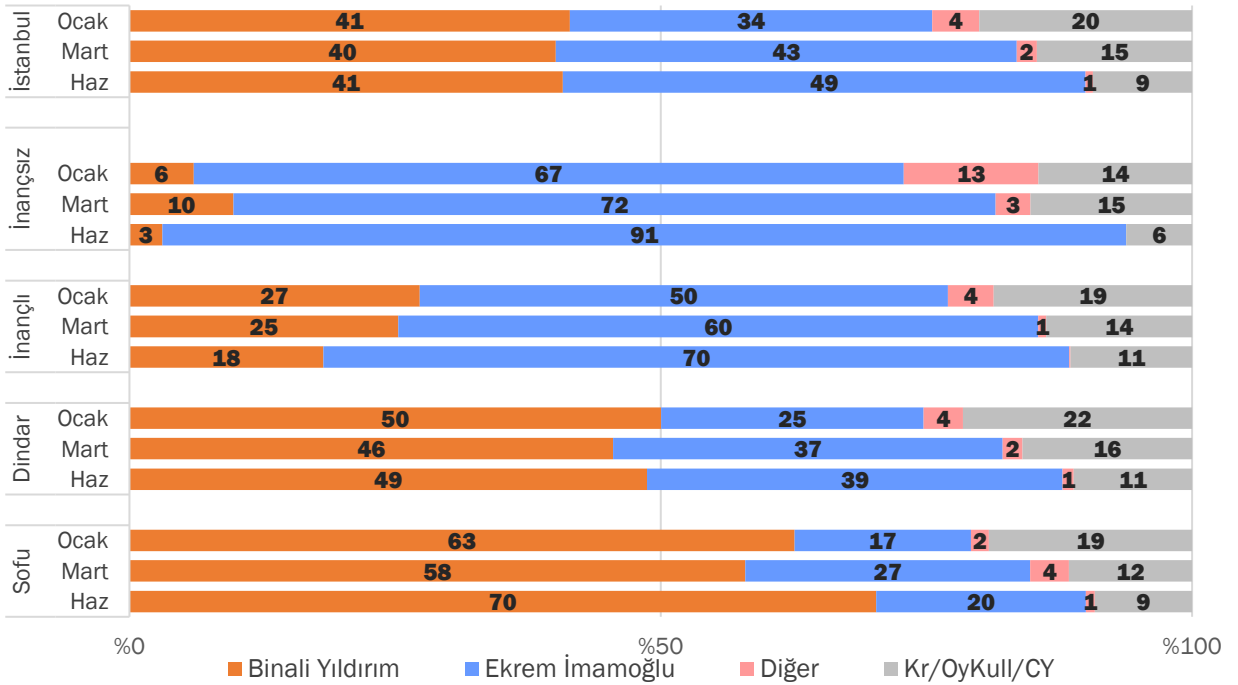

3.2.7. Dindarlık

Hayat tarzının yanısıra her araştırmada kişilere sorduğumuz kendini hissettiği dindarlık seviyesi sorusuna da İstanbul araştırmalarımızda yer verdik. Dindarlık seviyesi arttıkça Yıldırım'ın oyunun net bir şekilde arttığını söyleyebiliyoruz. Bir sonraki grafikte de görüleceği gibi "dinin gereklerine inanmadığını" belirttiğinden dolayı "inançsız" olarak tarif ettiğimiz küme İstanbul nüfusunun yüzde 6'sını teşkil etmektedir. Bu küme içinde Yıldırım'a oy vereceğini belirtenlerin oranı yüzde 3 seviyesindedir. Diğer yandan dinin tüm gereklerini yerine getiren ve bizim "sofu" olarak nitelendirdiğimiz küme yüzde 10'un üzerindedir. Ancak, inançsızların Yıldırım'la ilişkisinden farklı olarak sofuların beşte biri İmamoğlu'nda yana oy kullanacağını belirtmiştir. Ayrıca inançlı olarak tarif ettiğimiz kümede Yıldırım'ın oy kaybı net olarak görülebiliyor.

Dindarlık seviyesine göre İBB aday tercihi

İBB aday tercihine göre dindarlık seviyesi

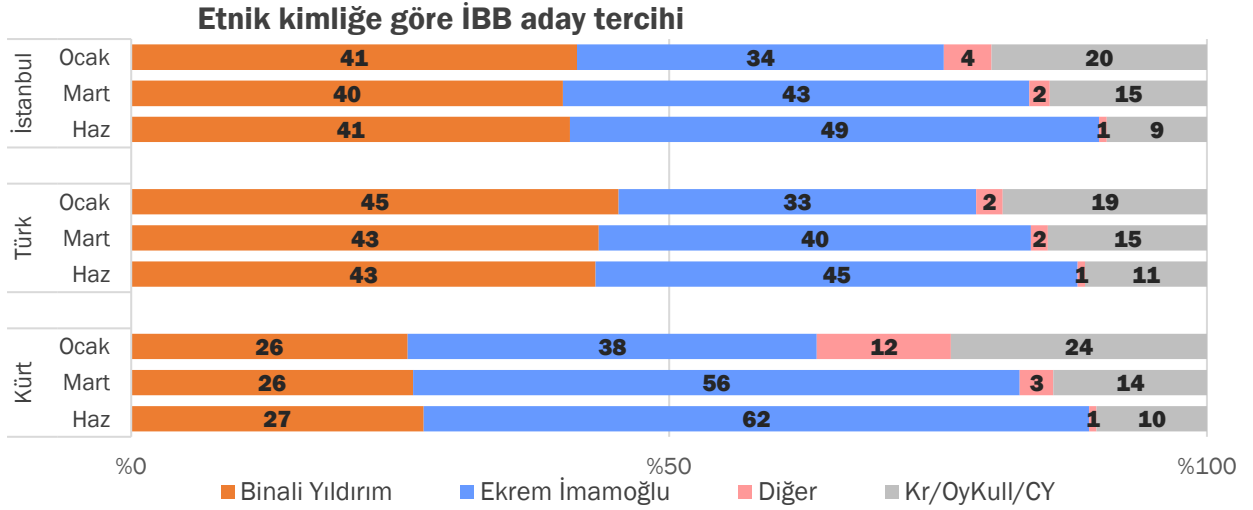

3.2.8. Etnik köken

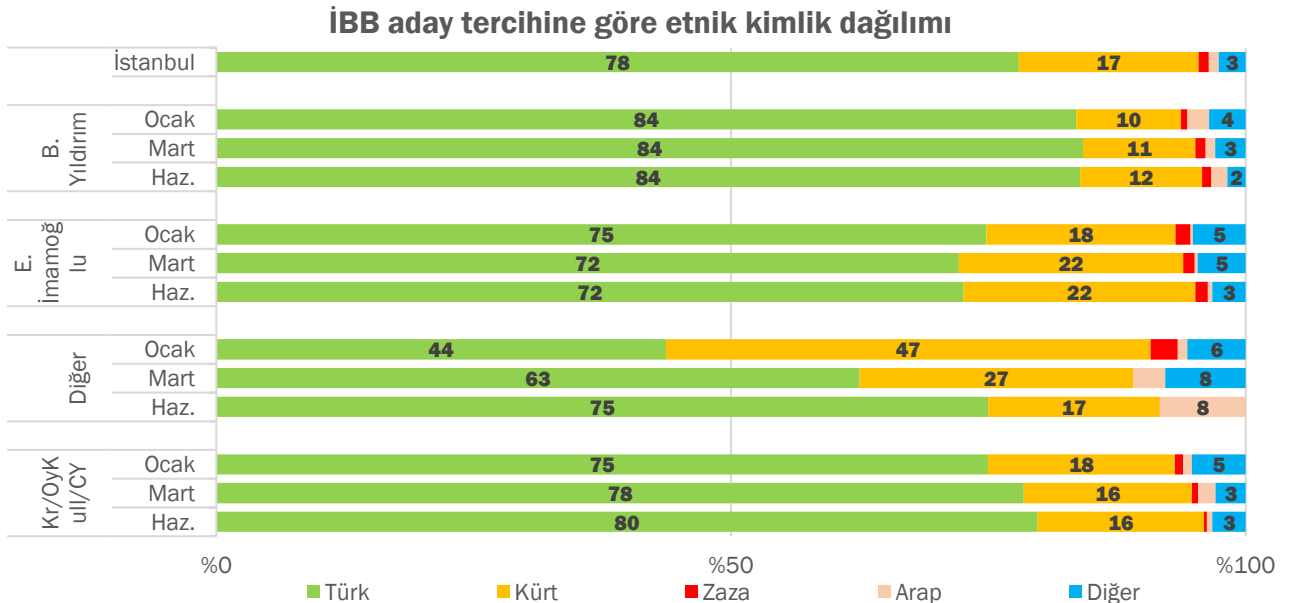
Cumhur İttifakı Kürtlerin oyunu hareket ettiremedi

31 Mart ve sonrasında 23 Haziran seçimlerinde en belirleyici aktörlerden birisinin Kürt seçmenler olduğunu iddia etmek yanlış olmayacaktır. Yarısından fazlası HDP seçmeni olan Kürtlerin oyunu almaya çalışan Cumhur İttifakı'nın bu çabadan iyi bir sonuç alamadığını aşağıdaki grafikte görmek mümkün. Yıldırım Kürtler arasında oyunu 6 aylık zaman zarfında arttıramazken, İmamoğlu'na giden oylarda kayda değer artış olmuş.

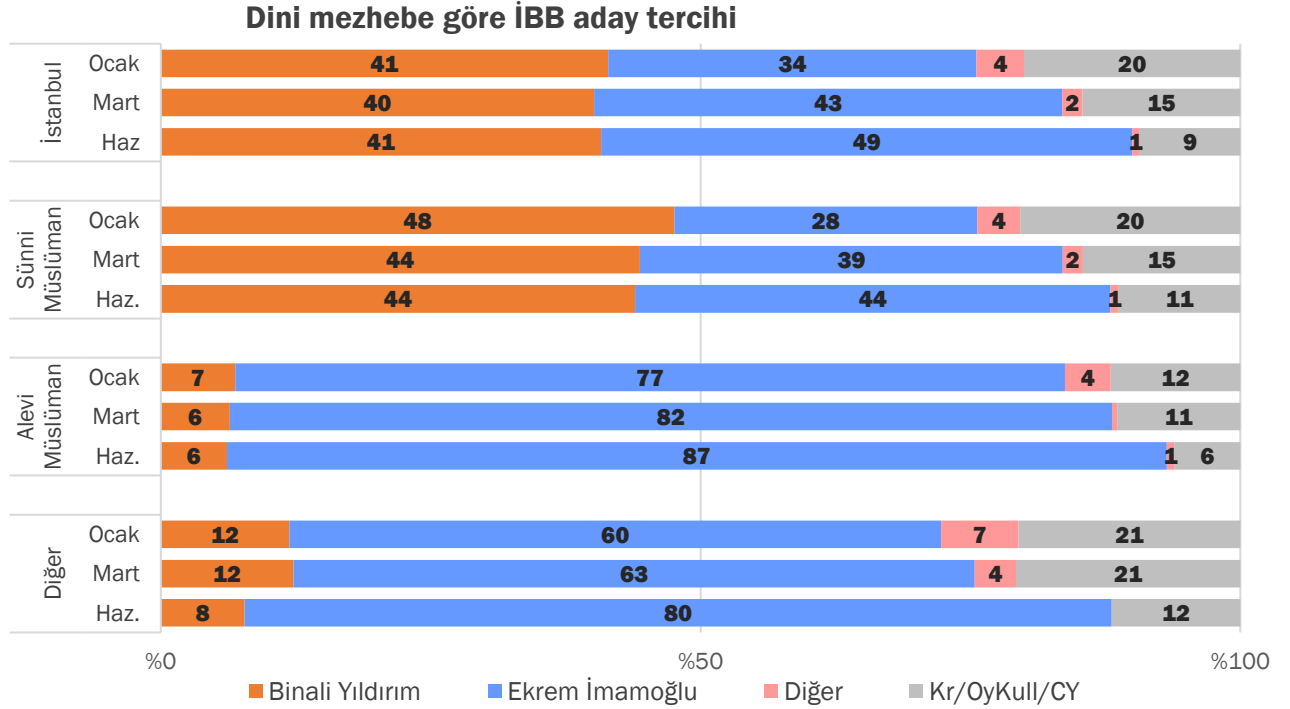
Kürtlerin İmamoğlu desteği 31 Mart'tan sonra daha da arttı

31 Mart için seçim sürecinin yeni başlamış olduğu dönemde üçte biri henüz adaylardan birine karar vermemiş durumda olan Kürtlerin 31 Mart'ın hemen öncesinde yarısı, 23 Haziran öncesi ise yüzde 62'si Ekrem İmamoğlu'na oy vereceğini söylemiş. Diğer bir deyişle seçimin tekrarlanması kararı alındıktan sonra da Kürtler içinde İmamoğlu'nu destekleyenler artmış. Benzer bir gözlemi aşağıda adayların seçmenlerinin etnik dağılımını gösteren grafikten de ortaya çıkarmak mümkün. Görüldüğü gibi İmamoğlu'na oy vereceğini söyleyenler içindeki Kürt oranı her aşamada artmış gözüküyor.

3.2.9. Din / mezhep

Türkiye toplumu içindeki bir diğer büyük azınlık olan ve toplumun yüzde 5lik kesimini teşkil eden Alevilerin tercihini anlamak için aday tercihlerine din/mezhep ayırımına göre bakıyoruz.

Barometre araştırmaları Alevilerin hâlihazırda büyük çoğunlukla CHP destekçisi olduğunu gösteriyor. Bu çerçevede İmamoğlu'nu desteklemeleri de tahmin edilebilir bir durum. Ancak, İmamoğlu'nun oyu Alevilerin içinde dahi yüzde 77'den yüzde 87'ye çıkarak çarpıcı bir tablo ortaya koyuyor.

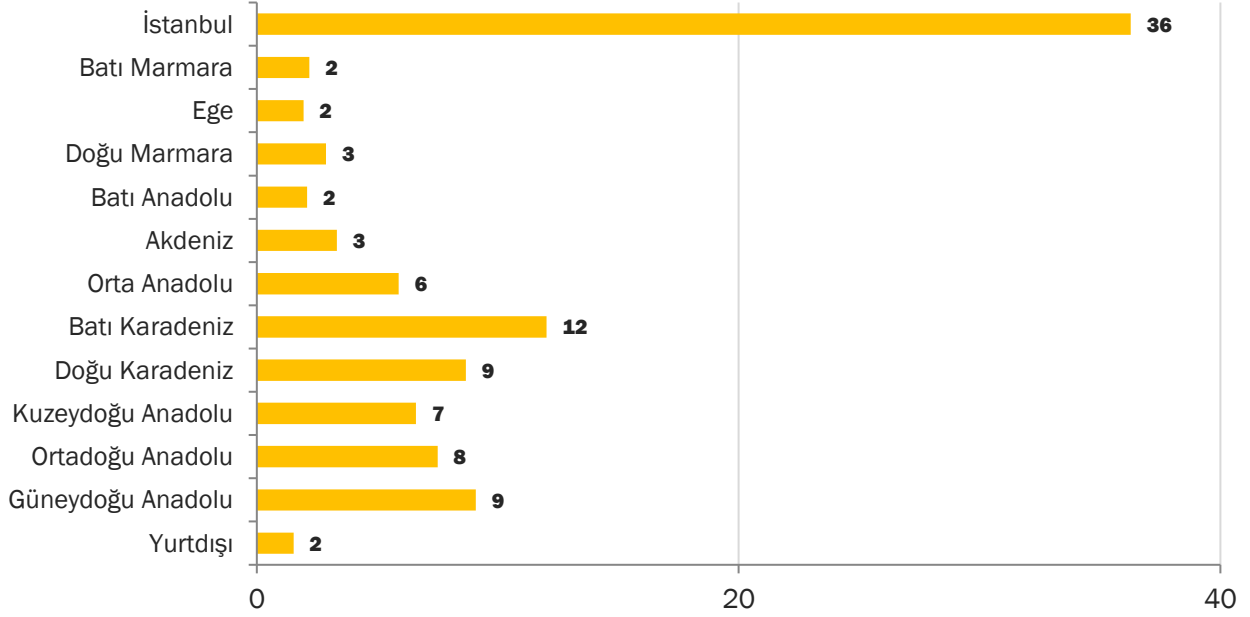
Türkiye'de olduğu gibi İstanbul'da yüzde 90'lar mertebesinde çoğunluğu oluşturan Sünni Müslümanlar arasında Yıldırım, Ocak'tan Haziran'a 4 puan oy kaybetmiş görünüyor.

3.2.10. Doğum yeri

31 Mart'tan 23 Haziran'a giden değişime kişilerin demografik yapıları veya kimlik aidiyetlerinin yanısıra, yerleşiklik ve kimlik açısından önemi dolayısıyla doğum yerlerinin üzerinden de bakmak gerekiyor. Bu kapsamda görüşülen kişilerin doğum yerlerini bölgelere ayırıp bu bölgelerde doğanların Ocak'tan Haziran'a oylarının nasıl değiştiğine baktık.

İstanbul'da yaşayanların doğdukları bölgeye göre dağılımları

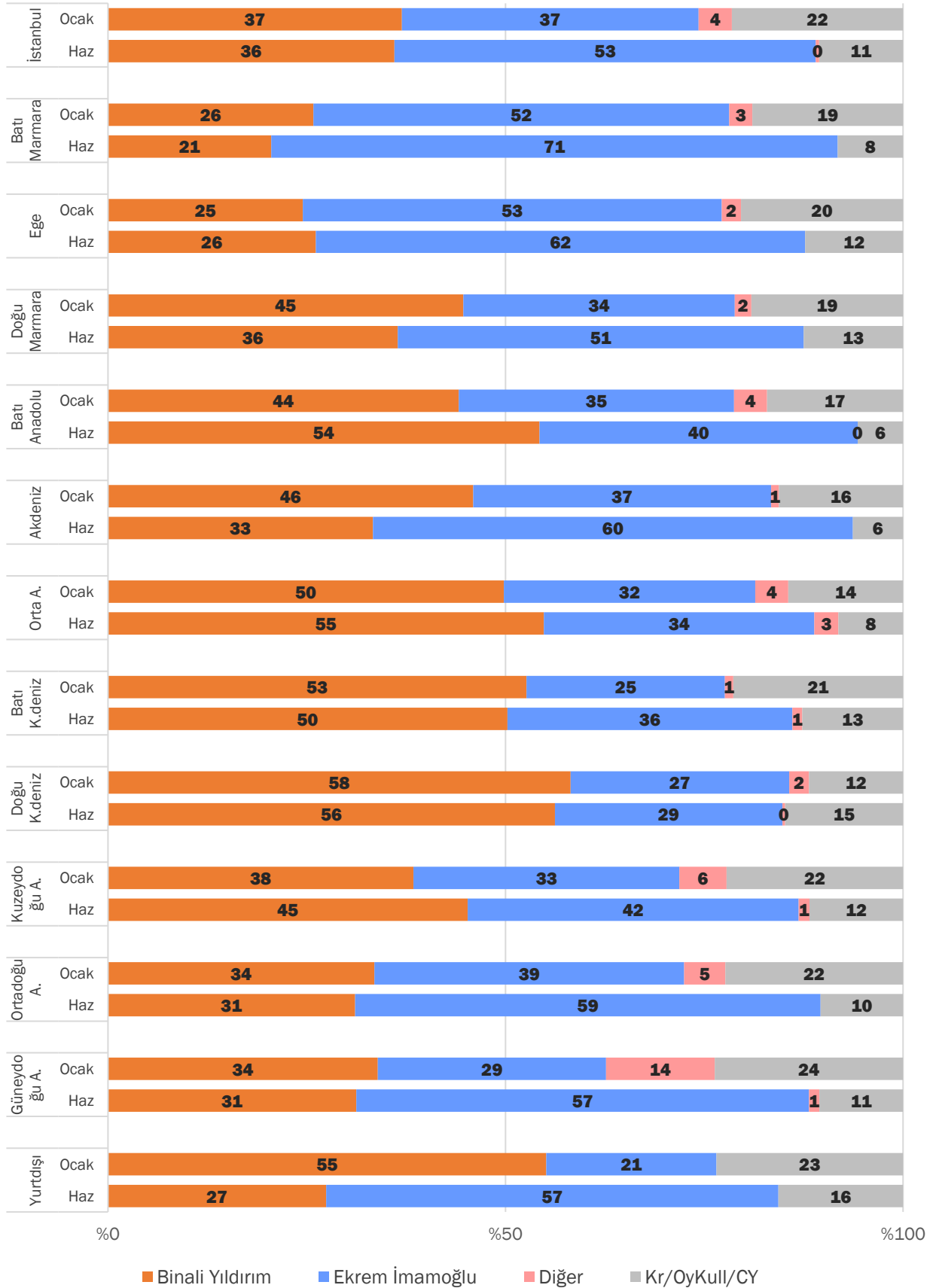
İlk olarak doğum yerlerinin dağılımına göz attığımızda İstanbul'da yaşayanların yüzde 36'sının İstanbul doğumlu olduğunu, yüzde 21'in Doğu ve Batı Karadeniz, yüzde 24'ün 3 Doğu bölgesinden geldiğini görüyoruz.

Doğum yerleri üzerinden yaptığımız analizimizde de aslında daha önceki genel bulguya paralel bir durumla karşılaşıyoruz. Oniki farklı bölgede doğanlarda Yıldırım'ın oyunu ciddi oranda arttırdığı bir yer gözüküyor. Batı ve Orta Anadolu'da doğanlar içinde biraz Yıldırım'ın oyunda artış olduğunu söyleyebiliriz, ancak İmamoğlu o grupların içinde de oyunu en az Yıldırım kadar arttırmış durumda.

Doğum yerine göre İBB adayı tercihi

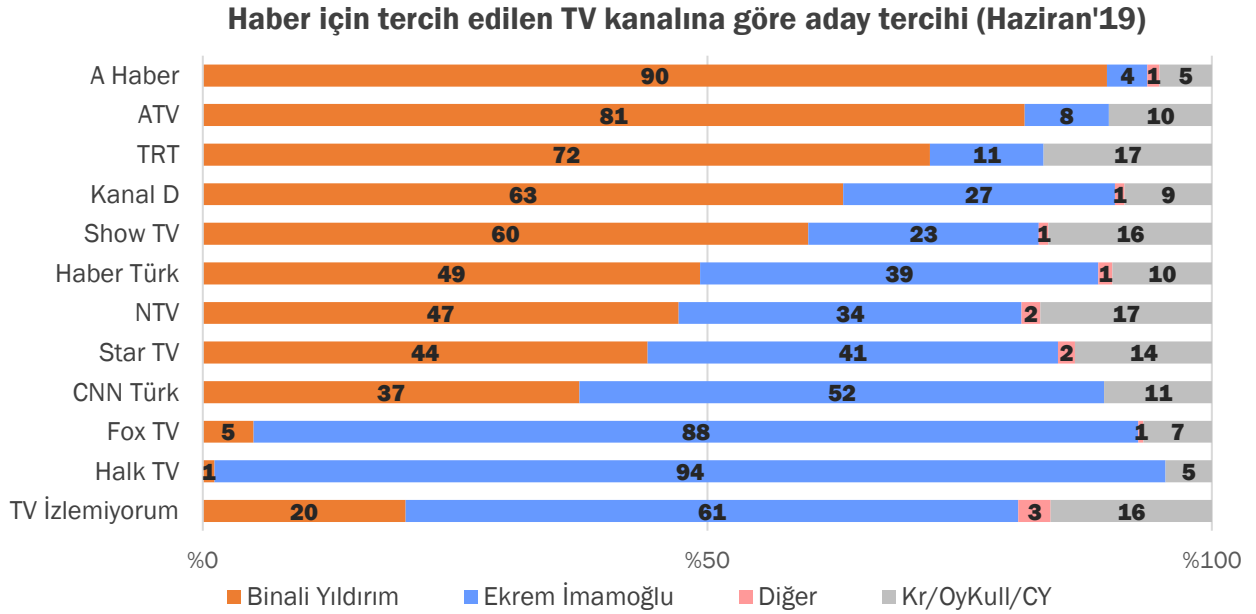

3.3. Medya ve Sosyal Medya Tercihlerinden Aday Tercihi

3.3.1. Haber izlenen TV kanalı

Kişilerin medyaya dair tercihlerinin, özellikle haber takibi için tercih edilen TV kanalının siyasi tercihler anlamında hayli belirleyici olduğunu farklı Barometre raporlarında dile getiriyoruz. Bu kapsamda kanallara göre aday tercihini incelediğimizde genel siyasi tercihle paralel bir durum ortaya çıktığını görüyoruz.

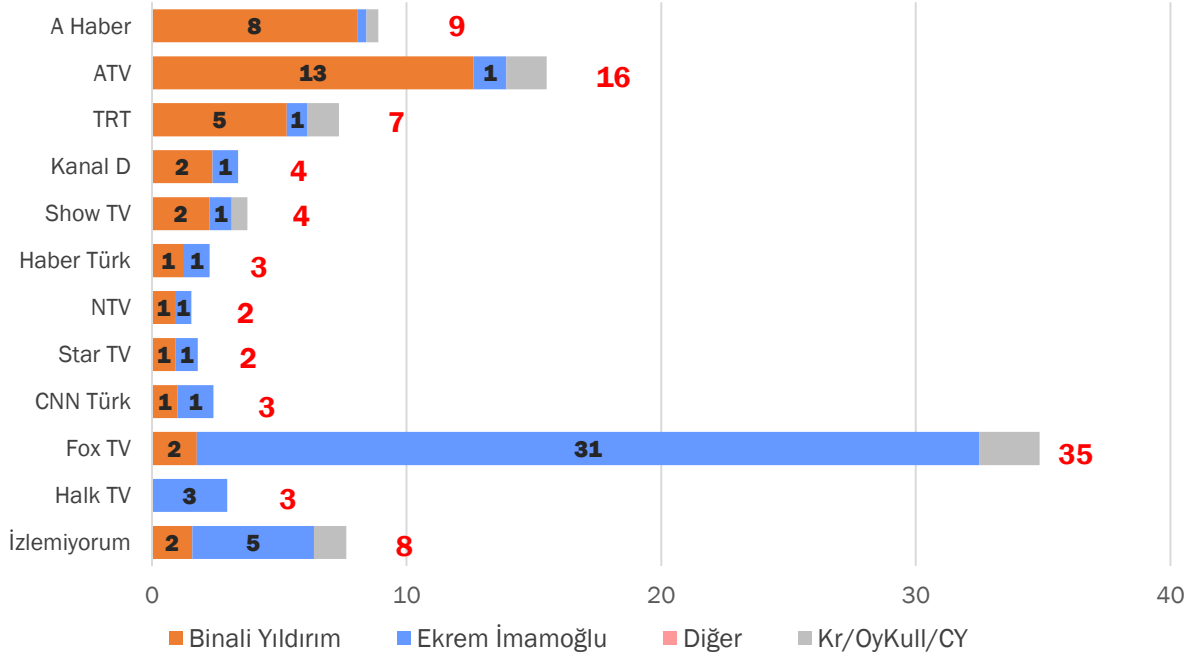
A Haber, ATV, TRT gibi iktidar taraftarı olduğunu iddia edebileceğimiz TV kanallarını tercih edenler içinde Yıldırım'ı seçme eğiliminin gerek ortalamadan gerek diğer kanalların izleyicilerinden çok daha yüksek olduğunu söyleyebiliriz.

İmamoğlu'nun Yıldırım'dan fazla oy aldığı seyirci kümesi ise Fox TV ve Halk TV ile sınırlı. Demirören grubuna geçtikten sonra seyirci profilinin gözle görülür biçimde değiştiğini iddia edebileceğimiz CNNTürk ise önceleri çok daha muhalif bir profil çiziyordu. İstanbul seçimlerine yönelik tercihte ise izleyicileri ağırlıklı muhalif olan Fox TV ve Halk TV'deki kadar olmasa da İmamoğlu bu kanalın izleyicilerinde bir üstünlük gösteriyor. Haberleri televizyondan izlemediğini belirtenler de İstanbul geneline göre daha muhalif bir görüntü ortaya koyuyor.

Bu noktada bu incelemeyi kanalların izleyici kitlelerinin büyüklüğüyle bir arada yapmak gerekiyor. Zira yine Barometre araştırmalarından biliyoruz ki Fox TV dışındaki diğer haber yayınlarının izlenme oranları özellikle son 1 yıl içinde ciddi bir düşüş yaşadı. Yukarıdaki grafikte görüldüğü gibi araştırmamıza katılan kişilerin yüzde 35'i haberleri Fox TV'den izlediğini söylüyor. Bu 35'in 31'i de İmamoğlu'na oy atacağını belirtmiş.

Diğer yandan, her ne kadar izlenme oranlarının azaldığını belirtsek de İstanbul nüfusunun yüzde 32'si haberleri TRT, ATV ve A Haber'den izlediğini söylüyor. Yıldırım'a oy atacağını belirtmiş olan yüzde 41'in içindeki yüzde 26 bu kanalların izleyicilerinden geliyor.

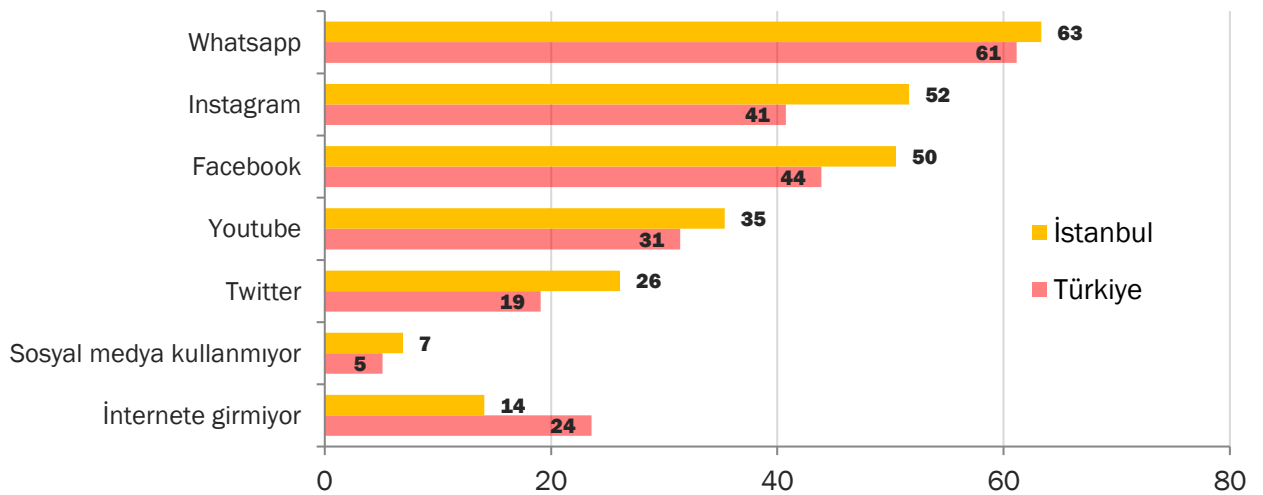
Haber için tercih edilen TV kanalına göre aday tercihi

3.3.2. Sosyal Medya

Siyasi tercihlerde değişkenlik ortaya koyan bir diğer parametre de sosyal medya kullanımı olarak karşımızda çıkıyor. Sosyal medya kullananların aday tercihlerini incelemeyen önce ülkede ve İstanbul nüfusu içinde bu kanalların ne oranda kullanıldığını tespit etmekte fayda var.

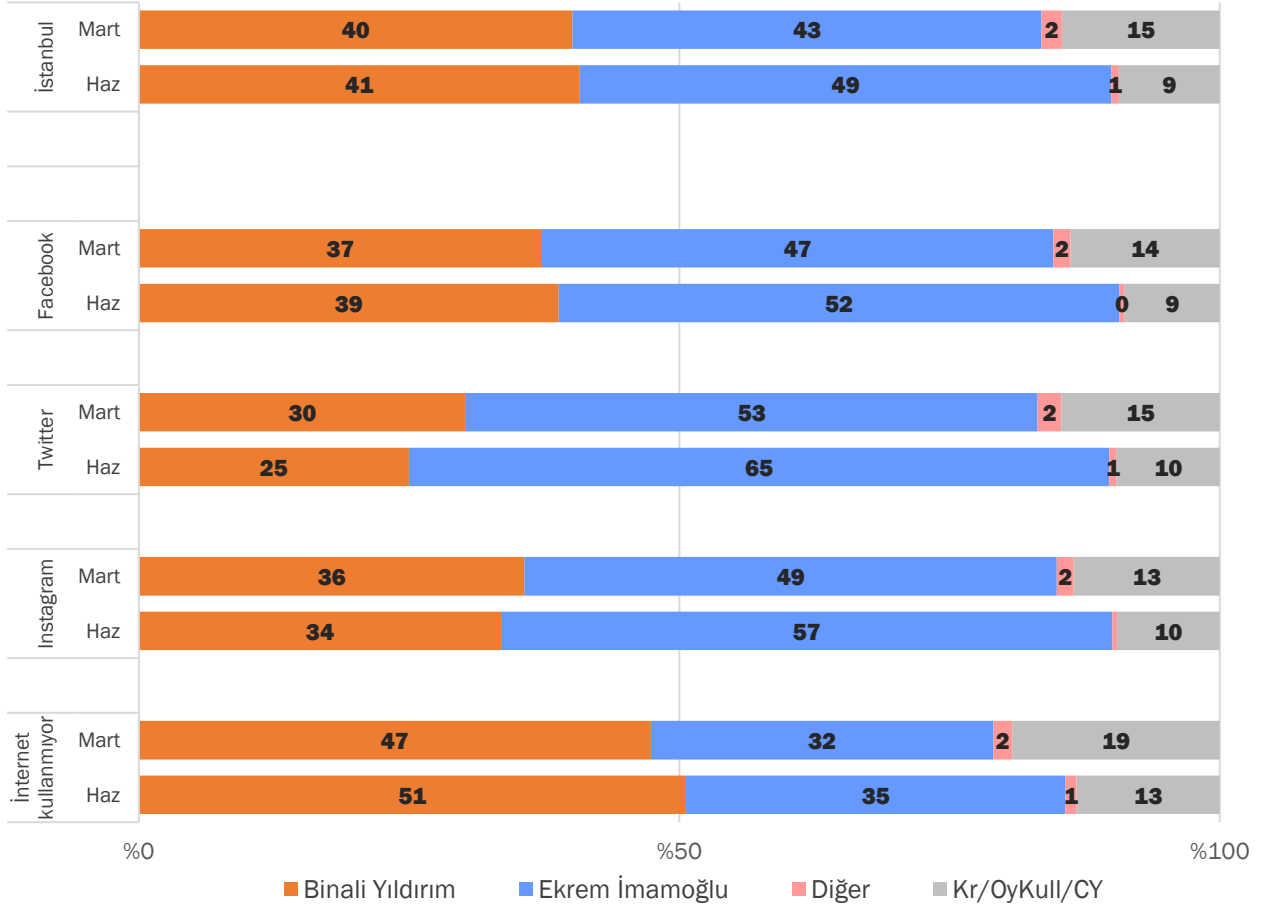
İstanbul'da sosyal medya kullanım oranları

Ülke genelinde yüzde 76 olan internet penetrasyonu İstanbul'da yüzde 80'in üzerinde bir seviyede. İstanbul'da yaşayanların yarıdan fazlası Instagram, dörtte birinden fazlası da Twitter kullandığını belirtiyor.

Sosyal Medya kullanımına göre İBB Aday tercihi

Twitter kullanıcıları en fazla İmamoğlu destekçisi olan kümelerden biri olarak karşımıza çıkıyor. Ocak ayında yüzde 53'ü İmamoğlu'na oy vereceğini belirten Twitter kullanıcılarının Millet İttifakı adayına desteği 23 Haziran öncesi yüzde 65'e kadar çıkmış.

Genel tercihle en paralel dağılıma sahip küme ise Facebook kullanıcıları. Yaş ortalaması daha genç olan Instagram kullanıcıları arasında da -Twitter kadar olmasa da- bir İmamoğlu ağırlığı görmek mümkün.

İnternet kullanmayanlar Yıldırım'ın oyunun arttığı nadir kümelerden

İnternet kullanıcısı olmayan yüzde 14 içinde ise Yıldırım çok daha yukarıda oy alıyor. İnternet kullanmayanların diğer bir özelliği ise 2 aylık çerçevede Yıldırım'ın oyunun arttığı nadir kümelerden biri olması. Bu noktada internet kullanmayanların yüzde 26'sının Fox TV izleyicisi iken yüzde 45'inin haberleri ATV, A Haber veya TRT'den izlediğini belirtmek gerekiyor. Diğer bir ifadeyle, internet kullanmıyor olmakla iktidar yanlısı olmak veya en azından haberleri iktidar yanlısı kanallardan edinmek arasında bir ilişki olduğunu iddia edebiliriz.

3.4. Seçmen Profillerinde Ortaya Çıkan Temel Bulgular

31 Mart Yerel seçimleri ve sonrasında yinelenen İstanbul seçimleri sürecinde yaptığımız İstanbul'a özel 3 farklı araştırmanın verilerini karşılaştırarak ortaya çıkarttığımız, adayların seçmen profilleri ve farklı profillerde aday tercihi analizimizin tümüne bir arada baktığımızda önümüze şu bulgular çıkıyor:

- Binali Yıldırım'ın oyu 31 Mart öncesi ve 23 Haziran sürecinde aynı sabit noktada kalmış gözüküyor. Bu durumu kararsızların oranının her aşamada azaldığını düşünerek yorumlamak gerekiyor. Herhangi bir şekilde kararsızlar azalırken oyunun sabit kalması, bu oyun azaldığı anlamına geliyor. Bu durum neredeyse tüm toplumsal kümelerde karşımıza çıkıyor. Yıldırım'ın bu süreçte oyunu arttırdığı çok nadir toplumsal küme bulunuyor.
- Buna karşın İmamoğlu'nun oyu hem 31 Mart öncesinde hem de sonrasında İstanbul'da yaşayanların tüm bileşenlerinde artmış görülüyor. İmamoğlu özellikle gençlerde, öğrencilerde, işsiz kesimde ve en önemlisi Kürtler arasında görünür bir artış ortaya koyuyor.
- Binali Yıldırım'ın oyu demografik kümelerde Barometre verilerindeki Ak Parti oyuyla paralellik gösteriyor. Eğitim seviyesi, gelir seviyesi arttıkça azalıyor. Yaş ve dindarlık arttıkça artıyor.
- Ak Parti seçmenleri arasında aday konusunda kararsız olanların oranı oranı üç araştırmada az da olsa kademe kademe artıyor. Dolayısıyla Yıldırım'ı tercih etme oranları da 95'den 90'a düşüyor. Bu verilere dayanarak İmamoğlu'nun oy artışının yanısıra bir grup Ak Partili'nin de sandığa gitmemiş olduğunu iddia edebiliriz.
- HDP seçmenleri Mart ayından itibaren net bir şekilde İmamoğlu'nu destekliyor. Bulguların tümüne bir arada baktığımızda HDPlilerin İstanbul seçimlerinde kritik bir rol oynamış olduğunu söyleyebiliriz.
- MHP seçmenlerinin önemli bir kısmı son aşamada Yıldırım'dan vazgeçmiş gözüküyor. Ancak hepsinin birden İmamoğlu'nu tercih ettiklerini söylemek güç.

4. DEĞERLENDİRME

Tekrarlanan 23 Haziran İstanbul Belediye Başkanlığı seçim sonuçlarını önce 31 Mart Yerel Seçim sonuçlarına dair tespit ve değerlendirmelerimizi anımsayarak ve bugünü de ekleyerek değerlendirmeli ve yorumlamalıyız. Nisan'19 Barometresi'nde ve daha sonra kamuoyuna da açıkladığımız sandık analizi raporumuzda belirttiğimiz temel karakteristiği belirleyen noktaları ve dinamikleri bugüne dair yeni bulgu ve vurgulamalarla özetleyelim:

1. “Birincisi ortaya çıkan sayısal sonuçlar ile 24 Haziran 2018 Genel Seçimlerinin sayısal sonuçları arasında oldukça küçük farklar olmakla birlikte, o küçük sayısal farkların üreteceği siyasal sonuçlar çok daha büyük oldu ve olacak da. Gelecek günlerde bu etkileri göreceğiz ve tartışacağız.” Bu tespitimizin de ne denli yerinde olduğu çok kısa sürede anlaşıldı. Bugün ortaya çıkan tablonun siyasal sonuçları bu etkileri geometrik olarak daha da büyütecek potansiyele sahip.
2. “İkincisi ve daha da önemlisi son beş yıldaki 7 seçimlik seçim rallisinin sonuna gelindiğinde Ak Parti ilk kez moral üstünlüğünü muhalif bloka kaptırdı. İlk kez muhalif blok seçmeni seçimde kazanabileceğini, Ak Parti'yi oyları ile geriletebileceğini ve kazanabileceğini gördü, hissetti.”

Daha da önemli bir nokta olarak, iktidar bloku seçmeni belki de 17 yıllık Ak Parti iktidarı boyunca ilk kez seçimlerde yenilebileceğini hissetti.

Nitekim Haziran'19 Barometresi bulgularımıza göre de 2005 yılından bu yana KONDA araştırmalarında ilk kez “kim kazanacak” sorusunun cevabında “muhalifeti” işaret edenler öne geçmişti. Bu moral üstünlük muhalifet blokuna enerji üretirken, iktidar blokunda enerji kaybı üretti.

3. Muhalif blok önce 31 Mart'ta İstanbul Belediye Başkanlığı Seçiminde konsolide oldu. Bu konsolidasyon 23 Haziran'da daha da güçlenerek sürdü.

	Katılmayan	Geçersiz	İktidar bloku	Muhalifet bloku	HDP	Diğer	Toplam Seçmen
31 Mart Yerel Meclis	16,2	3,0	38,6	33,9	3,2	5,0	100,0
31 Mart İBB Başkanlık	16,1	3,0	39,4	39,5		2,1	100,0
23 Haziran İBB Başkanlık	15,6	1,7	37,2	44,9		0,7	100,0

Tablo gösteriyor ki Cumhuriyet İttifakının iki partisinin seçmeni dışındaki, HDP başta olmak üzere diğer partilerin seçmenleri önce 31 Mart'ta, sonra daha da güçlü biçimde 23 Haziran'da muhalif blokun adayı olan İmamoğlu'nun arkasında dizildi.

4. Bu dinamik bir başka siyasal sonucu da tetikleyecek görünüyor. Ülkenin seçim sistemi şimdiye dek temsiliyet esasına dayanırken şimdi Cumhurbaşkanlığı Sistemi adındaki Yarı Başkanlık Sisteminin sonucu olarak yüzde 50+1 oy kazanmaya yani basit çoğunluğa dönük kurgu iki blokta

da, partilerin pozisyon ve yapılarında da değişiklikler üretecek. Ya ittifaklar ya da konsolidasyon güçlenerek siyasal sistem ikili oyuna (iktidar x muhalefet eksenli) ve parti sistemi de üçlü toplumsal yapıya (muhafazakarlar x sekülerler x Kürtler) uygun hale dönüşecek. Bu bakımdan 23 Haziran sonuçları ilk kostümlü prova sayılabilir.

5. 31 Mart ve 23 Haziran seçimlerin sonuçlarının asıl anlamı 24 Haziran Genel Seçim sayısal tablosuyla karşılaştırdığımızda ortaya çıkıyor. Aşağıdaki tabloda görüldüğü gibi Yerel Meclis oylarında Cumhuriyet İttifakının 24 Haziran oylarından toplamda 5,1 puan, HDP'nin de 5,4 puan oy kaybettikleri hesaplanıyor. Fakat buna karşılık kaybedilen bu oyların Millet İttifakı'na yönelmediği, Millet İttifakı'nın 24 Haziran'daki oylarını yalnızca 0,9 puan artırdığı anlaşılıyor. Azalan oyların yarıya yakını sandığa gitmemiş, diğer yarısı da diğer partilere gitmiş olan seçmenlerin oylarından oluşuyor.

Aynı hesaplamayı Belediye Başkanlık oyları ile 24 Haziran Milletvekiliği oylarını karşılaştırarak yaptığımızda Cumhuriyet İttifakı oylarında 5,8 puan, HDP oylarında 7,2 puan eksilme olduğunu görüyoruz. Bu kez Millet İttifakı'nın Başkan adayları oyu 24 Haziran'a kıyasla 3,9 puan artmış.

TÜRKİYE	2019 Yerel Meclis oyları	2019 Bel.Baş. oyları	2018 Milletvekiliği oyları	2019 Yerel Meclis-2018 Mvk fark	2019 Bel. Bşk.-2018 Mvk. fark
Katılmayan	15,5	15,7	11,5	4,0	4,2
Geçersiz oy	3,5	3,2	1,8	1,7	1,4
Cumhuriyet İttifakı	41,2	40,5	46,3	-5,1	-5,8
Millet İttifakı	29,1	32,1	28,2	0,9	3,9
HDP	4,7	2,9	10,1	-5,4	-7,2
Diğer	6,1	5,5	1,8	4,3	3,7
Toplam	100,0	99,9	100,0	0,0	0,0

31 Mart Yerel Seçim oylarının 24 Haziran oyları ile kıyaslamaları üç önemli dinamiğe işaret ediyordu: Birincisi, iktidar bloku oy kaybediyordu ama bu kaybına karşın hâlâ Millet İttifakı'na kıyasla oldukça önde idi. Öte yandan HDP ve diğer partilerin de seçim sürecindeki pozisyonlarından muhalefet blokuna dahil olduklarını gözledik ki, bu da ikinci önemli dinamik. Üçüncü önemli dinamik ise iktidar bloku seçmenin rahatsız olduğu, partilerini sorgulamaya başladığı, sıkıntısını sandığa gitmeyerek gösterdiğini ama muhalefet blokuna geçmekte tereddütlü olduğunu gösteriyordu. Bir bakıma iki blok arasında geçişin hâlâ çok küçük oranda kaldığını, hatta olmadığını söylemek mümkündür.

23 Haziran'a gidilen süreçte iktidar bloku seçmenin rahatsızlığının arttığı biraz sonra değineceğimiz bulgularımızdan anlayabiliyoruz. Tüm bu rahatsızlıklara karşın hâlâ iki blok arasındaki geçişin 1-2 puan mertebesinde kalmış olması bizce yaşanan kutuplaşmanın derinliğini ve yoğunluğunu da gösteriyor.

Oy dağılımları	Katılmayan	Geçersiz Oy	İktidar bloku	Muhalefet bloku	HDP	Diğer	Toplam Seçmen
2018 Genel Seçim	11,6	1,4	44,3	30,0	11,0	1,7	100,0
2018 Cumhurbaşkanlığı	11,9	1,4	43,4	36,1	6,3	1,0	100,0
23 Haziran İBB Başkanlık	15,6	1,7	37,2	44,9		0,7	100,0
23 Haziran sonuçları ile oluşan farklar	Katılmayan	Geçersiz Oy	İktidar bloku	Muhalefet bloku	HDP	Diğer	Toplam
2018 Genel Milletvekili	4,0	0,3	-7,1	14,9	-11,0	-1,1	0
2018 Cumhurbaşkanlığı	3,7	0,3	-6,1	8,7	-6,3	-0,3	0

Bu durum “negatif kimliklenme” olarak adlandırdığımız ve Kasım’18 Barometresi araştırmamızın da en önemli bulgusu üzerinden anlamlandırılabilir. Kasım’18 Barometresi bulgularımızı değerlendiren Evren Balta’ya göre, “siyasi partilerin parti ile pozitif ilişki kuran kemik kitleleri siyasi partiler ile negatif ilişki kuran kitleden hem her parti bazında hem de genel olarak çok daha düşüktür. Dolayısıyla seçmenlerin oy davranışlarını bir partiyle kurulan pozitif ilişkiden daha ziyade diğer partilerle kurulan negatif ilişki belirlemektedir.”

Nitekim Mart’19 Barometresi raporumuzda abonelerimize 31 Mart’a dair beklentiler hakkında şu notu yazmıştık: “Partilerin kimliklere ve kutuplaşmalara sıkışmışlıkları sürmektedir. Bulgular ittifak blokları ya da ülkenin yüzde 50-50’lik siyasi bölünmüşlük tablosunda 1-2 puan gibi değişiklikler dışında çok büyük sayısal değişiklik olmayacağı izlenimi vermektedir. 24 Haziran sonrası tüm Barometre araştırmaları bulguları bir arada düşünüldüğünde seçmenin kutuplar içinde hareket olasılığı kutuplararası hareket olasılığından daha güçlüdür. O nedenle iki büyük partiden çözülen seçmenlerin karşıya değil, ittifak içindeki diğer partilere yönelmeleri daha güçlü olasılık olarak öne çıkmaktadır.

“Özellikle muhalefet blokunun konsolide olduğu, kurumsal ittifak olmasa da hemen tüm muhalif seçmenin iktidar bloku karşısında durma duygu ve dürtüsüyle ortak davrandığı görülmektedir. Seçmenlerin partilerine sadakat duygularından çok, karşı kutba olan olumsuz duygularının ağırlık kazandığı ve “negatif kimliklenmenin” güçlenmesi nedeniyle de partisinden çözülen seçmen karşı kutba ya da ittifaka geçemediği bulgularca da teyit edilmektedir.”

6. Kutuplaşma, siyasi konsolidasyon, siyaset zeminindeki ötekileştirici söylem, gündelik hayattaki ekonomik sarsıntı, uluslararası ilişkilerimizdeki bir dizi gerginlik gibi her biri son derece önemli ve hepsi bir arada yaşanan karmaşıklık ve belirsizlik hali sonuçta 23 Haziran’da verilen oylarından ve İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı oyundan öteye bir anlama taşıdı.

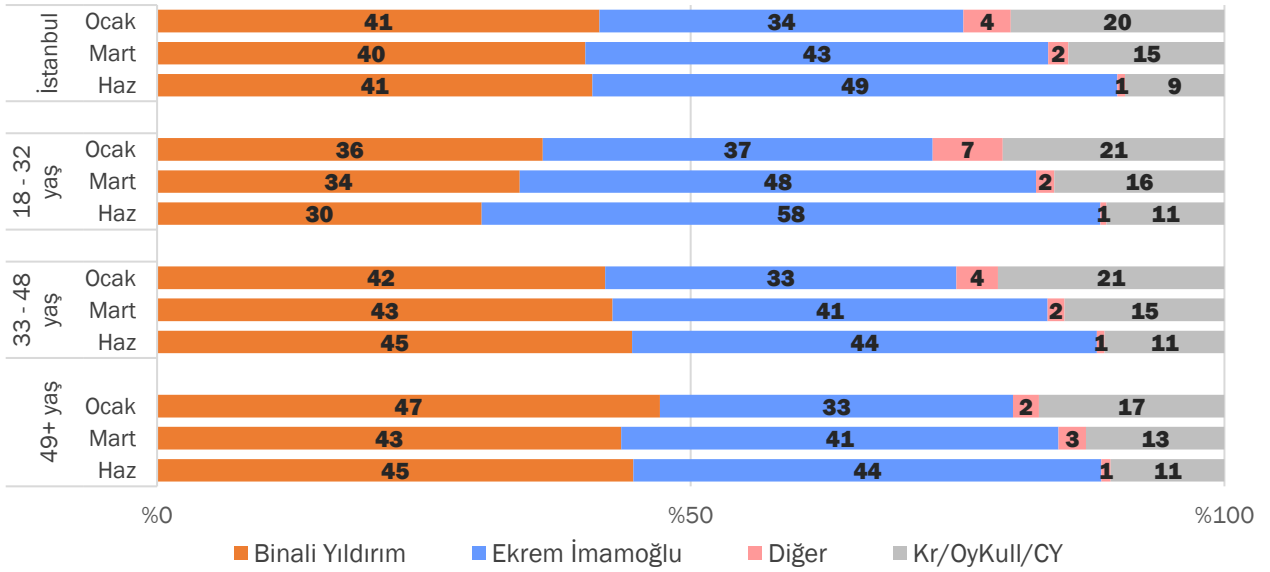
Nitekim bulgularımıza göre İstanbul seçmeninin yüzde 68’i 23 Haziran’da ülkenin gidişatı için oy verdiğini söyledi. İmamoğlu’na oy vereceğini söyleyenler arasında bu oran yüzde 76 iken, Yıldırım’a oy verecekler arasında da yüzde 62 idi.

Kısaca söylemek gerekirse 31 Mart’ta yerel seçim değil genel seçim gibi oy verilirken, bu kez bir adım daha ileriye giderek siyasi tercih veya Belediye Başkanı için değil ülkenin gidişatı için oy kullanıldı.

7. Yüksek Seçim Kurulu'nun İstanbul seçimlerinin iptaline dönük tekrarlama kararının seçmenlerin adalet ve vicdan duygularını etkilediği anlaşılıyor. İktidar bloku seçmenlerinin bile beşte birinin bu kararı onaylamıyor oluşları Yıldırım oylarının düşüş nedenleri arasında belki de ilk neden oldu.
8. Yine iktidar blokunun seçimi kaybetmesinde bir başka unsur iktidar blokunun yaşadığı “sahicilik yitimi” oldu. 31 Mart öncesi romantik sloganlar ve filmler, kürsülerde oldukça sert ve ötekileştirici söylemler ve gündelik hayatta yaşanan enflasyon ve işsizlik korkusu gibi üç ayrı katmandaki üç ayrı algı iktidar bloku seçmeninin partisine sahip çıkma duygusunu törpüledi. İktidar bloku seçmenini ikna etmekte zorlanırken bu sahicilik yitimi ve kurulan dile tepki muhalefet blokunu konsolide etti.
9. Yine de ilçelerin hanehalkı toplam gelir ortalamaları üzerinden analizler iktidar blokunun oy kaybetmesinde daha fazla etkilere sahip ilçelerin gelir sıralamasının ortasındaki ilçeler oluşu dikkat çekici. Bu analiz de ekonomik sarsıntının etkisiyle seçmenlerin bir kısmının ekonomik sınıfsal pozisyonlarına göre oy verdiklerini gösteriyor.
10. Seçim sonucunu etkileyen bir başka unsur da genç seçmenlerin tercihleri oldu. Genç seçmenler arasında Yıldırım'ın oyu sabit kalırken İmamoğlu'nun oyu her ay yükselerek İstanbul ortalamasının 9 puan üzerine çıktı. Genç seçmenler arasında oy kullanmayacak olanlar da yarı yarıya azaldı.

Yaş gruplarına göre İBB aday tercihi

11. Bundan sonraki siyasi gelişmeleri bu sonuçların nasıl etkileyeceği düşünülünce ülke için bazı fırsat alanlarının oluştuğunu söylemek mümkün.
  - ✓ Ulusal ve yerel iktidar gücünü 17 yıldır aralıksız olarak elinde tutan ve bu sürede hiçbir seçimi kaybetmemiş olan bir iktidar için güç bozulması doğal bir risktir. Bu bozulmaya karşı yerelerde muhalefetin oluşturacağı siyasi denge, yaşanmakta olan siyasal ve toplumsal kutuplaşmaların aşılması yolunda bir fırsat üretebilir.
  - ✓ Ülkenin karşı karşıya olduğu çok boyutlu, çok aktörlü karmaşık meseleler karşısında siyasi alanda bir uzlaşma arayışı ve siyasi alanın genişlemesi yolunda bir fırsat olabilir.

- ✓ İkincisi, eğer muhalafet blokunun kazandığı yerlerde yeni bir yerel hizmet, kalkınma ve yurttaş katılımı modeli üretilebilirse ülkenin kaçınılmaz ihtiyacı olan yerel yönetim ve kamu yönetimi reformu için bir fırsat doğabilir.

Elbette tüm bunlar için tüm siyasi aktörlerin toplumun ihtiyaç ve talepleri konusunda yeniden düşünmeleri ve değişim arzusuna sahip olmaları gerekir. Not ettiklerimiz sonuçta meseleler karşısında rasyonel aklın ürettikleridir. Siyasi aktörlerin şimdiye dek olduğu gibi kimliklere ve kutuplaşmaya göre siyaset yapmaya devam mı edecekleri, yoksa bu alışkanlıklarını değiştirme arzu ve gayretlerinin mi baskın olacağını göreceğiz.

5. ARAŞTIRMANIN KÜNYESİ

5.1. Araştırmanın Genel Tanımı

Bu raporun dayanağı olan araştırmalar, KONDA Barometresi aboneleri için, KONDA Araştırma ve Danışmanlık A.Ş. tarafından gerçekleştirilmiştir.

Araştırmanın saha çalışması 15 - 16 Haziran 2019 tarihlerinde gerçekleştirilmiştir. Bu rapor, Türkiye'deki 18 yaş üstü yetişkin nüfusun, saha çalışmasının yapıldığı günlerdeki siyasal eğilimlerini, tercihleri ve profillerini yansıtmaktadır.

Araştırma, İstanbul'un 18 yaş üstü yetişkin nüfusunu temsil edecek deneklerin tercihlerindeki eğilim ve değişimleri belirlemek ve izlemek için tasarlanmış ve uygulanmıştır. Araştırmanın bulgularının hata payı, yüzde 95 güven aralığında +/- 1,7, yüzde 99 güven aralığında yüzde +/- 2,3'dür.

5.2. Örneklem

Örneklem, ADNKS (Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi) verilerine dayalı mahallelerin nüfus büyüklükleri ve eğitim seviyeleri verileri ile 1 Kasım 2015 Genel seçimlerinin mahalle sonuçları katmanlandırılarak hazırlanmıştır.

Araştırma kapsamında, İstanbul'un İstanbul Büyükşehir Belediyesi sınırları içindeki 157 mahallede 3498 kişiyle hanelerinde yüz yüze görüşülmüştür. Her bir mahallede gerçekleştirilen 24 anket için yaş ve cinsiyet kotası uygulanmıştır.

6. TERİMLER SÖZLÜĞÜ

Barometre raporlarında yer alan tüm bulgular, araştırmaların saha çalışmalarında görüşülen kişilerle yüz yüze yapılan anketlerde sorulan sorulara dayandırılmaktadır. Bazı sorular ve cevap seçenekleri sonrasında kısaltılarak veya basitleştirilerek, raporda gündelik dilde kullanılan terimlerle ifade edilmektedir. Örneğin kendini ne kadar dindar gördüğüne dair soruya cevaben “İnançlı ama dinin gereklerini pek yerine getiremeyen biri” için, raporda kısaca “inançlı” ifadesi kullanılmaktadır. Bu bölüm hem Barometre raporunu eline ilk defa alanlar için, hem de terimlerle ilgili açıklamaya ihtiyaç duyanlar için hazırlanmıştır. İlk tabloda terimler ve açıklamaları, daha sonraki tablolarda bu terimlerin kaynağı olan soru ve cevap metinleri yer almaktadır.

AÇIKLAMA

Alevi Müslüman:	Kendi din / mezhebini Alevi Müslüman olarak tanımlayan kişi
Alt Orta Sınıf:	Kişi başı geliri ortadaki yüzde 60'lık kesimde olan ama otomobili olmayan kesim
Alt Sınıf:	Kişi başı geliri en düşük olan yüzde 20'lik kesim
Arap:	Kendi etnik kökenini Arap olarak tanımlayan kişi
Başörtülü:	Kendisi veya erkekse eşinin başörtüsü ile örtündüğünü belirten kişi
Çarşaf:	Kendisi veya erkekse eşinin çarşafı ile örtündüğünü belirten kişi
Dindar:	Dinin gereklerini yerine getirmeye çalışan dindar biri
Dindar Muhafazakâr:	Kendi hayat tarzını dindar muhafazakâr olarak tanımlayan kişi
Geleneksel Muhafazakâr:	Kendi hayat tarzını geleneksel muhafazakâr olarak tanımlayan kişi
İnançlı:	İnançlı ama dinin gereklerini pek yerine getiremeyen biri
İnançsız:	Dinin gereklerine pek inanmayan biri
Kent:	Nüfusun 4000'in üstünde olan yerleşim yerleri (idari tanımdan farklıdır)
Kır:	Nüfusun 4000'in altında olan yerleşim yerleri (idari tanımdan farklıdır)
Kürt:	Kendi etnik kökenini Kürt olan tanımlayan kişi
Metropol:	Nüfusu en yüksek 15 şehrin bütünleşik şehir merkezi sınırlarındaki yerleşim yerleri (idari tanımdan farklıdır)
Modern:	Kendi hayat tarzını modern olarak tanımlayan kişi
Örtünmeyenler:	Kendisi veya erkekse eşinin örtünmediğini belirten kişi
Sofu:	Dinin tüm gereklerini tam yerine getiren dindar biri
Sünni Müslüman:	Kendi din / mezhebini Sünni Müslüman olarak tanımlayan kişi
Türbanlı:	Kendisi veya erkekse eşinin türbanla örtündüğünü belirten kişi
Türk:	Kendi etnik kökenini Türk olarak tanımlayan kişi
Üst Sınıf:	Kişi başı geliri en yüksek olan yüzde 20'lik kesim
Yeni Orta Sınıf:	Kişi başı geliri ortadaki yüzde 60'lık kesimde olan ve otomobili olan kesim
Zaza:	Kendi etnik kökenini Zaza olan tanımlayan kişi

**Çoklu İlişkisel/Mütekabiliyet Analizi (ÇMA)
(Multiple Correspondence Analysis)**

Nominal-kategorik veriler arasında bulunan ilişkilerin yapısını ve aralarındaki olası örüntüleri iki boyutlu bir düzlemde göstermeye yarayan bir veri analizi tekniğidir. Mütekabiliyet Analizinin (MA) ikiden fazla değişkenli, büyük veri setlerine uygulanması ihtiyacına karşılık verir.

ÇMA, 60'lı yıllarda matematikçi ve dilbilimci Jean-Paul Benzécri'nin çalışmaları ile şekillenmiş, 80'lerde hakkındaki araştırmaların İngilizceye çevrilmeye başlanması ve Fransız sosyolog Pierre Bourdieu'nün makalelerinde bu yönteme yer vermesi ile bu alandaki çalışma ve yayınlar hızla artmıştır.

6.1. Terimlerin Kaynağı Olan Soru ve Veriler

Kendinizi, hayat tarzı bakımından aşağıda sayacağım üç gruptan hangisinde sayarsınız?

Modern

Geleneksel Muhafazakâr

Dindar Muhafazakâr

Hepimiz Türkiye Cumhuriyeti vatandaşıyız, ama değişik etnik kökenlerden olabiliriz; Siz kendinizi, kimliğinizi ne olarak biliyorsunuz veya hissediyorsunuz?

Türk

Kürt

Zaza

Arap

Diğer

Dindarlık açısından kendinizi aşağıda okuyacaklarımdan hangisiyle tarif edersiniz?

Dinin gereklerine pek inanmayan biri

İnançlı ama dinin gereklerini pek yerine getiremeyen biri

Dinin gereklerini yerine getirmeye çalışan dindar biri

Dinin tüm gereklerini tam yerine getiren dindar biri

Kendinizi ait hissettiğiniz dininiz ve mezhebünüz nedir?

Sünni Müslüman

Alevi Müslüman

Diğer

Yerleşim Kodu (Örneklemeden gelen veri)

Kır

Kent

Metropol

Eşiniz veya siz, sokağa çıkarken başınızı örtüyor musunuz? Nasıl örtüyorsunuz?

Örtünmüyor

Başörtüsü

Türban

Çarşaf

Bekâr erkek

Ekonomik sınıflar (Hanedeki kişi sayısı, hane geliri ve otomobil sahipliği kullanılarak hesaplanıyor)

Alt sınıf

Alt orta sınıf

Yeni orta sınıf

Üst sınıf

Yıldız Posta Caddesi Çiğdem Apt. No:11 / 6
Gayrettepe, 34349 Şişli İstanbul
bilgi@konda.com.tr
+90 212 275 17 66 (pbx)
+90 212 275 17 68 (fax)